

[Dit document is onderdeel van de publicatie De familie Focker. Zie voor de verzamelde gegevens over mijn voorouders <https://familiesporen.wordpress.com/>.]

De familie Focker

Genealogisch onderzoek naar de Leidse voorouders van Pietje Poptie

Deel I

K.J.F. van Veen

Focker

*Good reader, blame not the
wrytter for that, that is
missing in this booke is
not his faulte.
What he hath founde
as near as possybell he
coulde, he hath set downe.*

From an old English Parish Register - 1592 - ^{A)}

Leiden, 2000

Colofon

^{A)} Verwijzing ommezijde: zie hoofdstuk Literatuur.

Uitgave & vormgeving: K.J.F. van Veen

Eerste druk Leiden, 2000

Deze voor internet bewerkte versie van de eerste druk Oosterbeek, 2016

Reeds verschenen in de serie:

Genealogisch onderzoek naar de Leidse voorouders van Pietje Poptie

De families Boekooy & Stouten, 1998

De familie Van Wijk, 1999

Toelichting voor internet bewerkte versie

Circa twaalf pagina's aan nagekomen vondsten zijn in 2016 op relevante plekken toegevoegd. Dit betreft vooral korte vermeldingen uit archiefbronnen op internet, zoals decreten van het Hof van Holland en rechterlijke archieven van dorpen ten oosten van Leiden.

Voor een betere leesbaarheid op internet is het lettertype uit de eerste druk omgezet in Calibri 10. De inhoudsopgave is per op internet gepubliceerd deel opgesplitst. Afbeeldingen en blanco pagina's zijn hier weggelaten. De foto's zullen bij afzonderlijke blogs op de website verschijnen.

Alle aanvullingen, opmerkingen en opbouwende kritiek via het contactformulier op de website www.familiesporen.wordpress.com worden op prijs gesteld.

Copyright: ©2016, K.J.F. van Veen, Oosterbeek.

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de uitgever worden overgenomen.

Voor u ligt het verslag van de zoektocht naar een deel van mijn voorouders, die in het voorjaar van 1995 begon. In 1998 en 1999 kwamen twee omvangrijke beschrijvingen gereed over het wel en wee van twee andere geslachten en hun aanverwanten. Daarin ging de aandacht uit naar de families Boekooy, Stouten en Van Wijk.

Via een aanverwante familie in de Van Wijk-tak leidde het spoor naar het gezin Focker. Aangezien over de levensloop van deze mensen zo bijzonder veel valt te vertellen, is een apart boek op zijn plaats.

Deze families zijn allemaal uiteindelijk (al dan niet nauw) verbonden met leden van het geslacht Poptie. Mijn overgrootmoeder "Pietje" Petronella Susanna Poptie is daar een telg van.

Qua opzet wijkt het verslag over de familie Focker enigszins af van de vorige twee waarin een grote groep gezinnen aan de orde kwam. Hier staat slechts één gezin centraal. Na een beknopt overzicht van de gezinssamenstelling en een korte schets van de stad Leiden anno 1560, volgt eerst het chronologisch opgebouwde verhaal over de ouders en hun kinderen. De akten en overige bronnen waaruit de gegevens ontleend zijn, staan niet in de tekst zelf, maar achteraan in dit boek als bijlagen. Met name vanwege de enorme hoeveelheid beschikbare informatie en om niet in herhaling te vervallen, heb ik mij in de vertelling beperkt tot de belangrijkste gegevens. Toch verwijs ik ook graag naar de akten zelf, omdat daar nu juist zoveel leuke details in terug te vinden zijn, die soms boekdelen spreken over het leven van zo'n 400 jaar geleden.

Qua lief en leed veranderde er weinig de afgelopen eeuwen. We treffen hier mensen aan die een lang en redelijk goed bestaan hebben, maar ook personen die een groot deel van hun leven diep in de schulden zitten of gezinnen die door een pestepidemie bijna volledig uitgeroeid worden. Ze kopen huizen, kibbelen met hun burens over een schutting, bouwen een eigen zaak op, bezoeken de kerk, trouwen, krijgen kinderen, betalen belasting en stellen hun testament op. Dan blijkt vanzelf wie favoriet en wie uit de gratie is.

Toen ik aan dit onderzoek begon, was ik het meest nieuwsgierig naar de onderstaande aspecten. Zij vormen de leidraad voor dit nog lang niet afgesloten onderzoek.

- a. Wie zijn mijn voorouders?
- b. Wat deden ze (beroep, nevenfuncties)?
- c. Waar kwamen zij oorspronkelijk vandaan (uit welke plaats, in welk land)?
- d. Woonden er voorouders in Leiden, ten tijde van het beleg en ontzet van de stad in 1574?
- e. Wat is er waar van het verhaal dat één van de Poptie's (bed-overgrootvader van moederszijde?) beroofd en vermoord is?

Op de laatste vraag zal ik terugkomen in het deel over de familie Poptie, dat als eerstvolgende verslag zal verschijnen. Hoe het met de rest van de antwoorden wat betreft de familie Focker gesteld is, kunt u hierna lezen.

Leiden, januari 2000

Inhoudsopgave

Beschrijvingen

Leiden anno 1560	pag. 6
Schematisch overzicht gezinssamenstelling	pag. 9
De ouders Joris Claeszn. Focker en Marijtje Gerritsdr van de Ouwerijng	pag. 10
<i>Huwelijken van de kinderen</i>	pag. 13
De dochters Grietje, Trijntje & Marijtje Jorisdr. Focker	pag. 16
Zoon Gerrit Joriszn. Focker	pag. 17
Zoon Anthonis Joriszn. Focker (ca 1565 - ca 1630) - De opkomst, glorie en ondergang van een Leidse ondernemer	pag. 20
Bronvermelding	pag. 37

Bijlagen

Akten en transcripties overige bronnen betreffende Joris Focker, Marijtje Gerritsdr. en hun dochters Grietje, Trijntje en Marijtje	pag. 39
<i>Pré 1580</i>	<i>pag. 39</i>
<i>1580 - 1590</i>	<i>pag. 39</i>
<i>1591 - 1600</i>	<i>pag. 47</i>
<i>1601 - 1610</i>	<i>pag. 51</i>
<i>1611 - 1620</i>	<i>pag. 52</i>
<i>1621 - 1630</i>	<i>pag. 61</i>
Akten en transcripties overige bronnen betreffende zoon Gerrit J. Focker	pag. 68
<i>1590 - 1600</i>	<i>pag. 68</i>
<i>1601 - 1610</i>	<i>pag. 69</i>
<i>1611 - 1620</i>	<i>pag. 73</i>

[Vervolg in deel II en deel III.]

Het middeleeuwse uiterlijk van de stad is nog vrijwel geheel intact. Een grote muur, onderbroken door poorten omringt de langs de vertakking van de Rijn samengeklonterde bebouwing. Daaromheen ligt een brede singel. Wegen in het omliggende platteland komen uit bij de bruggen, die weer leiden tot de toegangspoorten. Alle burgers hebben aan de bouw van de bescherming biedende stadsmuur mee betaald via belastingheffing. En een overtreder van de wet kan rekenen op een boete in de vorm van bijvoorbeeld drieduizend stenen voor de muur. Om de zoveel honderd meter staan torens. Later ontstaat bij de stadsuitleg van 1611 op de uitstekende punten (bolwerken genoemd) ruimte voor droogramen ten behoeve van de lakenindustrie en verder staan er verschillende molens op de wal, zodat ze de wind goek kunnen vangen. Het zijn zaag- en korenmolens.

Bij de poorten houden wachters het in- en uitgaande verkeer nauwlettend in de gaten. Katwijkse vrouwen komen met pas gevangen waar in manden naar de vismarkt; boeren uit de omgeving brengen vee, groenten en fruit binnen, boodschappers, een enkele geleerde en kooplieden met allerlei handelsgoederen op karren of een ezeltje uit binnen- en buitenland bezoeken de stad. Zij staan 's morgens vroeg al bij de poort om binnen gelaten te worden, terwijl stadsbewoners juist op het openen van de deuren wachten om hun velden buiten de muur te bewerken of om voor zaken, familiebezoek of een andere reden op pad te gaan. Een tocht die ze te voet ondernemen; alleen welgestelde burgers beschikken over een paard. Geregeld vervoer, zoals de trekschuit of postkoets, die enkele decennia later een alternatief bieden voor een vermoeiende en soms gevaarlijke tocht over een modderige weg vol kuilen en zonder duidelijke richtingaanwijzingen, is nog niet beschikbaar. De meeste inwoners verlaten echter zelden of nooit de stad.

De noordgrens van Leiden ligt bij de Oude Vest, de oostgrens bij de Vestestraat, de zuidgrens bestaat uit de Zoeterwoudse en de Witte Singel die weer aansluit op het Galgewater en noordwaarts sluiten de huidige Princessekade en Turfmarkt de cirkel.

Er is nog volop ruimte in het kleine stadje. De soldaten in de Doelen beschikken over exercitiegrond en er is plaats voor droogramen. Verder bevinden zich boerderijen met weidegrond en huizen met tuinen of bescheiden boomgaarden binnen de muren. Diverse kloosters hebben een ommuurde tuin en de meeste huizen komen uit op een binnenplaats waar men een varken, konijnen of pluimvee houdt. Het dichtstbebouwd is de strook tussen de Rijn en de Haarlemmerstraat, vroeger Marendorp Landzijde of Rijnzijde genoemd. Dit is tevens één van de langst bewoonde stukken grondgebied. De wegen zijn niet verhard en bij regen is het moeilijk om kleding schoon en uit de vuiligheid te houden. Allerlei klein huisvee scharrelt vrij rond. De meeste panden zijn heel rudimentair en uit sobere materialen opgetrokken. Wel bepaalde het stadsbestuur reeds aan het einde van de middeleeuwen dat huizen niet langer van hout en riet als dakbedekking mochten worden gebouwd. Met het oog op het altijd aanwezige brandgevaar moest als bouw materiaal gebakken steen en pannen worden gebruikt.

In elke woning brandt open vuur waarboven het eten wordt bereid. Meestal is het 's avonds tevens de enige bron van warmte en licht, want kaarsen en olie voor de lampen zijn duur. Er staat bij de meeste inwoners eenvoudig meubilair: een paar stoelen, een tafel op schragen, een kist die als bergmeubel fungeert. Men eet met enkel een mes en lepel als bestek van houten borden of uit een bruine aardewerk kom. De meeste huizen hebben hooguit één of twee vertrekken waar gegeten, geleefd, gewerkt en (in een bedstede) geslapen wordt. Uiteraard wonen welgestelde burgers aanzienlijk ruimer en bezitten zij meer en duurdere spullen, naast luxe hebbingen.

Het contrast tussen de zeer sobere werkmanshuisjes en de rijke (tot 1566) katholieke kerken moet enorm zijn geweest. De Pieterskerk is als eerste gebouwd. Ook de Hooglandse en Onze Lieve Vrouwenkerk staan er al, maar alle drie ondergaan ze nog jarenlang bouwkundige gedaantewisselingen. Pas in de zeventiende eeuw wordt de Marekerk gebouwd. Leiden was rijk aan kloosters die na de beeldenstorm grotendeels gesloopt werden. Op veel vrijgekomen terreinen

werden huizen gezet of de gebouwen gingen dienst doen als hospitaal of universiteit. Vanaf 1566 is de stad overwegend protestants, maar relatief mild ten opzichte van andere religies.

Er bestaan nog geen grote ondernemingen. De mensen voeren hun bedrijf uit aan huis: de ambachtelijke schoenmaker, tinnegieter, kleermaker of bakker heeft een kleine ruimte ter beschikking. Ze houden weinig voorraad aan, werken vaak in opdracht en bijvoorbeeld een bakker laat via het blazen op een hoorn aan zijn clientèle weten dat het brood zojuist vers uit de oven is gekomen. De spaarzame waar wordt voor zijn huis op een schap onder een luifel aangeboden of zo vanuit het open venster verkocht.

De lakenindustrie die al eeuwenlang zo kenmerkend voor Leiden was, vormde rond 1570 nog slechts een schaduw van wat het ooit was geweest. De stadseconomie stond er dan ook treurig voor toen de Spanjaarden het beleg in 1573/1574 sloegen.

Tot aan het beleg zijn verruit de meeste bewoners geboren Leidenaren of mensen uit de redelijk nabije omgeving die poorter werden. Pas na Leiden's ontzet zal een zeer grote toestroom van vluchtelingen uit de zuidelijke Nederlanden, Frankrijk, Engeland en Duitsland op gang komen waardoor in 1620 twee op de drie inwoners allochtoon zijn. Met name dankzij hun komst bloeit de Leidse lakennijverheid op als nooit tevoren. Tegen die tijd is niet alleen de bevolking totaal veranderd, de stad is flink vergroot ten noorden en staat tjokvol samengeperste woninkjes. Sommige lieden vergaren een fortuin in die woelige bloeiperiode.

Het leven van de mensen is in de zestiende eeuw niet eenvoudig. Gewone lieden missen de mogelijkheid om zich snel op te werken. Ze zijn al blij als ze elke dag te eten hebben, in de winter hun huis warm kunnen houden en de regelmatig voorkomende epidemieën overleven. Daarnaast is dit een tijd van oorlogen en zelfs als je daar niet direct bij betrokken wordt, zul je er belasting voor betalen. Voedselschaarste is iets dat door oorlogen en misoogsten regelmatig terug keert. Een groot deel van Europa wordt verscheurd door godsdiensttwisten, aangewakkerd door het Spaanse koningshuis. Voor velen in het zuiden is het niet veilig om aan het eigen geloof vast te houden. Ze slaan massaal op de vlucht, moeten daarbij alles achterlaten en belanden berooid in steden als Leiden.

De omgangsvormen zijn in sommige opzichten tamelijk ruw. Burgers hebben weinig in te brengen wanneer ze het niet eens zijn met de schout of schepenen. Voor kleine vergrijpen legt men al extreem zware (lijf-)straffen op. Ambtenaren zijn wispelturig en corrupt. Tegelijkertijd is bier bij gebrek aan schoon water volksdrank nummer één. Zelfs kleine kinderen krijgen het te drinken. Ontstaat er ruzie, dan kan daar bij partijen in beschonken toestand best wel eens een dode vallen. Overigens is het tekenend dat economische vergrijpen zoals diefstal zwaarder schijnen te tellen dan misdrijven waarbij lichamelijk letsel ontstaat.

Men moet productief zijn om een vol bord eten te verdienen. Mensen werken misschien niet erg snel, maar wel lang, vaak twaalf tot dertien uur per dag, of zolang het licht is. Kinderarbeid is algemeen geaccepteerd. Veel soorten werk zijn zwaar, vuil en eentonig. Als gevolg daarvan krijgen mensen lichamelijke gebreken, zoals slechte longen of een kromgegroeide rug.

Voor ziektes is vrijwel geen genezing verkrijgbaar via doktoren, want zij weten in die tijd zelf eigenlijk nog vrijwel niets over het menselijk lichaam, medicijnen of chirurgische ingrepen. Wat dat betreft klinkt "universiteit" als heel wat, maar in feite waren de medische opleidingen toen vergeleken bij het tegenwoordige niveau een lachertje. De chirurgijns (die ook als barbier werken) doen eerder kwaad dan goed met hun nu als buitenissig beschouwde methoden. Bij slechts een klein groepje mensen zijn geneeskrachtige kruiden bekend, maar verder heeft men van bijvoorbeeld hygiëne geen flauw benul.

Onder die omstandigheden is elke bevalling een levensbedreigende gebeurtenis. Zo niet voor de moeder, dan wel voor het kind. De kindersterfte is schrikbarend hoog. Het is vrij normaal dat in een gezin vier van de negen kinderen kort na de geboorte overlijden. Verliest een man zijn vrouw, terwijl er ook kleine kinderen achterblijven, dan hertrouwt hij vaak snel. Afgezien van burenhulp of bijstand van familie kunnen mensen namelijk op geen enkele voorziening terugvallen. Als een vrouw haar man verliest, krijgt ze het meestal financieel gezien heel zwaar en wordt ze, zeker op latere leeftijd, afhankelijk van ontoereikende familiesteun en armenzorg. Daar houden kerkelijke

instellingen zich mee bezig. Ze beoordelen een verzoek om hulp op noodzaak en kijken ook of de persoon in kwestie wel godvruchtig leeft. Komt hij of zij niet regelmatig genoeg naar de kerk, dan valt de brood- of brandstofbedeling weg. Men geeft vaak goederen in natura, soms gratis woonruimte, maar gewoonlijk geen geld.

Dit is globaal de achtergrond waartegen het leven van de familie Focker zich afspeelt. Haar verhaal is opgetekend aan de hand van vaak droge, formele, zakelijke en afstandelijk opgestelde akten, waar echter wel een schat aan wetenswaardigheden in is verwerkt. Alle kwesties hebben ooit door de hoofden van de gezinsleden gespeeld. Het één gaf ze veel voldoening, van het andere lagen ze nachtenlang wakker. Het is onmogelijk een karakterschets van hen te maken, maar de handel en wandel van deze mensen, die zo'n vierhonderd jaar geleden leefden, is wel haast op de voet te volgen.

Schematisch overzicht gezinssamenstelling

Man

Naam: Joris Claes Focker
Geboren: ca 1540 te Leiden?
Overleden: leeft 30-06-1583, overl. voor nov. 1583
Geloof: ?
Adressen: Leiden ca 1540-1583
Beroepen: Biertapper (1581), schutter (1580, 1581), schoenmaker (1583), pachter slachtgeld (1583), mogelijk veefokker
Vader: Claes Pouwels [Focker]
Moeder: Marijtge Gerritsdr.

Vrouw

Naam: Marijtje Gerritsdr. van de Ouwerijng
Geboren: ca 1540 te
Overleden: na nov. 1620, voor november 1622 te Leiden?
Geloof: Remonstrant? (mogelijk sinds 1609)
Adressen: Leiden: 't *Vergulden Lam*, gelegen aan de hoek "Steenschuij end Hooge wourts ftrate" (1584-1614-tot overlijden)
Beroepen: Huisvrouw, huidenkoopster? (1586), eigenares kruidenierswinkel (1615)
Vader: Gerrit van de Ouwerijng [van de Wetering]
Moeder: ...

Huwelijk: ca 1564 te Leiden?

Kinderen

1. Anthonis doop ca 1565 te , overl na jan. 1629, ca 1630?
2. NN jong gestorven of doodgeboren kind(eren)?
3. Gerrit doop ca 1569 te Leiden, overl. 01-08-1614 te Leiden
4. Margrieta doop ca 1575 te Leiden, overl. 25-10-1635 te Leiden
5. Catharina doop ca 1578 te Leiden, overl. voor juli 1615
6. Maria doop ca 1580 te Leiden, overl. na jan. 1629

Huwelijken van de kinderen

Anthonis Joris Focker met Emmetje Jans van Woerden	17-12-1583		
Trijntgen Joris [Focker] met Heijndrick Florisz	19-12-1597	D26	
Gerijt Jorijsz. Focker met Gooltgen Allerts	12-11-1599	A57v	1 ^e
Gerijt Jorijsz. Focker met Marijtgen Coenen [van IJderstijn]	25-10-1608	A142	2 ^e
Grietgen Jorijs [Focker] met Baernt Jansz. [Sonnevelt]	03-05-1606	F89v	
Marijtgen Jorijsdr. [Focker] met Bartholomeus A. [van Dusseldorp]	02-05-1620	B100	

Het is vooralsnog niet bekend waar de vader en moeder van het gezin, Joris Claeszoon Focker en Marijtje Gerritsdochter van de Ouwerijng of Wetering, zijn geboren. Aangezien Joris niet in de poorterboeken staat, waarin veel nieuwe burgers worden bijgeschreven, woont hij mogelijk al vanaf zijn eerste levensjaar in de sleutelstad. De achternaam van zijn vrouw duidt op iets wat buiten Leiden moet liggen: een omwetering is een ringvaart om een drooggelegde polder heen. Juist in de tijd waarin deze mensen leven, werden grote stukken moerasgebied ontgonnen en met noeste arbeid en door vakkundig regionaal waterbeheer omgevormd tot weilanden. Ten noordoosten van Leiden ligt het dorpje Oude Wetering; dit is mogelijk Marijtje's geboorteplaats. Afgaand op de leeftijden van hun kinderen die in meerdere bronnen staan, zijn zijzelf rond 1540 geboren en rond 1564 getrouwd. Van deze vroege periode ontbreken de kerkelijke doop-, trouwen en begrafenisregisters. Derhalve kunnen we ook slechts gissen naar het geloof dat deze familie aanhangt ten tijde van de beeldenstorm, die in 1566 niet aan Leiden voorbijging. Joris en Marijtje krijgen minimaal vijf kinderen. De oudste heet Anthonis en is rond 1565 geboren. Daarna volgen waarschijnlijk enkele jong gestorven telgen, want de eerstvolgende zoon, Gerrit vernoemd naar zijn opa van moederszijde, verschijnt ongeveer vier jaar na Anthonis. Weer volgen één of meer kinderen die niet lang leven. Circa zes jaar na Gerrit krijgt het paar een meisje dat één van mijn voorouders is: Margrieta. Na haar komt ongeveer drie jaar later Catharina of Trijntge en als laatste is Maria rond 1580 geboren. Marijtje Gerrits is dan inmiddels ongeveer 44 jaar oud, terwijl zoon Anthonis al vijftien is.

Dit gezin komt niet voor in de Leidse volkstelling van 1574, evenmin als de opa van vaderszijde. Daarin worden alleen de hoofdbewoners van panden met naam en toenaam genoemd; van inwonenden is uitsluitend hun aantal bekend. Zelfs als dit paar toen niet binnen de stadsmuren verbleef, dan woonde het daar vrijwel zeker vlak buiten in een naburige gemeente en maakte van nabij de belegering mee.

Kort na de laatste gezinsuitbreiding houdt het stadsbestuur een nieuwe volkstelling. Het echtpaar woont dan aan het begin van de Hogewoerd (bij de Breestraat) naast de Hogewoerdsbrug aan de Rijn-zijde. Joris is oproepbaar als schutter en biertapper van beroep. Ze wonen in het eerste huis met hun kinderen (dochter Catharina is niet genoteerd), "Immitgen van Woubrugge [de] dienstmaecht" en in hetzelfde pand woont bij hen in "Willem Gerritsz. van de Ouwering fijn wijfs broeder [die] een iaer met hem gewoont [heeft]".

In 1581 telde Leiden 11.899 inwoners die toen 2985 huishoudens vormden. De gangbare samenlevingsvorm was dat van een "kerngezin": een echtpaar of alleenstaande, met de kinderen. Joris en Marijtje hebben daarnaast nog een dienstmaagd en Marijtje's broer in huis en vormen derhalve een familiegezin of "extended family". Het was in Leiden toen minder gebruikelijk om inwonend personeel te hebben.

Het huis waarin zij vertoeven staat bekend als *Het Gulden Lam*. Ongetwijfeld bengelt er een uithangbord met afbeelding van het dier aan de straatzijde. Veel huizen zijn voorzien van een dergelijke benaming die soms in plaats van de straat als adres wordt opgegeven.

Als schutter vervult Joris een soort dienstplicht die aan alle weerbare mannen wordt opgelegd. Hij moet zelf zijn wapenuitrusting bekostigen.

De schutterij was een niet-vrijwillige burgerwacht. In principe was elke volwassen man met enig bezit verplicht om samen met anderen om beurten 's avonds en 's nachts zijn wijk van de stad te bewaken.

Bron: Een deftig bestaan.

Vanaf het stadhuis meldt de stadsomroeper na klokkegelui onder andere op marktdagen aan de verzamelde burgers wie bij welke groep dienst heeft. Via een uitvoerige instructie maant de stad de mannen om alert, plichtsgetrouw, vlijtig en met gevoel voor verantwoordelijkheid de ronde te lopen. Mannen die niet op komen dagen, verspelen 24 stuivers (meer dan een heel dagloon) als boete; laatkomers drie stuivers. Iemand die verhinderd is, mag wel op eigen kosten een huurling

in zijn plaats stellen. Degenen die op het raadhuis dienst hebben, dragen 's nachts tevens zorg voor het beheer van de stadssleutels. Zes jaar na het beleg is men nog altijd zeer beducht op verslapping van de wacht. Want de vijand slaapt niet en wacht zijn kans af "omme mit de flofheijt en tueftendicheijt van eenige fteden en van de inewoonderen van dien naerlaeten op haer huede te wezen ende zorchvuldige wachten te houden, zijn profijt te doen om de gantfche landen te bederven, fteden ende dorpen te verwueften, de goede vrome ende getrouwen onderzaten mit wijven ende kinderen te vermoorden te verjagen en het ouerblijffel in een eeuwichduyrige flavernie en dienftbaerheijt te brengen."

In 1583 koopt Joris één of meer koeien. Het ligt voor de hand dat zijn achternaam naar zijn beroep verwijst: hij kan een veefokker zijn. In dat geval bezit hij vast weidegrond buiten de stad. Een andere mogelijkheid is dat hij als herbergier vlees nodig heeft en om de zoveel tijd een heel rund of varken inslaat.

Toch bestaat zijn werk juist voornamelijk uit leerlooien en is hij in mei 1583 zeker schoenmaker van beroep. Zijn twee zonen hebben hetzelfde werk als vak gekozen. Joris is eigenaar van "een loijwerff met een afterhuijf genamt het Tonhuijf tot de Middeleweg toe mit een *rinthuijfen* ende loodfe mitfaders vijf loijcuijpen ende een calcut daer op staende, uijtgaende inde Hoochlantfche kercstege mitten poort ende gange aende voorf loijwerff behoren". Met name het reinigen en prepareren van huiden is zwaar en zeer vuil werk vanwege de stoffen die daarbij gebruikt worden. Overigens komt het wel vaker voor dat iemand als bijverdienste drank verkoopt.

1583 Is het laatste levensjaar van Joris. Hij overlijdt tussen 30 juni en 19 oktober en is dan ongeveer 53 jaar oud. Marijtje moet nu alleen verder met vijf kinderen, variërend in de leeftijd van ongeveer vier tot achttien jaar. Onmiddellijk gaan de heren weesmeesters zich met de overgebleven gezinsleden bemoeien. De weeskamer is een stedelijke instantie die erop toeziet dat het kindserfdeel van de overleden ouder behouden blijft. Voor de voogdij heeft Maria Claes Pouwelsz. en Dirc Claes bereid gevonden. Claes Pouwelszn. [Focker] is opa van de kinderen, bier-tapper van beroep en woont in Leiden. Dirc Claesz. is hun oom, woont in Delft en is vermoedelijk een broer van Joris Claes Focker.

Maria verzoekt in oktober 1583 de weesmeesters om haar zes weken de tijd te gunnen voor het beschrijven van de gehele boedel. Waarom, is een raadsel, want een notaris beschrijft de inventaris van een gemiddelde woning binnen een dag. Op 13 januari 1584 toont Maria een lijst met schulden, maar dan heeft ze nog steeds geen boedelbeschrijving gemaakt. De weesmeesters worden haar getreuzel zat. Veertien dagen later dient ze met de voogden terug te komen. Blijkbaar voldoet ze dan wel aan de eisen.

Marijtje doet in januari 1585 de leerlooierij weer van de hand die haar man anderhalf jaar eerder gekocht had. Dit overigens tot spijt van haar zoon Anthonis, Hij koopt namelijk precies dezelfde looierij alsnog terug in maart 1586.

Tien jaar hierna zijn allebei de voogden van haar kinderen overleden en nemen Willem van Oij en Pieter Jans/Joris van Outshoorn, een bierdrager voorlopig de voogdij aan over de drie meisjes. Anthonis en Gerrit zijn inmiddels "voljaert". Willem van Oij is een welvarende man. Anthonis en Gerrit zouden nu logisch gezien ook voogden kunnen worden, maar hun opa Claes Pouwelszn. is intussen overleden en heeft een erfenis nagelaten. Het is niet de bedoeling dat zij onevenredig veel zeggenschap bij de verdeling krijgen, omdat de andere kinderen nog niet mondig zijn. De provisionele voogden zetten trouwens eveneens niet erg veel vaart achter hun verplichtingen. In 1596 verzoeken de mede-erfgenamen van Claes Pouwelszn. namelijk de schepenen om een stadsbode naar hen te sturen met de vermaning nu eens gauw bepaalde bewijsstukken over te leveren, zodat ze eindelijk de boedelscheiding af kunnen handelen. Pas in 1602, wanneer ook Marijtje Gerrits., de weduwe van Claes Pouwelszn. is overleden, vindt de definitieve verdeling plaats.

Eén van de mede-erfgenamen is Caerl Lieftrinck. In een artikel over Leidse schilders uit het laatste kwart van de zestiende eeuw staat het volgende:

De interessantste figuren zijn de gebroeders Johannes (Hans), Nicolaes (Claes) en Carel Lieftrinck stammend uit een in Antwerpen en Augsburg werkzame graveursfamilie. Alle drie zijn als schilder werkzaam geweest; Hans en Claes treffen we als zodanig aan in de rekening van de optocht ter inwijding van de universiteit in 1575. Carel in die van de loterij van 1596. Hans Lieftrinck, voor het eerst in Leiden vermeld in 1561 en daar overleden in 1599, heeft echter vooral bekendheid verworven als kaarttekenaar.

Bron: Leidsch Jaarboekje, 1974, pagina 183.

Caerl huwt te Leiden als man uit Antwerpen in oktober 1586 met Marijtgen Hobbensdr. Zij is waarschijnlijk via haar moeder Burchgen Claesdr. een kleinkind van Claes Pouwelszn. In mei 1604 hertrouwt Claes Lieftrinck als weduwnaar van Marijtgen met Cathelijna Laurens. Het huwelijk is van korte duur, want in januari 1607 hertrouwt hij wederom als weduwnaar met Cornelia van Noorden Jacobsdr. Steeds geeft hij als beroep schilder op.

Ook voor Marijtge Gerritsdr. weduwe van Joris Claes Focker gaat het leven verder na het verlies van haar man. Zij hertrouwt niet, maar weet haar zaakjes wel te regelen. Meerdere jaren is zij in verband met garantstelling de enige vrouw in het mannenbolwerk der belastingpachters. Ze komt naar voren als een ondernemende persoon in wiens huis allerlei zakelijke transacties plaatsvonden. Zo legt zij in 1586 een verklaring af ten behoeve van Judith Dirx die "een half beest" (halve koe) gekocht heeft, maar niet over een invoer-akte beschikt. Vier jaar later komen op Sint Maartens-avond meerdere schoenmakers bijeen, waaronder haar zoon Gerrit, in het huis aan de Hogewoerd/hoek Gangetje. Eén van hen biedt een huis met leerlooierswerf in de Hooglandsekerksteeg te koop aan. Er zijn twee kooplustigen, dus loten ze erom door middel van houtjes die ze wel of niet in hun hand zullen houden. Wanneer de eerste zijn hand opent, valt het houtje op de grond en pakt de ander het op. De poppen zijn gelijk aan het dansen en de zaak wordt daarom zelfs voor de vierschaar gebracht.

In 1595 doet Marijtje Gerrits zelf haar beklag bij de schepenen omdat zij ruim f 56,00 tegoed heeft van Annetgen, de weduwe van Dirk Claes Ket (uit Koudekerk). Een zekere Jacob de Bont nam die schuld eerder op zich door zijn woord en zijn hand te geven. Hij beloofde het bedrag binnen een jaar te voldoen. Die periode is inmiddels verstreken en Marijtje Gerrits wil nu eindelijk wel eens geld zien. De bewuste Jacob de Bont had, toen hij zich borg stelde, enigszins gepikeerd gereageerd op het voorstel om alles op schrift te stellen, want, zei hij "mijn woort es mijn woort, ghij behouft geen obligatie te maecken" en "waeromme foude ick dat doen [tekenen] als mijn woort u lieden niet goet genouch, dat ick u belooft hebbe".

Men gaf in bijzijn van getuigen zijn woord van eer en tijdens die periode waarin veel mensen niet konden schrijven, was dat zelfs bij grote transacties vaak voldoende wanneer iets onderhands werd beklonken.

Eerbaarheid en aanzien waren erg belangrijke aspecten die men niet licht te grabbel gooide. In 1599 speelt nogmaals een kwestie waarover de gemoederen blijkbaar oplopen. Dit en de voorgaande gevallen zijn onttrokken uit de getuignisboeken. Voor de schout en schepenen van de stad Leiden leggen desgevraagd mensen verklaring af ten behoeve van iemand anders wanneer geld, bezittingen, vorderingen, eer of vrijheidsberoving op het spel staan.

In een ander geval is vermoedelijk sprake van onenigheid over een tarief wanneer in het huis 't Vergulden Lam bij het Gangetje van de weduwe Marijtje Gerrits, naast een schoenmaker en een trapier die verderop aan de Hogewoerd woont, Govert Gerritszn. en Gerrit Joriszn. Focker bij elkaar komen. Zoon Gerrit spreekt dan als pachter van de belasting over het slachten (waarover straks meer) een bedrag van 32 stuivers per geslacht beest af met Govert.

In 1614 geeft Gerrit Joris Focker opheldering omtrent de afbetaling van een oude schuld ad 113 Carolus guldens en 13 stuivers die zijn moeder Marijtje schuldig was aan Daniel de Burchgrave, een zijdelakenkoper. Daniel haalt reeds in 1603 zijn gram via het Hof van Holland, residerende in Den Haag, dat Marijtje tot betaling veroordeelt. Kan zij daaraan geen gehoor geven, dan wordt beslag gelegd op haar goederen. Gerrit stelt zich daarop tot borg voor zijn moeder die blijkbaar niet snel kan betalen. Als de deurwaarder Pieter Sanguin haar bezoekt, spreken ze af dat ze de

som in twee delen per drie maanden zal voldoen. Na de laatste betaling krijgt ze haar obligatie (schuldbekentenis) terug. In 1602, het jaar daarvoor sluit Marijtje een lening af op haar huis aan de Hogewoerd en twee huisjes in de Stinksteeg, een zijstraat daarvan. De Stinksteeg staat ook bekend als Jodenkerksteeg, en is momenteel een deel van de Korevaarstraat. Waarschijnlijk heeft ze in deze periode financiële problemen. Ter vergelijking van de genoemde geldwaarde: rond 1600 bedraagt het weekloon van gewone ambachtslieden ongeveer f 4,50 à f 5,00; circa vijftien stuivers per dag.

Tot in 1603 staat Marijtje Gerrits regelmatig borg voor haar kinderen. Ze is dan reeds bejaard en doet het zelf iets rustiger aan. In 1612 woont ze al minimaal 32 jaar op de hoek van de Hogewoerd. Vermoedelijk is dochter Grietje, getrouwd met Barent Jans van Sonnevelt, inmiddels bij haar ingetrokken. In mei neemt hij de ouderlijke woning over voor de som van f 5.964:12:06 (gulden, stuivers, penningen). Wel blijft Marijtje op dat adres wonen en mogelijk heeft Grietje de laatste jaren voor haar gezorgd.

Inmiddels zijn de kinderen Anthonis en Catharina (Trijntge) getrouwd. De oudste zoon Anthonis treedt tamelijk jong, vlak na het overlijden van zijn vader, nog voor het jaar 1583 om is met Emmetje Jans van Woerden in het huwelijk. Hij is dan schoenmaker van beroep en een jaar of achttien oud. Hollanders zijn gewoonlijk reeds in de twintig wanneer ze trouwen. Gerrit huwt in december 1599, Grietje in 1606 en pas in 1620, als ze al ongeveer veertig jaar is, stapt als laatste Maria in het huwelijksbootje. Marijtje Gerrits is met name bij de huwelijksvoltrekking van haar dochters volgens traditie de belangrijkste getuige. Zonen brengen doorgaans hun vader mee, tenzij deze niet meer leeft. Vandaar dat Gerrit door zijn goede vriend Lambrecht Thomas van Swieten vergezeld wordt. Hij is wellicht een telg uit het oude geslacht, dat oorspronkelijk in het kasteel Van Swieten te Zoeterwoude woonde.

Huwelijken van de kinderen

Anthonis Joris Focker met Emmetje Jans van Woerden	17-12-1583	?
Trijntgen Joris [Focker] met Heijndrick Florisz	19-12-1597	D26
Gerijt Jorijsz. Focker met Gooltgen Allerts	12-11-1599	A57v 1 ^e
Gerijt Jorijsz. Focker met Marijtgen Coenen [van IJderstijn]	25-10-1608	A142 2 ^e
Grietgen Jorijs [Focker] met Baernt Jansz. [Sonnevelt]	03-05-1606	F89v
Marijtgen Jorijsdr. [Focker] met Bartholomeus A. [van Dusseldorp]	02-05-1620	B100

Deze Anthonis Joris Focker moet de zoon zijn geweest van Joris Claeszn. Focker, biertapper aan de Hogewoerd op de hoek van het Gangetje. Anthonis huwde 17 December 1583 als "schoenmaker" met Emmetje Jans van Woerden.

Niet op fiche 04 KO gezien. Bron: Leidsch Jaarboekje, 1955.

KO 1597.

Heijndrick Floriszn, jongeman van Leijden, - wonende tot Leijderdorp met attestatie van Jan Jansz, predikant te Leijderdorp, huwt met Trijntgen Joris, jongedochter van Leijden, vergeselschap met Marijtje Gerijtsdr haar moeder.

RI-register 1599.

Gerijt Jorijsz: Focker, jongeman van Leijden, vergeselschap met Lambert Thomasz: z: bek:, huwt met Gooltgen Allerts, jongedochter van Leiden. Getr. 12 nov: 1599.

KO 1606.

Baernt Jansz. [van Sonnevelt], jongeman van Leijden, bakker, vergezeld met Jan Badewijnsz. zijn vader, huwt met Grietgen Jorijs [Focker], jongedochter van Leijden, vergezeld met Marijtgen Gerijtsdr. haar moeder.

RI-register 1608.

Gerijt Jorijsz: Focker, van Leijden, weduwaer van Gooltgen Allertsdochter, vergeselschap met Lambrecht Thomasz: Swijeten z: bek: huwt met Marijtgen Coenen, jongedochter van Leijden, vergeselschap met Marijtgen Gerijtsdr: h: toec: schoonmoeder. Getr. 25 octr: 1608.

RI-register B100.

Aenget. den xvije Aprilis 1620, tje den 18:4:1620, ije den 25:4:1620, iije den 2:5:1620.

Bartholomeus Aelbertsz. backer, jonggefel van Duijfeldorp vergezeld met Barent Jansz. [Sonnevelt] zijn swager toecomende, huwt met Marijtgen Jorijsdr. jongedochter van Leijden vergezeld met Grietje Jorijs haer zuster.

Ze geven elkaar het ja-woord volgens het kerkelijk ondertrouwregister (protestants gezind) en volgens het Raadhuis-Inteekenregister. Dit laatste geeft aan dat ze niet allemaal het sinds 1566 overheersende protestantse geloof aanhangen. De nakomelingen van Barent Jansz. van Sonnevelt en Grietje Jorijsdr Focker zijn lid van de zeer kleine en fel vervolgde remonstrantse gemeente. Voor hun kerkdiensten moeten ze uitwijken naar Warmond, waar in de openlucht bijeenkomsten plaatsvinden. In 1613 legt Gerrit Jorisz. Focker een verklaring af "bij fijne manne waerheijt, contientie ende ziele falicheijt in plaetfe van eed". Dit is een rechtstreekse aanduiding, naast zijn huwelijken voor de schepenen, dat hij een afwijkende religieuze stroming volgt. Ook Marijtje Joris Focker en Bartholomeus Aelbertsz. van Dusseldorp, zoals hij later voluit heet, huwen op het stadhuis. Veel Duitse immigranten waren Luthers of, in minder gevallen, katholiek. De meeste doopboeken uit Leiden zijn pas bewaard gebleven vanaf 1620. Dus is niet van elk gezinlid bekend waar hij of zij te kerk gaat.

In deze tijd hebben nog veel Hollanders geen echte achternaam, maar zij vernoemen zich naar hun vader. Kijken we naar de families die aangetrouwd zijn, dan blijkt dat ze allemaal verwijzen naar de plaats waar ze oorspronkelijk vandaan komen. Barent staat ook wel te boek onder vermelding van zijn functie: Barent Janszoon backer.

Gerrit (die in 1614 sterft) benoemt in zijn laatste testament zijn moeder als erfgename. Het is altijd wrang wanneer een ouder zijn of haar kind overleeft. In dit geval zat het qua nalatenschap ook helemaal niet mee, want tot haar dood wordt Marijtje achtervolgd door onafgehandelde zaken van Gerrit en na haar overlijden is Anthonis de pineut. De afwikkeling zorgt bovendien voor grote verdeeldheid tussen de familie Focker en Willem van Oij, die daarmee belast was. Zij sluiten op zeer formele wijze de hele kwestie in bijzijn van enkele notabelen pas op 1 februari 1618 onder het genot van de onmisbare borrel in herberg *In de Swan* gelegen bij de *Rode Steen* (Haarlemmerstraat). Twistpunten waren eerder de afrekening van zoutimpost over Leiden en Rijnland tot april 1610, onafbetaalde leningen, "de pretentien van de lombaert", trekgeld en verder de uitkoop van oninbare restanten van bestiaal- en kaarsenpacht.

Daarnaast heeft de tweede vrouw van Gerrit ruim drie jaar moeten wachten op de haar toebedeelde f 2.000,00. Marijtje Gerrits voldoet dit bedrag uiteindelijk op 3 december 1617 in de vorm van diverse custingbrieven en f 958:15:15 contant geld.

Marijtje Gerrits blijft uiteindelijk zo'n veertig jaar op de Hogewoerd. Op 22 juli 1615 laat zij, voorzover bekend, voor het eerst een testament opstellen. Ze is gezond en nog goed bij de tijd. Aan haar broer Willem Gerrits van de Wetering legateert ze zijn leven lang de huuropbrengst van twee huisjes in de Stinksteeg. Haar zoon Anthonis krijgt een gouden voorwerp, afkomstig uit de erfenis van zijn broer Gerrit, en een rouwmantel toebedeeld. Grietje en Marijtje, haar dochters, erven al haar huisraad, inboedel, kleren en bovendien "de cruidenierfwinckel, mette waeren daerinne t' haere comparantes overlijden in wefen fijnde" en elk verscheidene zilveren voorwerpen. Afgezien hiervan hebben de dochters nog geld tegoed uit de erfenissen van hun opa, oma en vader. De kleinkinderen Jan en Grietgen Hendriks, telgen van haar reeds overleden dochter Trijntgen krijgen "elcx een eerlick roucleet" waaronder een mantel en een huik. Kleding was relatief duur en werd van generatie op generatie gedragen. Vaak huurden armen rouwgoed, want niet iedereen kon zich zoiets veroorloven. Het overige moeten de kinderen gelijkelijk verdelen na haar overlijden, met dien verstande dat Grietje haar restschuld voor *het Vergulden Lam* dan aan de anderen moet uitkeren. De akte is opgemaakt "t' haere woonplaetfe wefende ten huife van haer dochter Grietge Jooris voornompt ftaende aldaer aen Hoochwoertsbrugge." Op 30 juni 1616 laat zij dezelfde bepalingen nogmaals door notaris Verweij vastleggen.

Op 14 december 1620 vraagt ze notaris Ewout Hendrix Craen om "des avonts de clocke omtrent seven uijren" naar haar huis te komen, zodat hij haar laatste testament kan vastleggen. Zij is dan ongeveer 84 jaar, waarvan 37 jaar weduwe, naar omstandigheden redelijk gezond en nog steeds aardig ter been. Tot haar erfgenamen benoemt zij wederom haar zoon Anthonis (circa 55 jaar) en

haar dochters Grietje (circa 45 jaar) en Marijtje (circa 40 jaar) elk voor een vierde deel. Zoon Gerrit is in 1614 reeds ongeveer 45 jaar oud overleden en dochter Catharina stierf in 1620 tussen januari en december. Deze laat twee kinderen na uit haar huwelijk met Hendrik Floriszn. die elk een achtste part uit de erfenis van hun oma zullen krijgen. Blijkbaar heeft Gerrit geen nakomelingen achtergelaten of zij zijn jong gestorven. Anthonis heeft vermoedelijk slechts één dochter die volwassen wordt en een zoon waar kennelijk iets mee aan de hand is. Vandaar dat het geslacht erg snel is uitgestorven. In feite is dit de enige generatie die Focker als achternaam draagt. Marijtje prelegateert aan Jan Hendriks (zoon van Trijntje Joris Focker) een bedrag van f 425,00 bestaande uit het restant van een kapitaal dat zij aan haar schoonzoon Barend Jans van Sonnevelt (gehuwd met Grietje Joris Focker) heeft geleend. Als bijzondere bepaling neemt ze op dat hij, of bij vooroverlijden zijn zus Grietje Hendriks, geen recht op die vordering op Barend Jans heeft wanneer hun oma van vaderszijde (Stijntge Jans) op haar beurt haar schuld aan Barend Jans voor geleverd brood niet voldoet.

Op 5 juni 1621 staat schoonzoon Barent garant voor betaling van Marijtje's restschuld ad f 400,00 bij de heer Joachim van Mierop wegens het "gemeene lant". Ze is in 1621, evenals Barent Janszn van Sonnevelt, mede aansprakelijk als borg voor Anthonis. Dit is opmerkelijk, want Marijtje heeft zich vele jaren afzijdig gehouden van zijn zaakjes.

Verrassend genoeg is zij intussen ook eigenares van twee kalkovens. Op 28 december 1621 sluit ze namelijk op haar bezit met toebehoren, gelegen in de Hogewaard tussen de Heerweg en de Rijn, een lening van f 600,00 af ten behoeve van Lambert Thomas van Swieten. De aangrenzende percelen waren in handen van Reijnout van Oij (broer van Willem) en het Vrouwengasthuis te Leiden. Ook haar zoon Anthonis bezat grond vlakbij. Een heel andere mogelijkheid is, dat zij zijn steenplaats overgenomen heeft toen het financieel erg slecht met hem ging, om deze uit handen van zijn schuldeisers te houden. De bovengenoemde Leidse grondbezitters kenden elkaar goed, want Lambert was de beste vriend van Marijtje's zoon Gerrit.

Dat is het laatste wat we van Marijtje Gerrits vernemen. Misschien is ze niet lang hierna overleden. Op 5 januari 1624 komen haar nakomelingen overeen dat Barent van Sonnevelt de drie/ vierde delen van de twee huisjes in de Stinksteeg uit de boedel mag nemen, waar hij al voor één/ vierde deel recht op heeft. In 1629 komt de kwestie van het prelefaat nog eens ter sprake, wanneer Bartholomeus Aelberts en zijn echtgenote Marijtje Joris Focker op verzoek van Jan Hendriks te Delft (zoon van Trijntje Joris Focker) verklaren dat het bedrag van f 425,00 niet in geld is voldaan, maar dat Barend en Jan Hendriks een schikking hebben getroffen. In 1636 ten slotte, is Grietje Hendriksdr vermoedelijk 25 jaar geworden of pas getrouwd en vraagt ze de notaris om een kopie van het laatste testament.

Keren we terug naar het leven van de kinderen, dan houdt de levensgeschiedenis van de drie dochters bij gebrek aan gegevens over de periode na hun huwelijk weldra op. Alleen voor specifieke informatie over mijn voorouder Grietje Joris Focker verwijs ik naar de gezinsbeschrijving van generatie 12 Sonneveld (in mijn boek *De familie Van Wijk. Genealogisch onderzoek naar de Leidse voorouders van Pietje Poptie*). Zij krijgt dus het ouderlijk pand 't Vergulden Lam en een huisje in de Stinksteeg in handen. Samen met Barend schenkt Grietje het leven aan zeker vijf kinderen, maar zijzelf worden niet oud. Vlak nadat het echtpaar een testament op laat stellen waarin ze "Bartholomeus Aelberts van Dusfeldorp haeren swager @ Adriaen Paets notaris publiq, haren goeden vrunt" als voogden aanwijzen, overlijden Barend, Grietje en twee van hun kinderen in één maand tijd aan de pest tijdens de zeer hevig woedende epidemie in 1635.

Marijtgen Jorisdr. woont in november 1622 samen met haar man Bartholomeus te Valkenburg (bij Katwijk).

Bartholomeus keert terug naar de stad en overlijdt begin 1655. Hij wordt vanuit een woning aan het Levendaal naar zijn graf in de Pieterskerk gedragen. (PS: Mogelijk klopt dit jaartal uit het begraafregister niet, want op 08-07-1656 is hij huwelijksgetuige bij een Sonneveld-telg!) Trijntje Jorisdr. is rond 1615 gestorven. Zij heeft een dochter genaamd Grietje Henricx achtergelaten die met Engel Louris is getrouwd.

Over de op-één-na-oudste telg Gerrit valt alweer heel wat meer te vertellen. Hij is ongeveer in 1569 te Leiden geboren en maakt als klein jongetje het beleg en ontzet van Leiden in 1573/74 mee. Het is wel de vraag of hij zich er veel van kan herinneren. Rond zijn éénnentwintigste werkt Gerrit als schoenmaker. Daarnaast is hij vijf jaar later ook inzetbaar als schutter en in 1599 promoveert hij tot de rang "Adelborst Musquettiers". Dit is allemaal wel leuk, maar het zet weinig zoden aan de dijk. Hij schakelt daarom reeds in 1595, wanneer hij rond de 26 jaar oud is, over op een totaal andere bron van inkomsten en wordt belastingpachter.

Vroeger was het gebruikelijk dat de Staten van Holland of een stadsbestuur geen belastingen in den via ambtenaren in loondienst, maar burgers lieten bieden op het recht om gedurende een bepaalde periode (meestal een half of heel jaar) de impost op bijvoorbeeld het bier in een bepaalde plaats te vergaren. In die tijd lag het recht op belastingheffing bij de stad, de staat of bepaalde geslachten die veel grond bezaten. De particuliere inners, die de imposten tegen een flinke som per jaar verkregen, gokten erop dat ze hun inleggeld wel met winst terug konden verdienen.

Tot 1748 was de inning van de accijnzen of imposten verpacht aan particulieren. Deze collecteurs betaalden de (lokale) overheid een bepaalde som en moesten vervolgens proberen tenminste een zelfde bedrag bij de belastingbetalers op te halen. De meesten van hen slaagden daar overigens wonderwel in, zelfs zo goed dat het herhaaldelijk tot oproeren kwam. (De regenten bleven door dit systeem zelf buiten schot.)

Bron: Een deftig bestaan, pagina 43.

... Deze pachters vragen veel meer belasting van de mensen, dan zij eigenlijk mogen doen. Omdat de primaire levensbehoeften als graan, vlees en turf zwaar belast worden, is het aantal mensen dat onder de praktijken van corrupte belastingpachters lijdt, dan ook groot.

Bron: Leids Jaarboekje 1980 vanaf pagina 87: Pachtersoproer 1748.

Belastinginners moesten zelf een aanzienlijk bedrag beschikbaar hebben (bijvoorbeeld f 300,00 of f 400,00; sommen waarvoor je al een aardig huis kon kopen). Ze maakten ook weinig vrienden met hun harde aanpak, maar Gerrit zit daar niet echt mee. Belasting wordt in zijn tijd periodiek van overheidswege (ten bate van het Gemene Land ofwel de Staten van Holland en West Friesland) geheven op bijvoorbeeld vermogen (de 200ste penning), of doorlopend op goederen zoals turf, kaarsvet, bier, zout, slachtvee, zeep of voor de bouw en het onderhoud van dijken, bemaling van pas ontgonnen gebieden, het graven van kanalen of de uitbreiding van de stad.

Gerrit pacht in 1598 de accijns op turf in Leiden en in die hoedanigheid laat hij een turfschip aan de ketting leggen om de eigenaar tot betaling te dwingen. In hetzelfde jaar is hij werkzaam "als pachter van boeten ende overtredingen die bij den pachter ende ingefetenen van 't quartier van Rijnlant ende t gunt onder de stadt Leijden verpacht wert ...". Kortom, zelfs de boetes die opgelegd worden aan pachters die de regels negeren, worden verpacht. Zoals eerder vermeld, vangt Gerrit Jorisz. Focker volgens afspraak 32 stuivers voor elk geslacht beest in Leiderdorp over het jaar 1599.

Uiteraard is niet elke burger even bereidwillig om te betalen en het is tevens de vraag of de tarieven die Gerrit hanteert niet ietwat te hoog zijn. Wanneer Gerrit in 1606 tegenwerking ondervindt, brengt hij versterking in de vorm van de schout van Zoeterwoude en de deurwaarder van Rijnland mee. In het betreffende jaar int hij de accijns op bier in de nabijgelegen dorpen Zoeterwoude, Leiderdorp en Oegstgeest. Een inwoner van Zoeterwoude beweert slechts een vierendeel bier in huis te hebben, maar wekt argwaan. Daarop wil Gerrit huiszoeking houden, hetgeen hem wordt belet wanneer hij de kelder probeert te betreden. De deurwaarder roept de schout erbij en men treft bij geforceerde binnenkomst vervolgens meer bier aan in de kelder van de man. De heren nemen een dronk van het gerstenat, want ze moeten tenslotte toch ook weten of het wel vers is en vertrekken weer. Over de verdere afloop is niets bekend.

In deze periode is Gerrit vermogend genoeg om de aanzienlijke som van f 2.000,00 uit te lenen. Het volgende jaar pacht hij het bestiaal in Rijnsburg, Warmond, Voorhout en de Kaag voor f 3.150,00. Willem van Oij en Izaak Franszn van der Berg staan borg. Zij en Anthonis Focker werken in andere jaren ook samen.

In 1609 verschijnt Gerrit Joriszn. Focker samen met een oude bekende: Willem van Oij, voor de schepenen om een verklaring af te leggen over de afdracht van geld aan de Armenmeesters in Vlaardingen. Dit is afkomstig van de impost die op paarden te Vlaardingen is geheven. Hij laat de inzameling van de belasting over aan een lokale collecteur. Het is de vraag wat Gerrit zo ver weg zocht, maar het is wel duidelijk dat hij pachter is van de meest uiteenlopende heffingen.

Het jaar daarop speelt een zaak waarbij Gerrit en zijn oudere broer Anthonis gezamenlijk betrokken zijn. Wanneer iemand vroeger zijn schulden niet kon of weigerde te voldoen, had een schuldeiser de mogelijkheid om hem of haar te gijzelen of gevangen te laten zetten op het stadhuis, totdat alsnog de rekeningen werden betaald. Dat had uiteraard alleen zin als er ook werkelijk nog iets te halen viel. In dit geval heeft Gerrit Joris Focker "uijt crachte van zeeckere vonnis bij de heeren commisfarisfen gewefen ten voordele van voorn. Focker" Aert Jacobszn. uit Kalfslagen (bij Alphen aan den Rijn) door deurwaarder Willem Gerrits van Vredenburg laten gijzelen. Die brengt hem naar herberg *De Blaeuwe Clock* waar ook Anthonis Joris Focker, een procureur, nog een deurwaarder en enkele anderen binnenkomen. Het gaat in het stuk uit een getuigenisboek om de vraag of de schuldenaar nu wel of niet ter plekke betaald heeft aan broer Anthonis. Bovendien laten de heren blijkbaar op kosten van de gegijzelde zich het bier weer goed smaken.

Wat kon een burger, die zelf als wanbetaler bekend stond, eigenlijk tegen dit soort milde vormen van corruptie en afpersing inbrengen? De getuigen die in dergelijke zaken worden opgeroepen, zijn lang niet allemaal onpartijdig en de herbergier die hier aan het woord is, heeft ook een zaak draaiende te houden. Deze getuigen leggen verklaringen af voor de schepenen, waarbij niet vergeten mag worden dat mensen met connecties in het stadhuis (zoals een belastinginner of een deurwaarder) meestal via vriendjespolitiek aan hun eigen banen gekomen waren.

Gerrit trouwt rond zijn dertigste met Gooltgen Allertsdr. die binnen tien jaar overlijdt. Reeds twee jaar na het huwelijk (dat op huwelijkse voorwaarden geregistreerd is) is Gooltgen ernstig ziek. Misschien had ze net een zware bevalling doorstaan. Dit is reden genoeg voor het paar om in 1601 een testament op te stellen.

Notaris Oudevliet komt naar hun woning "staende op te Ooftelingplaetfe nu gefeijt de Garenmarckt" en doet op hun verzoek de huwelijkse voorwaarden teniet. In plaats daarvan wijzen de echtelieden de langstlevende van beiden als universele erfgenaam aan. Gerrit neemt wel als clause op, dat Gooltgen na zijn dood aan zijn moeder of als zij overleden is, aan zijn broer en zusters, al zijn kleren van wol en linnen moet geven. Dit is een heel normale regeling, omdat kleding erg waardevol was. Als de mode veranderde, wijzigde men gewoon het model van een jurk of jas een beetje en dan kon die weer jaren mee. Wanneer ook Gooltgen overlijdt, moeten de erfgenamen van zijn vrouw aan zijn familie zeshonderd Carolus guldens contant of in goederen uitbetalen. Gooltgen bespreekt soortgelijke voorwaarden. Gerrit en Gooltgen kunnen overigens beiden ondertekenen.

Het is duidelijk dat Gerrit en Gooltgen niet onbemiddeld zijn. Hij koopt diverse panden op het Levendaal en in de Middelste Raamsteeg. Verder is hij de eerste eigenaar van het pand op de Oosterlingplaats gelegen in de wijk die heel toepasselijk Oost-Nieuwland heet (vanwege een recente stadsuitleg). Het is opvallend dat de genoemde adressen allemaal vlakbij elkaar en bij de Hogewoerd liggen. Hij bezit tevens het pand *Roma* aan de Hogewoerd en nog een gebouw iets verderop in die straat.

Via een erfenis van zijn vrouw's familie bezit het paar een/derde deel van vier huisjes in een poort aan het Levendaal. Samen met zijn zwager, getrouwd met Lijsbeth Allertsdr. verkoopt hij in april 1601 twee/derde deel van Cornelis van de Bouchorst, eerder getrouwd met Marijtgen Allertsdr, die derhalve de huisjes compleet in bezit krijgt. In maart 1603 verkoopt Gerrit het pand waar het bord *Roma* uithangt en dat op een stuk grond tussen de Hogewoerd en de Rijn staat. Het huis is belast met een pacht van enkele stuivers die al jarenlang niet meer geïnd is. De rechthebbende is vermoedelijk één van de vele verdwenen kloosterordes. Daarnaast rust er nog een hypotheek van f 1.500,00 op. Tot wederopzegging door de eigenaar van een achterhuisje, krijgt de koper recht

van overpad door een poort tegen betaling van een bescheiden recognitie. Dit huis had Gerrit trouwens eerder van zijn broer Anthonis overgenomen. Die kocht het van Floris Houfs voor f 2.500,00.

In oktober 1608 trouwt Gerrit nogmaals met een jongedochter (zie de huwelijken hiervoor), maar zoals eerder ter sprake kwam, krijgen zij geen nakomelingen die volwassen worden.

De gebroeders opereren incidenteel eveneens samen als pachters en verdienen daar blijkbaar goed mee. Maar ongetwijfeld valt de pachtopbrengst wel eens tegen. Zo spreekt Ysbrant van Bouchorst het trio Anthonis, Gerrit Joris Focker en Euwout van Schilperoort in juni 1611 aan wegens de door hen nog te restitueren impost ad f 600,00 "mits d'een betalende d'ander gevrijt foude zijn". Wellicht was die lening toen noodzakelijk om een onvoorzien tekort aan te vullen. Een enkele keer is Gerrit zelf traag van betalen, zoals in januari 1612, wanneer timmerman Pieter van Caijfeel via de vierschaar prompte voldoening van f 25,00 afdwingt.

In 1614 is Gerrit pachter van het bestiaal in Oegstgeest. Om te bepalen hoeveel impost iemand moet betalen, stellen buren van slachtveehouders vast wat een dier waard is. Het is in die tijd vrij gebruikelijk dat dorpelingen en stedelingen er op een erfje of binnenplaats varkens, kippen, konijnen en dergelijke voor eigen consumptie op na houden. Wanneer enkele buren een inschattingfout maken, krijgt Gerrit het aan de stok met twee Oegstgeestse dames. Hij weigert namelijk van de lagere waarde uit te gaan voor de heffing van de zevende penning.

Achteraf lijken de relletjes over pacht tamelijk triviaal. Gerrit zal dit misschien zelf ook wel zo ervaren hebben op 23 juni 1614. Waar hij precies door geveld is, is onbekend, maar hij ligt ernstig ziek in bed die avond. Ongetwijfeld is zijn toestand zeer kritiek, want nog om 23.00 uur wordt notaris Jacob Verweij ontboden. Terwijl Gerrit bij zijn volle verstand is, dicteert hij zijn laatste wil en deze bevat enkele interessante bepalingen. Zo bedeeft hij zijn tweede vrouw Marijtje Coenen met f 2.000,00 uit zijn geërfde goederen. Zij mag al haar kledingstukken houden en krijgt tevens "fijn beste bedde met fijn toebehoorten en mede haere lijftochte uijt fijnen boedel, mitfgaders de bewooninge van fijn huijff alle tijd van drie maenden naer fijn overlijden." Het ligt voor de hand dat hij ook met deze vrouw op huwelijkse voorwaarden is getrouwd.

Tot dusver was geheel onbekend dat hij een kind uit het weeshuis heeft gehaald dat in zijn woning verblijft. Het meisje, Baertgen Claesdr., krijgt f 500,00 toebedeeld, welke som de weesmeesters tot haar volwassenheid voor haar zullen moeten beheren. Zij en zijn vrouw mogen samen onder andere het weefsel delen dat op het getouw staat en nu zeventig ellen lang is. Aan Gooltgen Barents, het circa 1614 geboren dochttertje van Grietje Joris Focker en Barent van Sonneveld, heeft hij een zilveren doopgift geschonken.

Een zekere Cornelis Schoppen uit Leiderdorp krijgt f 25,00 en Jan de Ridder, meter in de looihal krijgt "fijn comparants daegelijckfche clederen en daegelijckfe mantel". Voor al zijn overige goederen wijst Gerrit zijn moeder Marijtje aan. Als executeurs van dit testament benoemt hij Jan van Noortsand, bode met de roede en Ewout van Schilperoort, procureur. Om hen alvast voor alle moeite te bedanken, schenkt hij hen elk een zilveren bierbeker ter waarde van f 25,00. De aanwezige getuigen zijn Lambrecht Thomasz. van Swieten en diens zoon Thomas Lambrechtsz. van Swieten, schoenmakers uit Leiden. Zo te zien was Gerrit een sociaal betrokken mens. Al is het een bekend gegeven dat mensen via hun testament soms datgene goed proberen te maken, waarbij zij eerder naar hun idee tekort zijn geschoten.

Gerrit overlijdt ongeveer 45 jaar oud eind juli 1614, en wordt vanuit zijn woning aan de Garenmarkt c.q. Oosterlingplaats naar zijn begraafplaats in de Pieterskerk gedragen. Enkele jaren later hertrouwt zijn weduwe met Joost Jacobs van Dorp.

De executeurs van Gerrit's testament verkopen het pand aan de Oosterlingplaats op 2 februari 1616 aan Dirckje Christiaans van der Aer. Later wordt het met het naastgelegen pand tot één woning verbouwd.

Gerrit is redelijk ondernemend geweest, maar pakte zijn zaken in vergelijking met zijn broer vrij bescheiden aan en nam geen al te grote risico's. Hij trad ook minder in het voetlicht dan Anthonis. Die leidde juist, zoals we hierna zullen zien, een leven in uitersten. Het is de vraag wie er uiteindelijk beter af was.

Last but not least zijn we nu aanbeland bij de meest roemruchte persoon uit dit gezin, zo niet uit mijn hele familie. Als kind van enigszins welvarende middenstanders groeit hij op in een huis op de hoek van de Hogewoerd en het Gangetje. Hij ontwikkelt zich tot een veelzijdig en zeer ondernemend persoon, maar hoge functies bekleedt hij nooit. Anthonis Joris Focker is in zijn tijd een tamelijk bekende en eigenlijk vrij beruchte verschijning. In zijn veelbewogen leven kent hij enkele grootse momenten, maar hij moet ook rampzalige dieptepunten doorstaan. Vreemd genoeg is er tot nu toe nog vrijwel geen aandacht aan deze kleurrijke figuur besteed en is hij in vergetelheid geraakt. Ten onrechte, want hoe vaak is het tenslotte mogelijk om de boeiende handel en wandel van een gewone burger, die vier eeuwen geleden leefde, gedurende een periode van circa vijftig jaar bijna op de voet te volgen?

Anthonis komt, zoals we reeds zagen, als oudste zoon van Joris Claeszn Focker en Marijtje Gerritsdr van de Ouwering of Omwetering rond 1565 ter wereld in een zeer onrustige periode uit de vaderlandse geschiedenis. Half Europa staat op haar kop in verband met de door het Spaanse koningshuis aangewakkerde godsdienstonlusten en de lokale edelen vechten tegelijkertijd een vrijheidsstrijd uit. Als Anthonis ongeveer acht jaar oud is, moet de stad haar poorten sluiten voor de Spaanse troepen die zijn woongebied omsingeld hebben (aangenomen dat hij er toen daadwerkelijk woonde). De belegering van Leiden is een bekende geschiedenis. Het hele Leidsch Jaarboekje van het herdenkingsjaar 1974 is hieraan gewijd. Anthonis heeft een jonger broertje, maar andere broers en zusjes, die mogelijk voor 1575 geboren waren, zijn vast tijdens het beleg gestorven aan ondervoeding en/of ziektes. Misschien hadden zijn ouders aanvankelijk wel meer voedsel dan de gemiddelde Leidenaar in huis aangezien zij als veekopers bekend staan. Maar uiteindelijk kreeg toch iedereen het zwaar. De gebeurtenissen in de jaren 1573/74 hebben zonder twijfel een onuitwisbare indruk op de jongen gemaakt. Hij heeft gezien hoe er gevochten werd om voedsel, hoe mensen op straat crepeerden en waar mensen allemaal toe in staat zijn, wanneer het voortbestaan van hun gezin en hun eigen leven op het spel staan.

Voor het eerst vernemen we iets van hemzelf in de zomer van 1583, wanneer hij circa achttien jaar oud is en zijn vader nog leeft. Op 30 juni van dat jaar horen de schepenen der stad Leiden twee getuigen over een schermutseling die plaatsvindt bij het tuinhuis van Joris Claes Focker. Hoe de vork precies in de steel steekt, is niet geheel duidelijk, maar er vloeit wel bloed.

Volgens het artikel *Huizen met Torens en hun bewoners* van E. Pelinck in het Leidsch Jaarboekje van 1955 (pagina 97-107) huwt Anthonis op 17 december 1583, circa achttien jaar oud, als schoenmaker met Emmetje Jans van Woerden. Dit huwelijk is op die datum helaas niet te achterhalen via de KO- of RI-register inschrijvingen. Waar en wanneer zij wel precies getrouwd zijn, is mij daarom nochtans een raadsel.

Zijn vader is kort daarvoor overleden, maar het leven gaat verder en gezinsuitbreiding laat niet op zich wachten. Het paar krijgt in elk geval een zoon die naar zijn opa Joris wordt vernoemd en twee dochters, te weten Maritgen en Grietgen.

Anthonis verdient inderdaad de kost als leerbewerker, want rond vastenavond 1584 koopt hij van schoenmaker Cornelis Gerritszn. Bol "drie douzijn bezane leers elcke douzijn voor zestich schellingen en den half". Bezaanleer is een van schapehuiden bereide leersoort die met name voor boekbanden gebruikt wordt. Overigens was de genoemde schoenmaker een jaar eerder nog getuige geweest bij de aankoop van één of meer koeien door vader Joris Claeszn. Focker. Veel weet hij achteraf daarover niet meer te vertellen, want hij was toen zwaar beschonken. Trouwens, ook op de aankoop van de bovengenoemde partij leer heft men uiteraard het glas.

Voor zijn werk koopt Anthonis in 1586 een huis en erf met vier looikuipen en een kalkput gelegen in een slopsteegje aan de huidige Paradijssteeg (toen Hooglandsekerksteeg). Naast het vervaardigen van schoeisel, verwerkten diverse schoenmakers huiden tot schoon leer.

Mogelijk wegens tijdgebrek verkoopt Anthonis zijn leerlooierij alweer het jaar daarop en boekt een bescheiden winst. Vanaf 1583 pacht hij namelijk vrijwel elk jaar één of meer imposten. Anthonis moet een taaie zijn geweest, want hij heeft dit werk, waarbij het tot harde confrontaties met onwillige betalende kon komen, zo'n dertig jaar volgehouden.

In de periode oktober 1584 - maart 1585 pacht hij de impost op brandewijn in Leiden, op "hoornbeesten en bezajde landen" in Sassenheim, Lisse, Benthuizen, *Swadenburgedam*, Aalsmeer, Kudelstaart, Aarlanderveen en Nieuwveen en de pacht op het gemaal en "bestiael" in Rijnsaterwoude, Leimuiden, Kalfslagen, Vriesekoop, Aarlanderveen, Koudekerk en Hoogmade. Totaal kost hem dit de lieve duit van £ 3.861,00. In andere jaren biedt hij slechts op een impost in één of twee plaatsen. Ook is hij weleens medestander van een andere pachter, wat inhoudt dat ze samenwerken en beiden aansprakelijk zijn voor het uitgelopen bedrag.

Elke pachter brengt verplicht twee borgen mee. In bovengenoemde periode zijn dat Jan Janszn van Wetering en de broer van Anthonis' moeder: Willem Gerritszn van Wetering. Zij zijn zelf ook pachters en omgekeerd steunt Anthonis hen als borg. Vanaf april 1585 staat Anthonis' moeder regelmatig borg, wat iets heel bijzonders is in die tijd, want het pachterswereldje is een uitgesproken mannenbolwerk. Zij moet als vrouw bovendien zelf twee mannen als borgen meebrengen, maar wordt wel degelijk geaccepteerd. Tot in 1603 zal zij Anthonis regelmatig terzijde staan.

Als we terugkeren naar zijn jonge jaren, dan treffen we hem vijf jaar na de aankoop van de leren vellen aan in het cachot van het stadhuis (31 juli 1589). Tja. Dit wordt terloops vermeld in een getuigenverklaring, die verder niet over hem gaat. Je zou moeten gissen naar de aanleiding tot zijn detinerende, ware het niet dat rond diezelfde tijd een zekere Stijn Gerrits volgens een notariële akte "poocht de voors. Anthonis Jorisz in ghijfelinge [te] houden". Wat blijkt er nu aan de hand te zijn? Anthonis dient een som van 260 Carolus guldens voor "afijn ende Rijnt exchijs" over 1588 af te dragen, die hij eerder als medestander van een andere pachter heeft opgehaald. Zijn moeder moet hem wederom als borg bijstaan, zodat hij vier dagen de tijd krijgt om het bedrag bijeen te brengen. Vervolgens laat hij op 2 augustus notaris Oudevliet "vruntlic affvragen" aan Jan Jans. Brouwer de stadsthesauriër of deze niet de betreffende som in ontvangst heeft genomen, waarop een instemmend antwoord verkregen wordt.

Slechts enkele maanden later tikt in oktober het Ambacht van Warmond Anthonis op de vingers wegens nalatigheid. Als pachter van de impost op het slachtvee dient hij de dieren, voordat ze geslacht worden, te taxeren om de te heffen belasting vast te stellen, maar hij laat ruime tijd op zich wachten. Overigens stond november vroeger bekend als de slachtmaand. Het vee werd gedurende de hele zomer vetgemest en eenmaal geslacht, werd het vlees daarvan gepekeld om er in de winter nog lang van te kunnen eten.

In november van dat jaar heeft Anthonis voor de wet eindelijk het stadium van volwassenheid bereikt en mag hij uit handen van de schepenen de stukken en middelen (f 50,00) in ontvangst nemen die de weeskamer na zijn vaders overlijden voor hem beheert heeft.

In 1595 maakt Anthonis zich voor de stadswacht te Leiden verdienstelijk als schutter in de groep van Jan Aernaefzn Paetz. Tegelijkertijd komt hij met twee hoefsmeden overeen dat hij een stuk land "gelegen buijten de Hogewuertfche poorte" gedurende het lopende jaar van hen kan huren. Dit is vermoedelijk een weiland. Intrigerend is dat hij in juli van hetzelfde jaar twee mannen uit Bodegraven, de schout van het dorp Oudshoorn en een bode te Nieuwkoop machtigt om uit zijn naam te protesteren en voor zijn recht op te komen in een zaak waar verder niets over bekend wordt. Het kan te maken hebben met zijn bezit van land en opstallen te Oudshoorn (waarover verderop meer), maar er kan ook onenigheid bestaan over zijn gedrag als pachter in die plaatsen.

Intussen heeft Anthonis al diverse panden te Leiden en stukken grond buiten de stad bemachtigd. Naast de reeds genoemde looiwerf, bezit Anthonis het later aan zijn broer Gerrit verkochte pand *Roma* aan de Hogewoerd en nog een huis in die straat. Uit de erfenis van opa Claes Pouwels verkrijgt hij een nieuw gebouwde woning in de Heerenstraat (bij de Commanderie, nu Herensteeg). In 1585 verkoopt hij een huis in de Plaatsteeg voor ruim f 320,00. Het jaar daarop, in 1586, koopt hij een huis aan het Levendaal en daarnaast bezit hij tien jaar later land bij Roomburg, in Hazerswoude, Alkemade en in "Alperhooren".

Om aankopen te bekostigen zit hij echter wel in 1597/1598 tamelijk om contant geld verlegen. Dat geld, respectievelijk 1100 Carolus guldens, 648 gulden Vlaams en 1844 gulden, verkrijgt hij via Willem van Oij, die in 1595 voogd werd over de drie zusjes van Anthonis; osseweider, rentmeester en eveneens pachter is. In deze periode zijn banken, zoals we ze nu kennen, nog vrijwel onbekend. De eerste banken ontstonden rond 1590 toen voornamelijk Portugese joden bedragen, afhankelijk van een ingeleverd pand, zoals een sieraad of kledingstuk, aan particulieren tegen tamelijk hoge rente begonnen uit te lenen. Wanneer je geld nodig had, probeerde je dat via familie te lenen. Daarnaast leenden de weesmeesters het geld uit dat zij voor weeskinderen beheerden, waar wel een betrouwbaar, kredietwaardig onderpand tegenover moest staan (de zogenaamde weesrentebrieven). Anders kon men in bepaalde kringen ook bij kennissen aankloppen die vermogend genoeg waren om tegen een rentevergoeding leningen te verschaffen. In vrijwel alle gevallen zorgt men dat er getuigen bij het afsluiten van de overeenkomst present zijn en/of moet de schuldenaar een (notariële) schuldbekentenis ondertekenen. Uiteraard is een onderpand of garantstelling steeds vereist.

Anthonis lijkt nu een spelletje monopoly te spelen. Als jij mij dit geeft, dan geef ik jou als waarborg: "een bezegelde lofrentebrieve ... een bezegelde erfpacht brieve ... een huijr [-opbrengst van] omtrent zes mergen landt gelegen bij Roomburger ...", etc. Een andere keer verbint hij eenvoudigweg "alle zijne gueden roeren onroeren jegenwoordige, toecomen, actien ende crediten, geen uijtgefondert". Tevens verkoopt hij in juni 1597 "twaelf mergen ende eenige roeden lants gelegen int Rietvelt inden ambachte van Hazerswoude" aan Reijnout van Oij.

In het laatste geval machtigt Anthonis zijn broer Gerrit om deze zaak in Hazerswoude voor hem te regelen. Willem van Oij en de rentmeester Kessel zijn overigens kroegmaatjes van Anthonis. Ze zitten in februari 1597 samen in herberg *Inden Druijff*, wanneer Anthonis een voerman die naar Den Haag zou varen, op pad stuurt om voor een gulden en twee schellingen groene kaas te kopen.

Rond deze tijd is Anthonis trouwens actief als pachter van belastingheffing op het verbruik van turf. In die hoedanigheid neemt hij zitting op het stadhuis in de Schepenkamer en laat hij alle gezworen meters en turftonners van de stad bij zich komen om hun eed te vernieuwen. Hiermee onderwerpen zij zich aan de lokale wetgeving. Tevens helpt hij dan als "mede stander ... van de pacht van den xij en penning vant bestiale binnen der stede van Leijden" om de impost op het "geslagen speck" te incasseren.

Nieuw is dat hij in 1599 als "wone tot Coudekerck" een notaris machtigt om te Leiden in zijn plaats voor de Vredemakers te verschijnen. Waarschijnlijk wordt een woning bij zijn steenplaats in de Hoge Waard bedoeld. Zoals wel meer welvarende stedelingen (denk aan schepenen en juristen), koopt Anthonis stukken pas ontgonnen grond in Rijnland om het vervolgens aan boeren te verpachten of om het door eigen personeel te laten bewerken. Langs de Rijn zijn al meerdere steenbakkerijen te vinden die vaak in handen van dezelfde personen zijn. Anthonis bezit een dergelijke bakkerij waar zijn werknemers diverse soorten bouwstenen, tegels en dakpannen fabriceren in ovens. Op het terrein staan verder een woonhuis en schuur, en daarachter ligt weiland of onontgonnen gebied waar aarde uit gegraven wordt. Grondstoffen en gereed product worden gemakkelijk per schuit via de Rijn aan- en afgevoerd.

Door de ligging aan de Rijn was Leiden niet alleen verzekerd van een goede waterweg en voldoende stromend water voor zijn nijverheid, maar ook van goedkoop bouw materiaal. Toen er steeds meer behoefte kwam aan baksteen, schoten in de omgeving van de stad steenovens en kalkovens als paddestoelen uit de grond. De rivierklei was geschikt om stenen van te bakken en turf uit de omgeving kon als brandstof gebruikt worden. Toch was niet iedereen gelukkig met de ovens. Vaak vulden zij de lucht met een dikke, vette walm.

In dat opzicht lagen de ovens ten oosten van de stad qua windrichting gunstig, aangezien er meestal een westenwind waait.

Bron: Hutspot, haring en wittebrood, deel 6, pagina 137.

Dat een schoenmaker als nevenactiviteit belastingen int, is niet zo vreemd. Dat hij vervolgens enkele huizen en landerijen exploiteert is minder voor de hand liggend, maar kan worden gezien als teken dat hij het kennelijk zakelijk aardig doet. In de onzekere tijd waarin Anthonis leeft is onroe-

rend goed een veilige belegging. Wanneer hij de steenbakkerij koopt, is hij waarschijnlijk allang van zijn leest af. Hij slaat verder als pachter vanaf 1590 zo nu en dan een seizoen over, maar is dan wel borg voor zijn broer en zwager of medestander van een collega.

Intussen heeft hij veel contacten opgebouwd met mensen in en rond het stadhuis waardoor hij goed geïnformeerd kon zijn over diverse kwesties die daar ter sprake kwamen. Eén daarvan was de massale toestroom van Zuid-Nederlandse vluchtelingen en de daarmee gepaard gaande grote woningnood binnen de stadsmuren. Stond na het ontzet in 1574 een deel van de huizen leeg wegens sterfte of vertrek van de (vaak katholieke) bewoners, ongeveer dertig jaar later bouwde men binnenplaatsen vol en trof men zelfs hutjes aan op kerkhoven en tegen de stadsmuren. Een stadsuitbreiding kon niet lang meer op zich laten wachten. Geen wonder dus dat Anthonis wel brood zag in bouwstenen.

Wisselend verblijft hij te Koudekerk of in Leiden. Volgens het kohier van de honderdste penning over 1600 staat hij dan als eigenaar van een pand aan de Hogewoerd vlakbij het ouderlijk huis ingeschreven. Ook broer Gerrit is in die straat terug te vinden. Hij en zijn moeder betalen dertig gulden, terwijl Anthonis goed is voor een aanslag van negentig gulden belasting. Toch draaien de eerste twee op voor een schuld van de laatste bij koopman Andries Ghijs wegens “gehaelde waeren, fluweel ende anderfins”.

Verder blijkt dat ook Anthonis niet de gangbare eed wil afleggen als getuige, maar “bij zijn conscientie ende ziele zalichheit”. Hem treffen ze dus zeker niet bij een protestantse dienst aan. Of, en zo ja, welk geloof hij aanhangt, is vooralsnog onbekend.

1600 Pakt voor onze vriend uit als een tamelijk onrustig en enerverend jaar. Op een zondag in maart rijdt Anthonis te paard van Leiden over de dijk langs de Rijn naar Koudekerk. Ter hoogte van Leiderdorp bij herberg *Den Verlooren Arbeijt* stuit hij op een bode die in gevecht is met een stomdronken Waal (een zekere Eloij Bragaert). Deze heeft de lans van de bode uit diens handen getrokken en steekt daar vervaarlijk mee om zich heen. De bode is niet bij machte zijn wapen terug te pakken. Anthonis mengt zich daarop als een koene ridder in de strijd en uiteindelijk kan hij na een levensbedreigende worsteling de lans van de Waal afnemen. Hij moet er flink mee in de rondte zwaaien om de dol geworden man af te weren. Verscheidene dorpingen slaan het gebeuren gade, maar steken zoals gewoonlijk geen hand uit. Ten slotte zwalkt de Waal weg richting Leiden, terwijl de bode en Anthonis samen richting Koudekerk verder trekken. Omwonenden weten later nog te vertellen dat de Waal in zijn benevelde toestand van de weg afraakt en in het koude slootwater valt. Hij wordt er weer snel uitgevist en de man vervolgt doorweekt zijn weg. Het zal geen verwondering wekken dat hij daarna doodziek wordt. Pas als hij kort daarop sterft, gaan de magistraten van de sleutelstad zich over de zaak buigen en worden allerlei getuigen opgeroepen. Dit laatste geschiedt op verzoek van Gerrit Joris Focker, die zijn broer blijkbaar van het schavot af poogt te houden.

Achtereenvolgens verschijnt eerst Maeijcken Willems, waardin in *Swanenburch* op het Levendaal en zij vertelt dat Eloy Bragaert rond Pasen in haar herberg kwam met vijf of zes vrienden. Het gezelschap bleef de hele dag in haar huis, waar de mannen aten, dronken en op de rolbaan [kaatsbaan?] speelden. 's Avonds vroegen ze haar om het vuur aan te steken, omdat Eloij enkele dagen eerder in het water was gevallen, nog altijd in hetzelfde kloffie rondliep (!) en het koud had. Hij klaagde volgens haar niet over pijn.

Daarna komt vleeshouwer Simon Oom Dircxn aan het woord, die de vechtpartij omtrent de Doesbrug heeft gadegeslagen. Als derde vertelt Pierijne de Marijn uit de Kolmakersteeg dat Eloy, die bij haar inwoonde, op een avond zeer dronken en kleddernat thuis was gekomen. Ondanks dat zij hem verschoning had aangeboden, ging hij met zijn kleding nog aan naar bed. Later klaagde hij over pijn in zijn duim, benen en aan zijn hoofd. De dokter werd erbij geroepen. Die trof geen ernstige verwondingen aan; maar bemerkte echter wel dat de man sterk onderkoeld was. De woensdag daarop was Eloy gestorven. Natuurlijk wordt het verhaal bij de betrokken chirurgijn geverifieerd, die het bovenstaande eveneens bevestigt. Slechts aan het hoofd had hij bij Eloy een oppervlakkige “quetfinge” gezien, alleen kon die niet de dood tot gevolg hebben gehad. Verder doen een hoefsmid uit Leiderdorp en een passerende kleermaker uit Gelderland hun relaas. Het ligt tamelijk voor de hand dat deze mensen iets toegestopt kregen, en de broers waren ook niet te beroerd om een vertrouwde notaris in te schakelen. De verklaringen zijn wel bijzonder eendui-

dig. Mogelijk gebruikte de notaris steeds zijn eigen bewoordingen. Er staat over de hele affaire niets in het Crimineel Vonnisboek; blijkbaar loopt deze geschiedenis met een sisser voor Anthonis af.

Eloy is in maart tegen de avond in het water gevallen en was flink beschonken. Wellicht is hij aan onderkoeling, een longontsteking of een andere opgelopen ziekte kort daarna gestorven. Wat onduidelijk blijft, is of Anthony wel of niet op een andere manier en wegens een andere aanleiding met deze Eloy verwond heeft. Zo'n lieverdje was hij zelf ook niet.

De bovenstaande ondervragingen vinden plaats in juli en augustus. Kort daarop, in oktober schijnt er weer trammelant te zijn, maar dan van een geheel andere aard. Op verzoek van Anthonis, wonende te Koudekerk, vertellen een steenvoerder en twee ondermeesters van respectievelijk een steenplaats en een kalkoven dat zij zelf hebben gezien, dat in verscheidene plaatsen rond Leiden gewoon doorgewerkt wordt in hun branche op Hemelvaartsdag, zonder dat dit belet wordt. Veel rechtspraak was en is gebaseerd op oude gewoonten en tradities. Vandaar dat Anthonis zich hierop beroept nadat kennelijk de kerk, stad of buurtbewoners bezwaar hebben aangetekend. Normaal gesproken is het vreemd dat er op die religieuze feestdag doorgewerkt wordt, maar op een steenplaats moeten de ovens dagenlang gelijkmatig gestookt worden om het bakproces niet te verstoren. Vroeger hadden mensen bijna uitsluitend dankzij de vele kerkelijke vieringen vrije dagen tussendoor.

In december ten slotte wordt Anthonis wederom op het matje geroepen wegens een voorval uit april 1601. Toentertijd ging hij samen met Reijnoult van Oij, als gecommiteerde van een pachter, naar het huis van een zekere Jacob Bouwens in Leiderdorp om aldaar het zout te meten, hoewel die man niet thuis was. Op straffe van verbeurdverklaring eisen ze later van Jacob als boete een bedrag van totaal £ 24. Hiervoor dwingen zij hem een schuldbekentenis af te geven, wat blijkbaar toch geen acceptabele eis was. Jacob is dus verbolgen en bovendien klaagt hij dat de twee zoutmeters zijn voorraad schade toegebracht hebben door er met hun voeten doorheen te banjeren. Anthonis staat er weer fraai bij. Meer dan eens lijkt hij eigen rechtertje te spelen als vertolker van een functie die sowieso nogal fraudegevoelig was. Anderzijds krijgt hij natuurlijk eveneens te maken met mensen die zo min mogelijk belasting willen afdragen en zich daar op allerlei manieren onderuit proberen te draaien. In december 1605 is het noodzakelijk dat hij een schout (zelf notabene een vertegenwoordiger van de wet) ter verantwoording roept over een door hem opgegeven prijs van verkocht vee. Anthonis is dan pachter van het slachtvee in Nieuwveen, Langeraar en Korteraar, drie dorpen ten noord-oosten van Koudekerk.

Maar tegelijkertijd staat Anthonis eigen gedrag opnieuw ter discussie. Het was vroeger normaal dat men nota's van leveranciers slechts één- of tweemaal per jaar afrekende. Anthonis is echter regelmatig nog trager met betalen en moet om de haverklap door de vierschaar tot orde geroepen worden. In de zestiende eeuw kan hij in nood terugvallen op zijn moeder. De laatste keer dat zij voor hem garant staat is in mei 1603, wanneer hij door het Hof van Holland veroordeeld is tot betaling van een schuld ad zeshonderd Carolus guldens.

Je kunt je ook afvragen waarom hij herbergier Willem Corneliszn. de Milde en notaris Henrick van Heemskerk verzoekt te verklaren dat hij tussen 1604 - 1608 uitdrukkelijk niet op zijn steenplaats in Koudekerk woonde. In die periode verblijft hij overigens op Alphen's grondgebied in achter-eenvolgens zijn woning aan de Hoge Rijndijk, zijn huis in het dorp zelf en daarna "op fijne pannerbackerij gelegen aen den voorf Hogen Rhijndijck jegen over de Heijmansbrugg" (in het ambacht Oudshoorn). Anthonis heeft zijn zaken dus uitgebreid. Voor zijn bereidwilligheid krijgt de arme herbergier helaas stank voor dank. Zijn weduwe moet Anthonis twee jaar later namelijk voor de vierschaar slepen om betaling van verteringen af te dwingen.

Tussen de bedrijven door is Anthonis tevens medestander (met ondermeer Reijnout en Willem van Oij) in de pacht van de zoutimpost over Leiden en Rijnland vanaf april 1606. De samenwerking is echter van korte duur, want zodra hij verneemt dat bij deze impost belastingontduiking veelvuldig voorkomt, doet hij uit vrees voor grote verliezen zijn deel gauw aan Reijnout over.

Toch is hij niet te beroerd om in 1608 een vordering ad f 196:12:0 van Cornelis Allerts, kalkbrander, over te nemen die deurwaarder Pieter Sanguin niet snel genoeg wil of kan voldoen. Anthonis

betaalt Cornelis met “acht ende vijftich duijfent double hartsteen boven drie stopen Rintschen wijn ten gelaeg” (met het laatste wordt de drank bedoeld die ze tijdens het onderhandelen gedronken hebben). Weer schijnt er een addertje onder het gras te zitten, want waarom moeten notaris Van Heemskerck, waard Willem Corneliszn de Milde en Cornelis Allerts dit relaas in notariële akten opnieuw bevestigen?

In elk geval schiet Cornelis op zijn beurt Anthonis in 1610 te hulp, door een verklaring over de ondermeester op diens steenplaats af te geven. Hij weet te vertellen dat deze werknemer in de zomer van 1609 zo vrij was om een schuitlading steen af te leveren en het geld daarvoor in zijn eigen buidel te steken. Anthonis kan niet overal tegelijk zijn en als de kat van huis is ...

Anderzijds schroomt Anthonis niet om zich iets toe te eigenen wanneer hij de kans krijgt. In augustus 1609 roept buurman Louris Corneliszn op de Hogewoerd de oudste en jongste van de schepenen naar zijn woning. Hij wil de heren tonen dat Anthonis een afgebroken zijmuur vervangen heeft door een muur die twee duimen dichter bij Louris' huis staat. (v.D: Rijnlandse duim is 2,616 cm). Vermoedelijk voelt de buurman zich meer door Anthonis' houding dan door de afmetingen in het nauw gedreven. Die doet namelijk net alsof het hem niet was opgevallen en spreekt de man bovendien tegen.

Normaal gesproken lossen de geroepen schepenen via overleg met de betrokken partijen dit soort situaties op. Maar als mensen halsstarrig vast blijven houden aan hun standpunt en het niet eens kunnen worden, mogen ze de zaak voor het gerecht verder uitvechten. Zo ook nu. Anthonis zet bij andere buurtkwesities trouwens eveneens opvallend vaak zijn hakken in het zand.

Eind maart 1610 zit zijn termijn als pachter van de impost “van de kaerffensmeer” erop. Zijn opvolger Jan Henricx, een huikenmaker en buurman van zijn pand in een steeg bij de Breestraat, spreekt met hem af om de volgende dag samen te gaan peilen. Ze zullen elkaar om tien uur 's morgens voor het raadhuis treffen, maar Anthonis komt niet opdagen. Jan Henricx verneemt daarop dat Anthonis te vinden is in herberg *Inden Regenbooch*. Hij stuurt er een bode naar toe, maar Anthonis beweert op diens verzoek om naar het stadhuis te komen, wel wat anders te doen te hebben. Als Jan dan maar zelf gaat kijken, ziet hij dat Anthonis het vooral druk heeft met “fottendrincken” en duidelijk geen zin heeft om zijn afspraak na te komen; hij “feijde wel uijt-druckelicken geen peijlinge te willen doen”.

Heeft Jan daarop Anthonis gegijzeld? Dit was vroeger tenminste een manier om betaling af te dwingen. In elk geval wordt Anthonis via de vierschaar in september gedwongen een rekening ad f 37:3:0 aan wijnkoper Baernt Rijverding te voldoen voor genoten drank “ten huijfe van eijfer ten tijde hij van Jan Henricxz heuijkemaecker gegijfelt was”.

In heel veel van dergelijke zaken treedt notaris Henrick van Heemskerck als verdediger of gemachtigde van Anthonis op. Bovendien staat hij borg voor Anthonis die in 1605 - 1606 de drankimpost in diverse dorpen verwerft tegen betaling van ruim f 1.000,00. Ze kunnen goed met elkaar overweg. In december 1619 zal Anthonis Marijtgén Sergeants, dan weduwe geworden van notaris Henrick, zelfs als borg steunen bij een persoonlijke aangelegenheid.

De kwestie met de eerder genoemde huikenmaker leidt ogenschijnlijk niet tot een ernstige verstoring van de onderlinge verstandhouding. In augustus daaropvolgend komen namelijk volgens getuigen Anthonis en dezelfde Jan in bijzijn van onder andere Cornelis Heijmans van Dam, die op de Hogewoerd buurman is van Anthonis, overeen dat hij de pacht van kaarsvet in acht dorpen gedurende een jaar krijgt voor f 190,00 “ende boven dien ... een fchimmel henchst paert”. Op dat moment zijn ze “buijten alle beschonckenheijt ofte dronckenschap”. Notaris Van Heemskerck wordt naar de herberg gehaald waar de onderhandelingen plaatsvonden en deze is al driftig een akte aan het opstellen, wanneer de vrouw en zoon van Jan de herberg haastig betreden en de hele zaak tot spijt van Jan de huikemaker af laten blazen.

Later komt Jan Henricx echter met een heel andere versie. In mei 1613 rakelt hij de geschiedenis uit maart 1610 op, want met die slechte herinnering aan Anthonis in zijn achterhoofd, had hij geen zin om zaken met hem te doen. Al helemaal wilde hij de pacht van het kaarsvet niet aan Anthonis overdoen, want dat is volgens het vijfde artikel van de ordonnantie verboden. Maar Anthonis had hem in herberg *de Eenhoorn* dronken gevoerd en steeds op overdracht aangedrongen. De akten had hij juist geweigerd te tekenen en de volgende dag had hij bovendien Anthonis thuis opgezocht om zijn beklag te doen. Die hield echter halsstarrig vast aan de zogenaamde

overeenkomst. Zonder het met elkaar eens te worden ging Jan weer weg, kreeg vervolgens het paard toch thuisgestuurd en bemerkte later dat Anthonis wel degelijk geprobeerd heeft de pacht aan te nemen. Uiteindelijk zorgen de schout en schepenen voor een oplossing. Jan moet aan Anthonis de verteringen van het paard vergoeden, de heren ontzeggen Anthonis zijn aanspraak op de pacht en laten Jan voor de proceskosten opdraaien. Die is vast in het vervolg met een wijde boog om Anthonis heengelopen.

Reeds voor, in en na 1611 is Anthonis afwisselend wanbetaler, borg en zelf schuldeiser. De weduwe van Harman Burggraaf die hem eerder twee leningen verstrekt heeft, moet herhaaldelijk de periodieke aflossing en rente ter waarde van samen zo'n f 500,00 afdwingen. Zij zal spijt als haren op haar hoofd hebben van die eertijds afgesloten custingen.

Toch is Anthonis kredietwaardig genoeg om samen met Cornelis Heijmanszn van Dam borg te zijn voor Sijmon Gangeloffs Stam (een zeer actieve timmerman annex aannemer) en voor Jan Ariens en Arien Willems, twee schippers. Het gaat hier om respectievelijk f 1.288,00 en f 1.150,00. Overigens moet Anthonis de heer Stam wel in augustus 1611 via de vierschaar manen om f 800,00 terug te geven.

Hij machtigt zelf koopman Jacob Corneliszn de Haas, wonende in *het Radt van Avonturen* te Leiden om f 400,00 ter zake van twee jaar achterstallige custing bij Dammas Henricxzn van der Gilde op te halen.

Er is echter tevens een ondertussen al jaren spelende zaak die nog niet eerder aan de orde is gekomen, maar die Anthonis danig zal gaan opbreken. In het GAL is een ongeveer drie centimeter dik dossier te vinden (ORA 129a) dat maar liefst 87 akten en andere papieren bevat en handelt over de vordering wegens diverse imposten die ontvanger Adriaen Pieterszn van der Werf (enige zoon van Leiden's fameuze burgemeester) op hem heeft uitstaan. De oudst genoteerde vorderingen wegens meerdere termijnen van verschillende imposten lopen van 1604 tot en met 1609 en bedragen totaal f 14.024,00. Hierin is "de atterminatie van [bevestiging, garantstelling voor] fijn fwager Heijnrijcn Floris" ad f 450,00 begrepen. Deze man van zijn zus Trijntge is eveneens pachter. Anthonis betaalt Adriaen onder andere met een levering van 600.000 stenen volledig.

Vervolgens pakt hij het zeer drastisch aan. In 1610 - 1611 pacht hij namelijk diverse imposten voor de astronomische som van bij elkaar opgeteld f 55.103,00 (nu geschat f 550.000,00!). Dit is inclusief f 225,00 rente wegens vooraf verleende uitstel van betaling. Alleen al een jaar pacht van zout over Leiden en Rijnland komt in 1610 neer op f 23.030,00 en in 1611 op f 23.500,00. Deze gigantische bedragen moet hij wel zien op te halen, en zoals we eerder zagen, wordt volgens zeggen juist met het zout gesjoemeld.

Inderdaad zit het Anthonis niet mee, want hij heeft de grootste moeite om de belasting te innen en slaagt daar slechts ten dele in. Toch zal hij de uitgelofde bedragen op vrij korte termijn op moeten hoesten, zoals alle pachters van "des Gemeene Lants middelen". Om tijd te winnen, vraagt hij enkele malen uitstel van betaling, maar vecht voor een reeds verloren zaak. Zo dient hij op 2 juni 1611 een beleefde rekest in bij de regering in Den Haag om uitstel van executie wegens restant schuld van f 5.025,00 te bewerkstelligen. Als reden en, naar hij hoopt, verzachtende omstandigheid voert hij aan dat hij nog veel restantbetalingen wegens de zoutimpost in Leiden en 35 dorpen in Rijnland moet ophalen, wat niet zo snel mogelijk is. Verder vertelt hij dat hij op het zout en de kaarssmeer meer dan f 2.800,00 verlies heeft geleden. De heren weten toch dat hij reeds 26 à 27 jaar pachter van imposten is, altijd alles netjes heeft afgedragen en nog nooit om kwijtschelding heeft gevraagd? Anthonis is de nederigheid zelve, maar hij staat dan ook op het punt om zijn huizen in de stad onder de veilinghamer te verliezen.

Uiteindelijk is hij in staat om in 1610 tot en met 1613 in diverse termijnen f 31.462,00 contant af te dragen (waarvan vermoedelijk een deel bij vrienden en familie is geleend). f 9.000,00 Schieten de schepenen Jan de Bont, Huijch Pieters Codijck en Cornelis Jacobszn van Swieten voor. Uiteraard in ruil voor een schuldbekentenis van Anthonis. Verder kan hij in 1613 f 845:10:0 in de vorm van bakstenen en dakpannen aan Van der Werf voldoen. Maar aan de afdracht van f 5.569:15:4 is wel degelijk verkoop bij executie van onroerende goederen vooraf gegaan. In juli 1614 blijkt bovendien dat de boekhouding van de inmiddels overleden ontvanger Van der Werf (die zelf insolvent verklaard was) niet goed op orde is en zijn meerdere betalingen daarin niet te traceren. Hierdoor

ontstaat een ernstig geschil tussen de nieuwe ontvanger Amelis van Hogeveen en Anthonis. Volgens Amelis is hij namelijk nog f 18.000,00 schuldig in plaats van f 8.000,00 (die Anthonis toch al niet direct kan ophoesten). Hij mag in elk geval de f 8.000,00 in drie termijnen van zes maanden betalen. Uiteindelijk is het bedrag blijkens kwitantie afgedragen in 1614 door Arent Corneliszn Backer, waard in herberg *Den Draeck* en Ewout Schilperoort, procureur voor de vierschaar van Leiden. Ook bij hen staat Anthonis dus flink in het krijt, en hij mag hen dankbaar zijn, want zij betalen daarmee letterlijk het losgeld om hem uit de gevangenis te halen waar hij op dat moment verblijft. Zo lijkt zijn rekening bij oud-ontvanger Adriaen Pieterszoon van der Werf definitief gesloten te worden, maar van Amelis is hij nog lang niet af ...

Om terug te komen op de eerder genoemde huizenverkoop: Anthonis is inmiddels reeds jarenlang actief op de Leidse woningmarkt. Tot de vroegst aangekochte (en soms weer snel verkochte) panden behoren de eerder beschreven huizen. Als Leiden na het ontzet en de eerste toestroom van Vlamingen uit zijn voegen barst wegens overbevolking, kiest het bestuur in 1611 radicaal voor een grote stadsuitbreiding (de vierde) aan de noordzijde. Er komt een strook bij die loopt vanaf de Morssingel in het westen, de Rijnsburger- en Zijlsingels in het noorden en oosten, de Oude Vest in het zuiden en de Beestenmarkt/het Galgewater in het zuid-westen. Diverse lokale notabelen zijn er als de kippen bij om flinke stukken bouwterrein te bemachtigen. Anthonis zit natuurlijk als pachter op het stadhuis met al zijn connecties dicht bij het vuur, maar kan op dat moment vermoedelijk de middelen niet opbrengen om echt zijn slag te slaan. Tussen 1600 - 1614 bouwt hij wel op bouwterreintjes en lege erven binnen de stadsmuur huizen op de hoek van de Breestraat en Lombaert- of Varkensteeg, het huis *Augsburg* aan de Hogewoerd en een huis aan de Overwelfde Voldersgracht (nu Langebrug).

In mei 1612 krijgt Cornelis Stevenszn van Zuijlen, die een huis bezit dat deels op de Breestraat en deels op een erf van Anthonis staat, het aan de stok met een bekende, namelijk Jan Henricxzn huikenmaker. Een maand later roepen Anthonis en Huijch Adriaenszn, timmerman, zelf de schepenen erbij wanneer hun nieuwe buurman Pieter Daemszn Peltier volgens hen ten onrechte een deur in hun portaal tussen de Breestraat en Langebrug aangebracht heeft. Eén van die opgetrommelde schepenen is ... Amelis van Hogeveen, wiens bloed Anthonis twee jaar later wel kan drinken.

Anthonis woont in januari 1613 in het genoemde pand *Augsburg* gelegen bij de Hogewoerds-poort, waar een schuur en erf bijhoren en dat een uitgang in de Vrouwensteeg (nu Nieuwebrugsteeg) heeft. Daarbij staan zijn andere huis in de Vrouwensteeg en negen huisjes, gelegen achter *Augsburg* met een gang naar de Vestwal. In die maand worden zij samen met het pand in de Breestraat, nog een woning aldaar waar het bord *Den Vergulde Poort* uithangt, en een pand aan het Pieterskerkhof naast huize *Lockhorst* wegens Anthonis' eerder besproken schuld bij ontvanger Van der Werf geveild in herberg *Den Gulden Gecroonden Hoorn* op de Breestraat. Dit is nog niet alles, want zijn onroerende goederen buiten Leiden worden evenmin met rust gelaten. Hij bezit in 1613 één of twee steenplaatsen met huizen en bijbehorend land in Koudekerk (de Hogewaard), een tuin en erf gelegen buiten de Hogewoerds-poort, een pannembakkerij met een woning en twintig morgen land inclusief tuin in Oudshoorn gelegen tussen de Lage Rijndijk en Oudhoornseweg en bovendien nog vier partijen van totaal dertien morgen land in Oudshoorn, gelegen tussen de Oudhoornseweg en Duikerwetering. Op 6 februari 1613 legt de deurwaarder hier eveneens beslag op. Waarschijnlijk is die op handen zijnde verkoop bij executie na veel gelobby op het nippertje afgeblazen en omgezet in een afbetalingsregeling.

Alsof deze misère nog niet genoeg is, blijkt in augustus 1613 dat Anthonis eerder bij aankoop van zes morgen land in de Hogewaard van Koudekerk misleid is en zich daarom waarschijnlijk geen rechtmatige eigenaar mag noemen. Voor dat land heeft hij reeds ruim drie duizend Carolus gulden betaald aan degene die zich voor het gerecht van Koudekerk als toenmalige eigenaar gepresenteerd had. De erfgenenamen van de werkelijke eigenaar laten Anthonis voor het Hof van Holland dagvaarden.

De zes morgen land in de Hogewaard gebruikt hij om kleiaarde uit te laten delven. Zijn ondermeester Cornelis Jans en drie andere mannen voeren het graafwerk uit en transporteren de gewonnen klei per schip naar zijn pannbakkerij in de Hogewaard aan de Molenaarsbrug. Een morgen is een oude landmaat, van oorsprong gebaseerd op de afmetingen van het stuk grond dat in een morgen kon worden geploegd. Per gebied verschilde dit kennelijk, want de maten lopen uiteen. In Rijnland was het 8.516 m² of 4/5 hectare. (v.D.) Een andere maat is een hond, ter grootte van honderd vierkante roeden. In een Rijnlandse morgen passen zes hond.

Anthonis is in 1613 tegen de vijftig jaar oud. Hij verkoopt een steenplaats met alle toebehoren in de Hogewaard (Koudekerk) aan Beer Matheijzsn Hogenburch. Die wil echter weer snel van zijn aanwinst af en schakelt Cornelis Heijmanszn van Dam bij wijze van tussenpersoon of makelaar in om een koper te zoeken. Als commissie vangt Cornelis voor zijn bemiddeling f 100,00; zondermeer een heel bedrag voor die tijd. Jammer genoeg staat in het getuigenisboek, waarin deze zaak beschreven is, geen verkoopprijs vermeld, zodat een vergelijking met huidige percentages onmogelijk wordt. De inmiddels bekende Cornelis Heijmanszn van Dam wordt door een stadsbode gesommeerd om voor de schepenen van Leiden uitleg te geven op verzoek van de baljuw van Hoogmade en Koudekerk. Men wil wel eens weten hoe het komt dat de steenplaats voor aanmerkelijk minder geld is doorverkocht aan Cornelis Jacobszn van Swieten, één van de mensen die Anthonis hielpen zijn pachtersschuld af te lossen.

Ook het jaar 1614 kenmerkt zich als een zwarte bladzijde in het levensgeschiedenisboek van Anthonis. De verkoop bij executie uit 1613 moet in de vorm van sleuteloverdracht afgehandeld worden en hij ligt overhoop met Amelis van Hogeveen. De komende jaren wordt driftig gecorrespondeerd over Anthonis' schuld bij ontvanger Van der Werf. Verder krijgt hij het in augustus aan de stok met Jasper Nollens, een zijdelakenkoopman. Deze heeft notaris Henrick van Heemskerck (degene die Anthonis eerder terzijde stond) naar hem gestuurd om hem aan een gedane betaalbelofte te herinneren en indien prompte betaling zou uitblijven, om dan officieel protest aan te tekenen. Of de notaris dit bevestigt voor de schepenen, staat niet in het getuigenisboek. Wel schijnt Anthonis later te beweren dat hij hem toen als voldoening een schuldbekentenis van een zekere Huijch Claeszn van Eijck overhandigd heeft. Deze laatste beweert echter dat nooit iemand bij hem gekomen is uit naam van Anthonis om de brief te verzilveren. Tussen de bedrijven door wordt Anthonis rond juli 1614 op grond van een valse sommatie uit Amsterdam wederom gegijzeld.

In 1615 verblijft Anthonis in zijn woning aan de Heijmanswetering (in het ambacht Oudshoorn) en blijft het rommelen. In juni 1615 staat hij overigens te boek als inwoner van Leiderdorp, en in 1616 woont hij in Koudekerk. Op 4 februari vindt een openbare veiling plaats te herberg *de Blauwe Clock* op de Oude Vest. Anthonis biedt meerdere onroerende goederen te koop aan, waaronder "zeeckeren thuijn ende haeren erve gelegen buijten de Hoochwoertschpoort defer stede". Wellicht wegens een te laag bod blaast men de transactie af, maar nadien komt degene die als eerste een bod uitgebracht had, naar Anthonis, die in een andere kamer ook aanwezig is. Volgens getuigen verkoopt hij daar aan Anthonis Claeszn. Heerman, na het met handgeklap bieden en loven, onderhands alsnog de tuin voor (waarschijnlijk) f 1.000,00. Dit was geen handige zet, want vervolgens ontstaat een geschil over de verkoopprijs.

Dat f 1.000,00 een aanzienlijke som is voor de "kleine luijden", wordt zichtbaar wanneer we naar een andere overeenkomst in 1615 kijken. Cornelis Allertszn, een kalkbrander (nu uit Valkenburg) heeft een zakelijke vordering van f 75,00 op zijn broer Mees Allerts, die timmerman van beroep is. Deze Cornelis dient zelf op zijn beurt een oude schuld aan Anthonis Joris Focker te voldoen. Hoe moeilijk een dergelijk bedrag voor gewone arbeiders is op te brengen, blijkt bovenal uit de afgesproken betalingsregeling. De f 75,00 zal namelijk in termijnen van f 25,00 per half jaar, in anderhalf jaar tijd worden voldaan door broer Mees aan Anthonis. Kortom, Mees Allerts moet f 1,00 per week opzij leggen van zijn weekloon, dat voor een gewone werkmans niet veel hoger dan f 5,00 is.

Op 8 november 1616 leggen drie mannen uit Leiderdorp een verklaring af over de pas uitgegraven sloot achter Anthonis' steenbakkerij in Koudekerk. Die bezit hij dus nog altijd.

Het volgende jaar wordt Anthonis wederom gegijzeld en komt het tot een proces in verband met de nog steeds niet opgeloste zaak over zijn pachterschuld. Een aanklager en verdediger vechten de zaak uit en komt Anthonis blijkbaar na een overtuigend betoog over zijn daadwerkelijke afdrachten toch weer vrij. (ORA 129a). Hij maakt dan tevens de balans op met zijn geldschieters die hem aan de f 8.000,00 geholpen hadden. Per saldo heeft hij f 77:4:0 van Ewout Schilperoort te goed. Daar tegenover is hij aan vier anderen nog f 4.300,00 schuldig en moet hij zelf als restant 919 Carolus guldens minus verrekening wegens de zoutimpost aan het land betalen. Zou hij er dan nu eindelijk echt helemaal van af zijn ... ?

Het spreekt voor zich dat Anthonis als pachter in Leiden en heel Rijnland bereid en vast gewend was te paard veel kilometers in de wijde omtrek van Leiden af te leggen. Zo treffen we Anthonis in juli 1615 samen met de heer Samuel de Champs, Gerrit Oom Claeszn en Cornelis Heijmanszn. onderweg aan in het huis "ten Deijl daer de wagens pleijfteren" te Wassenaar, komende uit Den Haag. Cornelis is op dat moment pachter van de impost op turf in Alphen aan den Rijn. De pachters zoeken elkaar regelmatig op, zo ze elkaar zouden mislopen op het stadhuis en ze handelen blijkbaar onderling in diverse soorten pachtrechten, wat toch streng verboden was. Reeds in 1581 bestond er al een regelmatige veerdienst van trekschuiten (het toen meest comfortabele en belangrijkste transportmiddel) tussen Leiden en Amsterdam, Haarlem en andere plaatsen. Over onverharde wegen hobbelde in 1622 tevens reeds een wagenveer tussen ondermeer Leiden en Den Haag.

In 1617 maakt Anthonis zich wederom verdienstelijk in het achtste kwartier van de stad. Als schutter is hij lid van een groep (rot) die zich verzamelt bij de Marenpoort. Hij woont daar dan ongetwijfeld in de buurt. Als bijverdienste vangt hij de rente van hypotheek die hij verstrekt heeft op vier veenakkers in Waverveen. Mogelijk betreft dit grond die hij zelf in 1613 bezat. Eén van zijn eerste nieuwe aankopen na het debâcle in 1613/14: een huis aan de Singel, betaalt hij met steen, kalk en ander bouw materiaal.

Nu breekt de mooiste en meest interessante periode uit zijn hele leven aan. Volgens Pelinck verkoopt het stadsbestuur op 26 juni 1612 in de stadsvergroting drie naast elkaar gelegen erven aan gezamenlijk opererende kopers die deze op 3 februari 1617 weer doorverkopen aan Anthonis Joris Focker. Op deze terreinen aan de Oude Singel zet hij een voor die tijd royale, pompeuze patriciërs woning neer, waar hij zelf met zijn gezin intrekt. Dit wordt in de volksmond het *Focker's Huijs* genoemd en staat als zodanig op diverse oude kaarten aangegeven. Het huis staat in de breedte, in plaats van in de diepte, gezien vanaf de straatkant. De deur in het midden wordt geflankeerd door twee ramen aan weerszijden en de eerste verdieping telt zes ramen die uitkijken op de singel. Maar het markantste kenmerk is wel dat het dak met middenvoor een topgevel, aan de achterzijde bekroond is met een heuse toren. Volgens het prospect van Leiden uit 1640/7 is dit onderaan vierkant met een raam of opening erin, zoals in kerktorens waar de klokken hangen. Daarboven loopt een dakje uit in een punt, en daar weer op prijkt een bol. De spits bestaat uit een metalen(?) kruis. Pelinck noemt het "zeer merkwaardig ... dat deze burgerman-huizenspeculant zijn nieuwe woning in deze "moderne" wijk nog tooide met een aan de adellijke residenties van weleer herinnerende toren." Inderdaad zie je dit soort torentjes voornamelijk bij kastelen terug. Bovendien kan Anthonis aangenaam verpozen in de riante sierlijk beplante ommuurde binnentuin achter zijn woning. Helemaal aan het eind daarvan staat links vermoedelijk een rijtje huurhuizen (in de Fockerspoort) die hij zelf bezit en rechts nog een koepelvormig gebouwtje. Wat bezielde Anthonis om zo'n bijzonder pand te bouwen? Je kunt je voorstellen dat iemand, die door de jaren heen steeds meer rijkdom vergaart, dat weerspiegeld wil zien in een voornaam onderkomen. Hij, daarentegen, zat vast aan allerlei oude leningen en was eigenlijk nog druk bezig op te krabbelen na herhaalde tegenslagen.

Dat doet hij door zich tegelijkertijd te wagen aan een nieuw project: de exploitatie van huizen. Anthonis koopt erven in de stadsuitleg die vaak naast of tegen elkaar liggen aan de Nieuwe Beestenmarkt, in de Sint Aagtenstraat, aan de Langegracht, de Middelgracht (dit is de huidige Volmolengracht), de Mare en de Oude Singel. Verder verkrijgt Anthonis een stuk of twintig huisjes in de Jan Vossensteeg en een huis aan de Vestgracht. In diezelfde periode verkoopt hij enkele losse

woningen in de Boomgaardsteeg, een nieuw huis aan de Hogewoerd en een pand aan de Langebrug. Deels financiert hij zodoende zijn recente aanwinsten.

Aardig om te weten is dat Anthonis op 19 februari 1618 in één klap aan Pieter Huijgenszn du Boijs, veertigraad, de twee nieuwe huizen aan de Langebrug en Hogewoerd verkoopt voor samen f 1.850,00 en van dezelfde man zes erven aan de Middelgracht overneemt. Plus drie erven van Jan Jacobszn de Bont (schepen) en Jacob Janszn van Assendelft (beide bekenden uit het stadhuis), eveneens gelegen aan de Middelgracht, die begrenst worden aan de westzijde door partijen van Anthonis (voorheen van P.H. du Boijs) en aan de achterzijde "aen d'erven van des voorf Fockers huijginge staende aende noortzijde van de Oude Chingele". Hier ontstond de Fockerspoort, een smal steegje.

De bouwterreinen zijn allemaal met een standaardclausule doorverkocht. De stad bepaalt namelijk dat de eigenaar binnen zes jaar huizen moet neerzetten. Zo niet, dan geldt "dat defelve erven in fulcken gevalle volgen de keure defer stede op ijemants verfouck die aldaer fal willen timmeren hem bij de schepenen fal werden affgeschadt", een regel die voortkomt uit het beleid van het stadsbestuur om de enorme woningnood te verkleinen. Aangezien de stadsvergroting dateert van 1611, koopt Anthonis blijkbaar terreinen waarvan de bovengenoemde termijn is verstreken. Hij gaat vervolgens driftig aan de slag en zet op zijn percelen enkele grote panden, maar vooral hele rijen kleine arbeiderswoninkjes neer. Deze verhuurt hij per week.

Tja, met zulke tijdrovende werkzaamheden kun je uiteraard wel eens iets vergeten. Het betalen van f 174:10:0 voor geleverde spijkers door Abraham Paradijs bijvoorbeeld.

Het ligt zeer voor de hand dat hij bouwt met stenen en pannen, gefabriceerd op zijn eigen steenplaatsen in Koudekerk en Alphen. Dit is ongetwijfeld een winstgevende aanpak, vooral omdat hij voordelig kan werken, de woningnood nog decennia lang voortduurt en dat de huurtarieven hoog houdt.

Zonder overdrijving mag ik stellen dat hij met deze bezigheden geschiedenis schrijft. Er heeft in die noordelijke stadsvergroting eeuwenlang een Fockersplein bestaan (achter de Lakenhal, Lammermarkt), er was een Fockerspoort (gang van de Langegracht naar het zuiden, tussen de Korte Mare en Volmolengracht in), bij de Beestenmarkt had Anthonis een rijtje huizen in het Fockerstraatje en vlakbij, tussen de Oude Singel en de Langegracht loopt het nu nog bestaande andere Fokkerstraatje, alle vier naar hem (als voornaamste huisjesmelker) vernoemd. Zijn pronkstuk: het *Focker's Huijs* stond tot aan de brand in 1899 op nummer 88 aan de Oude Singel en was toen in gebruik als woonhuis van de fabrikantenfamilie Krantz.

Onder de huizen in de Jan Vossensteeg zit een partij van achttien stuks die hij samen met timmerman Cornelis Gijsbertszn van Groenendaal uit een desolate boedel heeft opgekocht. Ze liggen aan een gang die op de steeg uitkomt en in november 1617 delen de heren de partij zo, dat Anthonis de huizen krijgt die richting de Oude Vest liggen en die tevens aansluiten op één of meer andere huizen welke hij reeds bezit. De partij ligt ten oosten naast de woning van schoolmeester Lieven Pauwelszn van den Cruce. Die doet in juni 1619 zijn beklag bij de schepenen over Jan de Kellenaere, een varkensslager en huurder van Anthonis. Kern van de kwestie is, dat hij het bloed en ander dierlijk afval in een gootgat loost, wat uiteraard veel stank (en ongedierte) veroorzaakt. Meester Van den Cruce heeft daarom een ijzeren tralie voor de goot bevestigd, maar die heeft de slager "met geweld ... aff gefmeten". Zowel Jan als Anthonis komen ter plekke niet opdagen tijdens het bezoek van de schepenen.

In de Paradijssteeg naast Manke Mie had je het pakhuis van van Linken, een paardenslager. Hij woonde in de Jan Vossensteeg, hoek van de Werfstraat. Als hij een paard op stal had staan voor de slacht moest dat dier worden losgelopen, zoals men dat noemde. Dat gebeurde meestal op zondagmorgen. Dan werd hij van stal gehaald en het ging tien maal in draf door de smalle Paradijssteeg naar de van der Werfstraat. En dan verder tot de Oude Vest. Dat geweld hoorde zondags bij de steeg. Omdat er veel vracht met paard en wagen werd vervoerd, zoals bij bodediensten, gebeurde het wel eens dat er een paard op hol was geslagen. Dat was een sensatie! Alles liep mee en dan maar schreeuwen. Maar, oh, wee, als het paard zich omkeerde. Dan moest je het vege lijf redden. Ook gebeurde het soms dat er een koe vandoor ging. Eén van de bewoners, opgeschrikt door het enorme leven zag tot zijn schrik dat er een koe zijn kop in de bedstee stak. Dat is gebeurd op de Voldersgracht.

Bron: De echo van de waarheid. Pagina 70 Kalveren.

Waarschijnlijk om zich geheel op aannemersactiviteiten te kunnen richten, verhuurt Anthonis zijn tegelbakkerij met huis, de helft van een turfschuur en een os gelegen aan de Heijmanswetering in het ambacht van Oudshoorn (jurisdictie Alphen aan den Rijn) gedurende drie jaar vanaf april 1619 aan pannebakker Jan Pieterszn. Anthonis belooft voor zijn rekening de ovens te onderhouden, de os te weiden en voor tijdige aanlevering van aarde zorg te dragen. Jan Pieterszn zal in ruil als huur van de hele bakkerij plus voor de aangeleverde aarde f 800,00 en voor de os f 50,00 per jaar betalen. Echter niet in geld, maar in de vorm van estriken (tegels) en wel per jaar: 24.000 "tumelaar" à f 6,00 per 1000, "heelbacken" à f 18,00 per 1000 en "halfbacken" à f 12,00 per 1000, alles volgens de Amsterdamse of Haarlemse keur. De huurder moet de tegels verder netjes in de schuur of op de walkant opslaan en later aan boord van een vrachtschip brengen. De huurakte is opgesteld bij Cornelis Heijmans van Dam thuis op de Langebrug.

Tijdens de daaropvolgende jaren leeft Anthonis ondermeer van huuropbrengsten en de exploitatie van landerijen buiten Leiden. Dit is zonder twijfel de periode waarin hij het er goed van neemt. Te goed eigenlijk, want als een soort nevenactiviteit stapelt hij tegelijkertijd schuld op schuld. Blijkbaar ziet een zekere spekverkoper: Arien Jans Steijn de bui al hangen. Hij beschuldigt Anthonis in augustus 1620 ervan een bankroetier te zijn, ofwel iemand die door bedrog bankroet gaat, en is niet van plan zijn woorden terug te nemen.

In deze periode stelt Adriaen Maertenszn zich borg voor zijn kersverse schoonvader. Mogelijk werkte deze man voor Anthonis en kwam hij via zijn patroon in contact met diens dochter. Zijn dochter Grietje trouwt namelijk op 2 april 1620 met de bewuste Adriaen Maertenszn. van der Schilde, een timmergezel uit Maasland.

Dochter Maritgen is niet gehuwd en zoon Joris zit dan vermoedelijk op zee. Hij staat zijn mannetje (waarschijnlijk in 1623) tijdens de slag om de Baya de Totos Los Sanctos voor de West-Indische Compagnie in Brazilië.

In de eerste decennia van haar bestaan was de WIC vooral een militair werktuig van de Staten-Generaal in de strijd tegen de Spanjaarden en de Portugezen.

Bron: Henk de Heijer. De geschiedenis van de WIC.

Op 23 december 1620 is Anthonis circa 55 jaar oud en wordt het tijd om een testament op te laten stellen. Hij en zijn vrouw Emmetgen Jans, die zelfin de akten zelden ter sprake komt, verkeren in goede gezondheid wanneer ze in herberg de *Witte Swan* op het Marendorp voor notaris Ewout Craen in het bijzijn van Ewout Schilperoort, eveneens notaris en de waard Gerrijt Janszn van Keffel hun testamentaire wensen 's middags om vijf uur kenbaar maken. Overigens leeft Anthonis' hoog bejaarde moeder Marijtje Gerritsdr nog steeds. Zij liet een week eerder door dezelfde notaris een nieuwe versie van haar uiterste wil optekenen en raadde haar zoon kennelijk aan dat ook eens te doen. Als erfgenamen noemt het echtpaar Focker de twee dochters voor elk een derde deel. Erg opvallend is de regeling die voor zoon Joris Anthonis Focker getroffen wordt. Ze zorgen dat hij zijn leven lang het vruchtgebruik uit zijn derde deel mag genieten, maar het geld en de goederen zelf niet in handen kan krijgen. Hij mag ze dan ook in geen geval in bezit nemen of verkopen en evenmin mag hij zich tegen deze clausule verzetten, want dan verliest hij zijn rechten. De langstlevende van het paar zal, eventueel samen met een aan te wijzen voogd zijn deel beheeren voor hemzelf en zijn nakomelingen. Waarom? Is de jongeman soms ontoerekeningsvatbaar, is er een breuk tussen hem en zijn ouders ontstaan of is hij zo vaak van huis dat ze liever hebben dat iemand anders zijn erfdeel goed beheerd? Het is prettig dat ze zo aan hun kroost denken, maar dan moet er te zijner tijd natuurlijk wel iets te verdelen overblijven.

Inmiddels is Anthonis' expansiedrift een beetje bekoeld en ontdoet hij zich van enkele deels leeggebleven bouwterreinen. Eén daarvan ligt aan de westzijde van de Mare en verkoopt hij door aan schoonzoon Adriaen Maertenszn van der Schilde. Deze zal hier een huis neerzetten dat in 1637 per decreet wordt verkocht. Hij en Grietje Focker zijn dan reeds gestorven. Andere erven liggen aan de Nieuwe Beestenmarkt (vier stuks naast een huis van Anthonis) en aan de Oude Singel (drie stuks tegenover het Sint Elisabeth Gasthuis gelegen en drie percelen bij het *Focker's Huijs*). De vijf nieuwe eigenaren zijn evenals schoonzoon Adriaen allen timmerman (lees: aannemer) van beroep.

Door een andere timmerman, de in 1611 al ter sprake gekomen Symon Gangelofszn Stam (-Verhouf), gaat Anthonis vervolgens het schip in. Want Symon laat hem als beschadigde borg opdraaien voor f 1.238,00 en vecht bovendien de door Anthonis gestarte executie van goederen aan. Anthonis krijgt in deze zaak toch het recht aan zijn zijde. Dit speelt in juli 1621 en kijk wie in mei tussen de twee kemphanen weer als borg optreedt: schoonzoon Adriaen Maertenszn van der Schilde, dan meester timmerman.

Enkele maanden later wordt Anthonis zelf opnieuw naar de beklagdenbank geroepen wegens achterstallige betaling. Ditmaal betreft het gekochte "steenplaetsersaerde" afkomstig uit het land van de kerkmeesters in Leiderdorp waarvan Anthonis een deel met geleverde bakstenen heeft vergoed. In 1622 en 1623 spelen soortgelijke geschillen. Reeds voor 1618 had Anthonis overigens een dergelijk contract met notaris Craan afgesloten over het mogen uitgraven van aarde in het land van die Leidse notaris.

De hoogbejaarde Marijtje Gerrits is in 1621, evenals zwager Barent Janszn van Sonnevelt, weer mede aansprakelijk als borg voor haar zoon nadat zij zich vele jaren afzijdig heeft gehouden van zijn zaakjes.

Hoezeer Anthonis het zelf als een tragedie ervaart, valt nu moeilijk meer te achterhalen, maar in 1621 ziet hij zich op 8 september gedwongen zijn trotse stulp aan de Oude Singel te verkopen aan Claes Jacobszn van Berckel, lakenkoper en Christiaan Porreth, apotheker voor de lieve duit van ruim f 10.000,00! Hij verhuist vermoedelijk naar zijn iets krapper uitgevallen pand *De Leggende Leeuw* dat in de Sint Aagtenstraat staat. (In elk geval woont hij op dit adres in oktober 1623.) Rond dezelfde tijd verkoopt Anthonis verder een pand in de Jan Vossensteeg voor f 2.100,00 en in 1622 een huis aan de Vestgracht voor f 1.500,00. Arbeiderswoningen brachten aanzienlijk minder op, dus moeten dit tamelijk ruime panden zijn geweest.

Het jaar 1622 verloopt weer redelijk rustig. Anthonis wordt hooguit geplaagd door zijn schuldeisers. Ach, dit is elk jaar het zelfde liedje, slechts de namen en bedragen veranderen, niets bijzonders dus.

Saillant detail uit een getuigenverklaring in februari van wijnkoopster Weijntgen Jaspers: Anthonis heeft volgens haar braaf de impost op zijn wijninname voldaan. Werd dit soms betwijfeld? Verder sluit Anthonis op 20 september 1622 een tamelijk bijzondere weddenschap af met buurman Alewijn Jans van Dijk. Op het spel staat het eigendom en gebruik van een zijmuur bij een huis op de Langegracht achter de Scheistraat. Anthonis verliest "jngevalle Bergen op Zoom den tijt van een jaer naer date defer aende zijde van de Eedele mogende heeren staeten van Hollandt off fijnde Princelijcke Exelentie blijft".

Kerstavond 1622 is een moment van verbroedering. Anthonis en zijn zwager Barent komen na jarenlang gekift overeen met Willem van Oij, die onderhand ook niet meer één van de jongsten is, hoeveel ze aan hem netto nog zullen uitkeren.

In het jaar daarop wordt zijn financiële positie serieuzer aangetast. Toch is Anthonis nog altijd kredietwaardig. Hij staat derhalve in het kohier van de duizendste penning in 1622 voor f 24.000,00 en in 1624 zelfs voor f 30.000,00 te boek.

Tenzij hij met kwade opzet zwaar is aangeslagen, moeten deze bedragen wel degelijk een goede afspiegeling van het toenmalige reële vermogen zijn. Een groot deel van dat kapitaal zit vast in het tot enorme hoeveelheden aangezwollen woningenbezit.

Ruwweg tijdens de periode 1623 - 1625 is zijn huizenbestand te Leiden als volgt samengesteld:

- Sint Aagtenstraat Blok van 8 huisjes en eigen woning *De Leggende Leeuw*
- Kromme Elleboogstraat Blok van 12 huisjes (Fockerstraat I, bij Nieuwe Beestenmarkt)
- Nieuwe Beestenmarkt Huis met stalling
- Stinksteeg Eén/vierde deel in twee naast elkaar staande huisjes
- Langegracht Blok van 24 huisjes
- Langegracht Blok van 16 huisjes in een poort
- Langegracht 6 Lege erven (Fockersplein?)
- Langegracht Blok van 6 huizen
- Langegracht Blok van 11 huizen
- Langegracht Blok van 12 huizen
- Langegracht Blok van 12 huizen in een poort (Fockerspoort)
- Oude Singel Blok van 4 huizen
- Oude Singel ↔ Langegracht Blok van 30 huizen (Fockerstraat II)
- Oude Singel Enkele lege erven?
- Jan Vossensteeg Blok van 14 huizen in een poort
- Jan Vossensteeg 3 Of meer aparte huizen

Bovendien bezit hij dan een tuin met tuinhuisje aan de Heerweg buiten de Haarlemmerpoort, grond plus een huis in Boxhol, weiland in de Hogewaard en nog altijd een steenbakkerij met land in Koudekerk.

Met de circa honderdzestig *en blocque* gebouwde piepkleine rijtjeshuizen heeft Anthonis zijn rond 1619 aangekochte terreinen zo voordelig mogelijk volgepropt. Daarom wekt het geen verwondering dat ze allang onder de slopershamer zijn verdwenen en er heden ten dage vrijwel geen spoor meer van is te bekennen. Slechts hun eigenaars naam waart nog rond op stadsplattegronden.

Om terug te keren naar tastbare kwesties uit het verleden: vanaf 3 augustus 1623 gebruikt Anthonis de opbrengst van huizen als afbetalingsmiddel. Op die datum tekent hij een contract met Wouter de Vries, schepen van Leiden om een bedrag van f 1.095,00 te voldoen met de huuropbrengst van elf huizen aan de Langegracht (achter het *Focker's Huijs*), drie huizen in de Jan Vossensteeg en een huis op de Beestenmarkt.

Op 11 september 1623 tekent notaris P.C. van Rijn eveneens een soortgelijke overeenkomst op tussen Mr. Johan van Banchem, griffier van de stad en Anthonis. Eerstgenoemde heeft op dat moment nog over meerdere jaren aflossing van leningen tegoed, terwijl Anthonis kennelijk opnieuw weinig contant geld beschikbaar heeft. Derhalve biedt hij de wekelijkse huuropbrengst van totaal 38 pandjes in de Jan Vossensteeg en bij de Langegracht aan. Meester Johan mag de penningen net zolang innen totdat Anthonis' achterstand voldaan is. Min of meer volgens het principe van vruchtgebruik dient hij het geld zelf te innen (tegen twintig stuivers onkostenvergoeding per week), moet hij trage betalende manen, echte wanbetalers met meubels en al de deur uit werken en nieuwe huurders toelaten. Een zelfde soort overeenkomst sluit Anthonis op 29 oktober 1623 af met Dirk Zegers van Campen die achthonderd Carolus guldens tegoed heeft. Hij mag huisbaas spelen over 72 pandjes in de twee Fockerstraatjes, op de Langegracht en in de Sint Aagtenstraat. Deze regeling verlengen zij op 1 december 1623 en bovendien mag Dirk nu tevens de huur van het pand *De Leggende Leeuw* innen, totdat daarmee een schuld van f 740,00 is voldaan. Vermoedelijk is Anthonis nog de bewoner van dat huis en betaalt hij dus over zijn eigen bezit huur.

Naar schatting verhuurt Anthonis de huisjes voor ongeveer f 1,00 per week. In dat geval mist hij dus ineens een weekopbrengst van ongeveer f 110,00, terwijl alle vaste lasten gewoon voor zijn rekening blijven komen. Volgens deze redenering leveden 160 huisjes hem overigens toch mooi maximaal een bruto omzet van f 8.320,00 per jaar op.

Op 7 maart 1624 wordt voor de laatste maal een al tien jaar oude zaak wederom opgerakeld. Nog één keer behandelen de heren het vraagstuk over de al dan niet voldane pachtsommen die An-

thonis aan ontvanger Van der Werf verschuldigd is geweest. Men laat de heer J. van Mijerop de registers van de oud-ontvanger helemaal uitpluizen en stelt een samenvatting van de hele voor-geschiedenis op. Dan komt men tot de slotsom dat wel degelijk alles is betaald. Zal Anthonis een diepe zucht van verlichting hebben geslaakt, de deur uit zijn gewandeld en met de procureur en enkele vrienden gedronken hebben op de goede afloop? Vast wel!

Je zou bijna gaan denken dat hij op gevorderde leeftijd alsnog slapende rijk kan worden, ware het niet dat hij zonder enige twijfel al zijn hele leven lang te kwistig met geld omspringt. Zijn eeuwige schuldenlast begint zich nu definitief te wreken. Het is inmiddels zeven jaar geleden dat hij aan zijn meest in het oog springende bouwprojecten begon. Uit die tijd dateren nog ver-scheidene hooguit ten delen afgeloste leningen, achterstallige rentebetalingen, oude belastingen en niet voldane leveranciersrekeningen.

Op 16 juni 1624 treffen we Anthonis opnieuw in een cel van de stadsgevangenis aan. Schout Bartholomeus van Bilt heeft hem opgepakt, omdat hij de 500ste penning niet heeft betaald. 't Kan verkeren. Ooit pachter geweest; nu zelf slachtoffer van een belastinginner. Overigens moet hij zijn daar "genoten" maaltijden zelf bekostigen.

Tezelfdertijd is er een akkefietje over drank en spijzen met "Gijfbrecht van Spruijtenburch drof-faert van Rijnlant". Deze man heeft onder andere in bijzijn van Anthonis in een herberg te Den Haag uitgebreid gegeten en gedronken, maar heeft niet voldoende pecunia bij zich om de reke-ning te betalen. Men komt overeen dat terwijl hij op pad gaat om geld te halen, Anthonis voor de waard als borg achter blijft. Spruijtenburg is echter na drie uur nog niet terug. Daarop moet Anthonis (die kennelijk ook amper duiten in zijn buidel heeft), zijn mantel als onderpand achter-latend, zelf op pad en geld lenen bij de nu overleden deurwaarder Sanguin.

Later komt Anthonis Spruijtenburg in de Pieterskerkchoorsteeg te Leiden tegen en "d'zelve over-gunt waren zeer gestoort zijnde ... feggen dat zulck doen geen eerlicken luijden ... was, maer fiel-ten ende schelmen mit meer ander fchelt woorden, vougen daerbij dat hij zulcx aen dijckgraeff zoude clagen ..."

Vanaf dit jaar raakt hij via verkoop bij executie hoe langer hoe meer bezittingen kwijt.

Elke verplichte verkoop wordt door een bode met de roede vanaf het stadhuis na klokkegelui af-geroepen op drie marktdagen en bovendien aangekondigd op zondagen na de ochtenddienst in één van de Leidse kerken. Op deze wijze vraagt men eenieder die meent aanspraak te kunnen maken op de huizen of verkoopopbrengst zich bekend te maken. Doet men dit niet, dan krijgt men "een eeuwich stilfwijgen opgeleijt".

In 1624 verkoopt Anthonis een huis in de Jan Vossensteeg voor f 1.100,00 (plus overname van achterstallige belasting) en zijn tuin buiten de Haarlemmerpoort. Het jaar daarop moeten nog twee huizen in de Jan Vossensteeg geveild worden en die brengen ongeveer f 2.200,00 op. De uitverkoop komt helemaal in een stroomversnelling terecht wanneer de burgemeesters en re-geerders van Leiden, Jacob Cornelisz de Haas en Adriaen Cornelisz van Valckenborg als rent-meesters van het Sint Elisabeth Gasthuis, Jan Matheu of Maton en consorten als pachters van de impost op turf en nog verschillende andere crediteuren gezamenlijk een executoriale verkoop eisen in september 1625.

Vlak voor de verkoop laat Wouter Lambertszn de Vries, opzichter, werkzaam voor curator Jan Willems Werckijn gauw een timmerman, metselaar en een glazenmaker opdraven om allerlei re-paraties uit te voeren aan de dertig arbeidersonderkomens in "zeckere strate die genaempt wert Fockers straet" en de iets verderop staande zes huisjes aan de Langegracht.

Anthonis raakt nu maar liefst 93 huisjes kwijt. Van zijn onroerend goed buiten Leiden verliest hij bovendien vier veenakkers genaamd *De Ruige Camp* in Boxhol, twee percelen veenland, een turf-schuur en grond aldaar, een huis en erf aan de Boxholse Dijk en tot slot weiland in twee kampen in de Hogewaard bij de Rijn. Overigens is Anthonis in 1625 leverancier van turf.

Tussen de opkopers bevindt zich Ewout Schilperoort, nu "secretaris van 't Hoge Heemraetfchap, mitfgaders bailluifchap van Rijnlandt" die *Den Leggende Leeuw* en een huis in de Sint Aagten-straat koopt plus 26 huisjes en zes erven aan de Langegracht plus land in de Hogewaard. Hij krijgt recht van overpad op Anthonis' steenplaats aldaar (die Anthonis behoudt) en een vrije doorvaart langs Anthonis' steenplaats en de naastgelegen steenbakkerij van Dirk Zegers van Campen.

Dat in deze periode het huidige polderlandschap gestalte krijgt, blijkt wel uit de afspraak dat Ewout en Anthonis de sloot, die hun grond in de Hogewaard scheidt, verder zullen doortrekken en dat zij elk de helft van de zodoende uitgegraven aarde mogen houden. Een andere opkoper is Wouter Lambrechtszn de Vries (een oude bekende). In de weeskamerboedelstukken zijn veel woorden gewijd aan zaken als riolering en onderhoud. Tijdens de bouw van de rijtjeshuizen heeft Anthonis gemeenschappelijke secreten gebouwd en afvoeren aangelegd. Nu de zaak wordt opgesplitst, moet men vastleggen wie voor oplossing van verstoppingen en onderhoud aansprakelijk zijn. Verder is zelfs het regenwater niet vrij, want men noteert wie daar wel of geen recht op hebben. In deze tijd was regenwater (mits niet door de loden goot vergiftigd) het schoonste water dat voor eenvoudige stadsmensen beschikbaar was. Brouwerijen lieten vers water per schuit van elders aanvoeren, want het grachtwater (waar de allerarmsten zich mee moesten behelpen) was door lozing van ververijen, riolen en dergelijke niet bepaald fris te noemen.

Regenwater, via daken in regentonnen opgevangen, was nergens toereikend en het aanvullende oppervlaktewater was vaak van slechte kwaliteit, hetzij door verzilting of vervuiling. Vooral in de dichtbevolkte steden had men te kampen met een tekort aan regenwater en sterk verontreinigd oppervlaktewater. De armen hadden het meest van deze situatie te lijden. De daken van hun kleine huizen vingden weinig regenwater op en als water van elders werd aangevoerd van een betere kwaliteit dan het oppervlaktewater uit de buurt, was de prijs daarvan relatief hoog.

Bron: Gezinsgeschiedenis.

Deze massale veiling heeft (voor zover bekend) f 31.305,00 opgeleverd. Een astronomisch bedrag, dat ongetwijfeld nog veel hoger zou zijn uitgevallen als Anthonis in alle rust zijn bezittingen ter verkoop had kunnen aanbieden.

In 1626 slinkt zijn bezit nog steeds. Anthonis verkoopt acht huizen in de Sint Aagtenstraat plus twaalf huizen in de nabijgelegen Kromme Elleboogsteeg voor samen f 2.800,00, een huis aan de Nieuwe Beestenmarkt voor f 875,00, vijftien huizen in de Jan Vossensteeg voor f 2.760,00 en een erf van twaalf bij drie roeden met een achterhuis, een "bowput ende en regenback ... streckende van de Oude Chingel tot aende Nieuwe Gedolven graft. Belent ... ten westen Adriaen Maertenszn van de Schilde ... feer bequaem [in te richten] totten verwerij ofte seemtouwery. Want men daar met schepen achter aen varen mach." Adriaen behoudt het gebruik van het voorste gedeelte van het erf.

Anthonis heeft anno 1627 waarschijnlijk alleen zijn steenbakkerij in Koudekerk overgehouden. Zo werd hem tenminste niet zijn enige overgebleven bron van inkomsten afgenomen.

Dit alles moet toch een zeer zware slag voor hem zijn geweest. Bovendien is hij reeds de zestig gepasseerd. Twee jaar later overlijdt zijn vrouw. Op 1 februari brengt men haar lichaam vanaf een adres in de "Nieuwe stad" naar de Pieterskerk.

Het laatste wat we over Anthonis vernemen is terug te vinden in het schuldschattingboek, waarin je beter niet in kunt staan. Volgens de beschreven schuldsanering (circa 1630) heeft hij wederom al jarenlang geen belastingen, aflossingen en rente over verschillende leningen betaald. Hij sloot eerder diverse leningen af via/van de weesmeesters, de burgemeesters der stad Leiden, meester Henrick van Willige, doctor in de rechten, Jacob Janszn van der Berch de edele heer Mr. Johan van Banchem, stadsgriffier (goed voor circa f 2.675,00), de edele heer Jan Ripperts van Groenedijk, rentmeester van de huiszittenarmen en andere personen.

Bovendien sleept hij zijn eigen schoonzoon mee, wanneer die voor hem garant staat of geld leent, dat hij niet terug blijkt te kunnen betalen. Schoonpapa Anthonis is een tikkeltje onbetrouwbaar en laat de arme jongen als gestelde borg opdraaien voor een schuld ad f 1.988,00. Ook zwager Barent Jans van Sonneveld (getrouwd met oudste zus Grietje Joris Focker) gaat samen met Adriaen Maertensz. en zwager Bartholomeus Aelberts van Dusseldorp (man van zijn jongste zus Marijtje Joris Focker) als "vals befchadichde borge" het schip in voor twee bedragen van f 735,00 en f 900,00 plus de daarover berekende intrest. Afijn, van je familie moet je het maar hebben.

Vermoedelijk heeft Anthonis zich later stilletjes teruggetrokken op zijn steenplaats in Koudekerk en zijn gezicht in Leiden maar niet meer laten zien. Het is een droevig einde voor iemand die ooit zulke grootse plannen had.

Terugblik

Kijken we naar de carrière-ontwikkeling van Anthonis, dat zien we dat hij, evenals zijn broer Gerrit begint als schoenmaker, vervolgens inner is van alle mogelijke accijnzen en imposten, tussendoor voor de stadswacht als schutter zijn steentje bijdraagt, land buiten Leiden aankoopt en verhuurt, eigenaar is van diverse steenbakkerijen gelegen aan de Rijn tussen Leiden en Alphen en zich uiteindelijk tot één van de grootste huisjesexploitanten in Leiden en wijde omtrek ontwikkelt.

Ondanks al deze duidelijk profijtelijke activiteiten is er één zeer storende constante factor die hem zijn hele leven zal achtervolgen: schuldeisers. Anthonis verdient goed, maar leeft waarschijnlijk doorlopend op te grote voet c.q. boven zijn stand. Sterker, het lijkt, afgaand op het huis dat hij op de Oude Singel zal neerzetten, bijna alsof hij gedreven wordt door enige mate van grootheidswaanzin (of een kostbaar minderwaardigheidscomplex). Hij stapelt uiteindelijk een voor die tijd duizelingwekkende berg lasten op, waardoor hij als een volkomen berooid man zijn leven zal eindigen. En dat terwijl hij juist zo handig gebruik maakte van de toenmalige omstandigheden in zijn woonplaats.

Met Anthonis verdwijnt de laatste mannelijke telg uit Leiden en raakt de familienaam Focker in vegetelheid. Vader Joris had blijkbaar geen broers; zijn zoon Gerrit laat geen jongens na en Anthonis' enige (?) zoon is na een kort verblijf in 1625 als ronddolende soldaat met de noorderzon vertrokken. Er woont in die tijd slechts één ander gezin met dezelfde achternaam in de buurt. Een zekere Joris Claas of Corneliszoon Focker vertoeft namelijk in Rijnsaterwoude en Hazerswoude. Het zou een bloedverwant kunnen zijn. Zie dit alleen nog maar te bewijzen.

Bronvermelding

Bronnen GAL

Oud Notarieel Archief	Notarissen
Oud Rechterlijk Archief	Decreten, buurtkwestieboeken, getuignisboeken, schuldschatting, vonnisboeken, waarboeken
Stads Archief II	Aflezingsboeken, bonboeken

Dit boek bevat citaten en achtergrondinformatie uit de volgende publicaties:

- A) The Cloyes-Dagwell Genealogy, Obetz. (circa 1960). Dit is waarschijnlijk een eigen uitgave, ongenummerd. (Public Library Colchester, Engeland.)
- B) Serie Leids Jaarboekje Jaarboekje voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Leiden en Omstreken, jaargang 1 t/m ... (1904-...), Vereniging Oud-Leiden, zie specifiek voor het artikel over Anthonis: 1955, 47ste deel, pagina 97-107.
- C) Een deftig bestaan. Het dagelijks leven van regenten in de 17de en 18de eeuw. Joop de Jong. Uitgever Kosmos BV, 1987, ISBN 90 215 9280 0.
- D) De echo van de waarheid. Verhalen uit de achterbuurt door Wout Bodrij. ISBN 90 9000 4025. Geschiedenis Leiden, verhalen 1900-1939.
- E) Serie Hutspot Haring en Wittebrood. Tien eeuwen Leiden, Leienaars en hun ... (onderwerptitel), Uitgave De Kler-Waanders, 1981/82, 13 delen, ISBN 90 6630 001 9.
- F) Henk de Heijer. De geschiedenis van de WIC.
- G) Gezinsgeschiedenis. Vier eeuwen gezin in Nederland, onder redactie van prof. dr. G.A. Kooy, Assen, Van Gorcum 1985, ISBN 9023221079.

Focker

Bijlagen

Akten en transcripties overige bronnen betreffende Joris,
Marijtje en hun dochters Grietje, Trijntje en Marijtje

Akten en transcripties overige bronnen betreffende
zoon Gerrit

Akten en transcripties overige bronnen betreffende zoon
Anthonis (exclusief onroerende goederen)

Schematisch overzicht van Anthonis' onroerende goederen

Akten en transcripties overige bronnen betreffende
Anthonis' onroerende goederen

Pré 1580

Het kohier van 1575 geheel nagekeken: nog geen Joris Claes Focker in juni 1575. In de kohieren staan alleen mensen die genoeg inkomen hadden om belasting over te heffen.

Bonboek Hogewoerd, folio 403 Stinksteeg. (Reeds ca 1580 eigendom.)

- * 30-01-1602 Is mitte volgende mitfgaders haer huys op de Hogewoert op den houck ende Hogewoertsbrugge sp.bel. mit een lofrente van xxxvij gl. xix sts. om Frans Adriaens Bromber. De gecaff renteb. is alhier verthoont den 5-7-1652.
De ... van dit ende volgende bij derffgen. van Joris Claes Focker ende Marijtgen Gerritsdr. fijne huysvrouwe opgedragen aen Barent Jans backer die als meede erffgen. nominepqus trefierende ¼ helffs toecomt ende dat mitre bel... van ¾ van een lofrente van xxxvij gl ... aen tonende frans Adriaens van Leenber. van Bekennen van de voorf. opdracht voldaen te sijn. 5:1:1624.
- * 21-06-1663 Gerrit Barents van Sonnevelt foon @ erfgen. van Barent Jansz. Backer heeft hier van vercoft aende E. Johannes Hafius Doctor Medicinae fecker gedeel erf om ijC L gl gereet gel.
Is bij Maria Plateel wede en boedelhoutster van Gerrit Barents van Sonnevelt sp. verbonden tot naerder verseecker te sijn nopende de voldoeninge van fodanige obligatie onderhants als haer voorn. man met zijns onderteijckening heeft bekent schuldich te wefen aen ... Jacob van Varick advocaet innehoud @ per rest CL gl. en dat mitte verschene ofte noch te verfchijne interesse.
- * ...:6:1682 Is bij haer vercoft aen Jan Groen belast mitte voors. pacht om Cx gl. gereed geth.

Bonboek Hogewoerd, folio 211 Hogewoerd. (Reeds ca 1580 eigendom.) *'t Vergulden Lam*

- * 1602 Belast met een lening.
- * Baerent Jans Backer swager van Marijtje Gerritsdr., Joris Claes Fockers wed. koopt van haar het pand (heel lastig te lezen i.v.m. doorhalingen).
- * ca 1648 Is bij Gerrit Barents van Sonnevelt naegelate soon @ mede erfgen. van Barent Jansz. infijt eenige erfgen. van Geeltge Barents van Sonnevelt mede erfgenaam gesteld van ... (tekst staat door elkaar geschreven).
- * 25-07-1652 sp. belast ...
- * 02-06-1682 Is bij Maria Platteel wede ende boedelhoutster van za: Gerrit Barents van Sonnevelt vercoft aen Mr. Jacob van Varick vrij om ijMiC gl gereet gelth.

1580-1590

SA II, inv. nrs 14 e.v. Aflezingsboek E107, tekst vanaf pagina Cij.

[Joris is schutter in het rot van Spruijt. Dit speelt overigens slechts zes jaar na Leiden's ontzet.]

Affgelezen den xxij en novemb. 1580.

Alzoo schout burgermyn ende gerechte defe stad Leijden tot hare grote leetwezen vftaen en zelfs ooc mitter daet bevonden hebbende grote defordere ongeregelt en ongeschictheijden tot noch tue inde nachtwachten gepleecht en allenfkens innegeflopen zijnde deur de flappe executie van gestelde boeten gefamentlicken dat van wegen den hoofden en capiteijnen van der wacht hooftmans ende bevelhebbere zulcken behooren vlijt ende getrouhen niet en es betoont als haere fchuldige plicht wel vereijsfchte, indier vougen dat vele van de zelve hem van hare wachten of geheel afstellende orzaecke gegeven hebben dat de gemeene wacht van de schutterije ooc begonft heeft te flabacken en eijntelicken tot zulcken verlopen gecome dat het te beduchten es dat blijvende de zaecke ongeholpen en op zulcken flofficheijt als die jegenwoordelicken es deze stede en de guede burgeren ende jnnewoonderen van dien zoude mogen geraecken in zodanigen fault (t welc God doch afkeere moet). De welcke gefchiet zijnde met en waer te beteren. Te weten mit het verlies van der stad tfeffens alle te famen lijff en goet te verliezen, want ijegelicken

verzeekert moet zijn dat de liftigen viant niet en flaept mer mit alle middelen daer toe tracht omme mit de ftofheijt en tueftendicheijt van eenige fteden en van de inewoonderen van dien naerlaeten op haer huude te wezen ende zorchvuldige wachten te houden zijn profijit te doen om de gantfche landen te bederven fteden ende dorpen te verwueften de goede vrome ende getrouwen onderzaten mit wijven ende kinderen te vermoorden te verjagen en het ouerblijffel in een eeuwichduyrige flavernie en dienftbaerheijt te brengen.

Omme waerinne mit alle mogelicke middelen te voorzien ende nochtans die van fchutterije def stede die zonder twijfel de moeijelickeijt van de wacht waervalt ende verdrieten zoude ten waer zij de nootlicheijt van dien bij hem zelffs ouerleijden zoe veele te verlichten als mogelijcken ende den jegenwoordigen ftant der zaecken lijdende es. Hebben schout, burgermrn ende gerechte def stad

Leijden naer rijpe deliberatie opt pomst van de nachtwachten geordonieert en gefatueert ordonieren ende statueren mitfdezen zulcx en t geene hier naer volcht.

Eerft dat de fchutterije defe stede zo zal zijn vermeert ende vergrotet dat de nachtwacht die tot noch tue om de acht nachten ommegecomen heeft van nu voortfaen om de twaelff nachten zal ommecomen die zulcx verdeelt zal blijven aen vier vendelen elcke vendel onder hem hebben xxj rotten ijeder rot van zes mannen.

Dat zij tot de opzichte van wachte en bij eijnde de zelve bequamelicken zullen werden beleet tot eenen generalen wachtmr. gestelt hebben gelijk zij mitfdezen stellen Frans Heijndricxz. Moerendael omme den zelve dienst waer te nemen en hem daer toe te laeten gebuijcken onder den eed en vordere infructie die hem affgenomen en geleverd es.

Dat voor d'eerfte mael ende ter wijlen de wacht geheel ommegecomen en zal zijn de rotmr. aen haer pfoon of ten huize daer zij wonen bij eenige van beijde doelwachers vier ende twintich uijren te vooren die wete gedaen zal werden wanneer haer wacht zal wezen de welke elcke rotmr. inden zijnen voor de zelve eerfte reijze haer rotgezellen (die hem bij gefchrift zullen werden geleverd) daer van te verwittigen. Mer de wacht eens ommegecomen zijnde, zal elc ghehouden wezen zijn wacht zelve waer te nemen zoe lange en ter tijt toe de maniere en forme van wacht naer het uijteijffchen der zaecken ende de noot des tijts zal zijn verandert.

Alle die van der fchutterie gezunt en binnen dezen stede zijn zullen gehouden wezen zelve en in eijgenen perfoone te wacht te comen, mer belangen de ziecken ende die van huys of anderfins wettlicken ende nootzaeckelicken verhindert zullen wefen, de zelve zullen mogen volstaen mits verwilligen ofte beftellen een ander fchutter in haer plaetfe de welke indien zij niet en wiften te becomen zullen aldan volstaen mits goets tijts voor twee uyren naede middage dat het f'auonts haer wacht zal zijn aen handen van den voorf. Moerendael wachtmr. bestellende vier ftuivers omme daer mede een van huylingen die de wacht in zijn plaetfe waernemen zal te mogen voldoen. De welke van de stede wegen ten dienste ende tot gerijff van die van fchutterije zijn angenomen ende onder eedt gebracht.

Alle de geene diens gebeurt het zal zijn te waecken, zullen gehouden wezen des auonts geduyren t'luyden vande wachtclock te comen voor t'Raethuijs off bij vuyl weder opte grote paerfte om gefamentlick te looten elc op iij sts te verbeuren.

Elc een zal op te wacht moeten wezen binnen anderhalf uyr naer t'aflaten van wachtclock van behoerl. hals ende zijt geweer daer hij opgesteld zal zijn verzien, op verbeurte die te laete comt van iij sts, die geheel afblijft van xxiiij sts.

Die opt Raethuijs de wachte hebben, zullen aldaer blijven tot de flooteken des morgens zullen zijn afgeleuert ende die inde poorten off opt watergaten zullen wachten tot de flowen aldaer gecomen zullen zijn elc op xij sts te verbeuren.

Opte wacht wezen zal elc eenen den capiteijn van de vroetfchappe off veertigen mitfgaders ooc den hooftmans wachtmr. bevelhebben ende rotmrn ofte die voor zulcx ter wacht zullen zijn gecomen behoerl. en goetwillichlicken te ghoorfamen foe wel in t doen van de ronden op te fchilwachten en de bewaerniffe dezer stede aengaen en de noot des tijds vereijffchen.

Alffer ijemant vande fchutterije compt boftermen of te vertrecken, zoe zal zijn rotmr. t zelve den generalen wachtmr. te kennen geven en hem ouerleveren bijnamen, ftoenamen ende hantwerck de namen van twee pfoonen buijten de fchutterije ende daer toe gequaem zijnde mit verclaringe van ftaet daer zij wonen bij eijnde de zelve wachtmr. aen die van gerechte zal mogen benaerftigen om in t gebreck voorzien ende tzene gebetert te mogen werden. T welc die van gerechte doen fullen vervollien de ledichstaen plaetze uijt de ouerleverde of uijt andere daer toe bequaeme pfoon. De welke zulcx verkozen zijnde daer van bij de doelwachers ten bevale van

die van gerechte zullen werden verwitticht. Indien de rotmr voor d j^e wacht dat hem t gebreck tot kennife geweeft zal zijn niet en verzorchde datter ijemant inde plaetze werde gefelt, zo zal hij verbeuren xxiiij st voor de ij^e wachte ij £ viij st ende voor de derde wachte op peijne van arbitraicken te werden gecorrigeert. Zonder dat het in t'vermogen van eenige rotten of rotmrn zal zijn ijemandt anderfins in de schutterije te verkiezen, t'ontfangen ende tottet wachten toe te laeten of t'zelve boven het gewoonl. getal te vergroten of dat hem ooc ijemant als vooren niet gestelt noch vercozen zijnde totter wacht zal mogen begeven, alles op arbitralecken te werden gecoriageert.

Die van de gerechte, vruetfchappen ofte veertigen zijnde capiteijen van nachtwacht t welc zij bij gebeurten van nacht tot nacht zullen wezen achtervolgen de rolle onder de boden mitte roede zijnde die de zelve daer van telcken intijts zullen moeten verwittigen zal f'avonts ter wachte moeten comen bij negen uijren op peijne indien hij voor t'eerfte quartier daer aen niet op het Raethuijs en waer, dat hij verbeuren zal vj sts ende geheel achterblijven ij £ viij sts. T'welc geheel achterblijven mitfdezen ooc verstaen wert indien hij voor xij uijren inder nacht niet op ter wacht en waer. Ende zullen verzorgen dat de ronden van uijr tot uijr afgezonden en gedaen werden zullen vorder alle goede diensten doen eenen capiteijn ende overften van de wachte toeftaende ende behoorde.

De wachtmr. zal hem f'avonts inden ring [Burcht?] laeten vinden die van de wacht oproupen ende over de lotinge staen die zij doen zullen, zal t woort van outsten burgermr halen die in tftad zal wezen, zal de flotelen van de portiers ontfangen die opt Raethuijs inde laft daer toe verordoneert op sluijten en t'fluetelken alle avonts aen den capiteijn van de nachtwacht leveren zal t woort. Inde doende naertich gade slaen en toezien of zij alle ter wacht comen, op ter wacht gebleven zijn en hem aldaer behoorlicken quijten zal ooc alle nachten tot zodanigen uijre als hem oorbaerlicht ende gelegenf zullen bedunken ronden en zij een twee of mer zulcx als tot de bewaerniffe dezer stede ende het onderhouden van goede wacht beft dienen zal. Ende alle faulteijen gebreecken die hij telcken bevint aenteijckenen en f'daechs doen ten executeren doende innewinnen bij dadelicke handvullinge zonder eenige vordere condemnatie te verbeijden, nemen tot zijn behulp en bijstant de gezworen wachters ende huijrlingen die de nacht daer te vooren van der wacht geweeft ende die gehadt zullen hebben.

Ende dit alle onvermindert de ordonnantie opt ftuc van fchutterie ende de nachtwachten van dien laetft gemaect ende op ten ix^{en} julij Lxxix afgelezen ende blijvende de zelve in haer wefen en geheel uijtgezont daer die mitfdezen verandert es.

[pag Cv] Ende bij eijnde de nachtwachte in der vougen voorzeijt bequamelicken zal mogen werden onderhouden, zoe hebben Schout Burgermrn ende gerechte de schutterije dezer ftede vergrotet gemaect ende gefelt vergroten en ftellen mitfdezen inder naervolgen manieren.

[Meerdere pagina's met lijsten van namen.]

[pag Cvij rechtsboven] Rotmr Mr Jacop Spruijt

Heijndrick Gomertszn schrienwercker

Dirick van Zonnevelt

Gijfb Arentszn van Catwijk

Jorijs Claeszn. Focker

Houfflach op te Menbrugge van Ganfoort.

Bevolking 1581, folio 134.

Hoegewoert

Beginnen van Hoewoertsbrugge aen Rijnzijde.

Scutter Eerft Joris Claesz. Focker biertapper
Maritge Gerritsdochter van de Ouwerijng fijn wijff
Thonis
Jøris [lett.]
Gerrit
Grietgen
Maritgen
Immitgen van Woubrugge dienftmaecht.

Inde felve huijfinge

Willem Gerritsz. van de Onwetering fijn wijfs broeder een iaer met hem gewoont.

[Catharina ontbreekt hier, heet de dienstmeid niet toevallig Van Woerden?]

Belastingplichtigen 1581, met vermelding van het aantal kerven waarop ieder was gesteld ten behoeve van het vaststellen van de aanslag bij voorkomende heffingen.
Hogewuert fol. 47v. 1 15 Jorijs Claesz. Focker vijfthien korven.
(Buurman C.G. Egbertsz. 20 kerven, de familie zat in de andere kohieren waarschijnlijk onder het minimum.)

Ladeblok, klapper op Pleijte

Marie Gerritsdr, weduwe van Joris Claeszn Focker.

Kaart xviii [uit kaartenboek Dulmenhorst], 1 Hogewoerd n.z., hoek Korte Steenschuur, huis getax. Vetusboek I folio 177 Marijtgen Gerijtsdr Joris Claeszoon Fouckers weduwe. Volgens Bevolkingsregister 1581, folio 134 ... van de Ouwetering.

Idem 2. Stinksteeg o.z. huisje verk. N.B. Stinksteeg is Jodenkerksteeg = Korevaarstraat tussen Steenschuur en Levendaal. Volgens vetusboek I folio 202.

Getuigenisboek A109v.

Compareerden voor schepenen onderges. Cornelis Prs Belft oudt omtrent xl Jaren ende Gerrit Roelofszn oudt omtrent xxxiiij jaren bejide schoenmackers. Ende tuijchden respectivelic bij eed ged ... ten verfoucke van Jorijs Claes zn Focker dat zij op dijnfdage den xxix en januarij voorleden geweeft zijn ten huijfe van voors requirant alwaer mede inquam een Claes Prs Ket wonende tot Coudekerck dewelcke mitten voors requirant verfochten te ...valeren van xxe penningen van t flach gelt van een koe daer voor de voorf Focker xxxj st eijstten ende de voorf Claes Ket biede was xx st ende foo zij niet en condon accorderen zegde hij dat zij de voors koebeef wilde geven om xxv gl t welc de voorf Focker aennam daer bij zeggende dat hij ende buer op uijt leggen zoude en op morgen zijn befien te hebben ofc hijste zoude nering ende niet ende nul.. de voorf Ket ter vreden was. Wijders niet tuijgen acte den xj en februarij 1583.

Getuigenisboek A121v.

Compareerden voor Schepenen der Stadt Leijden omst. Jan Adriaens zn leijdcker oudt omtrent xxxvj jaeren @ Jacop Paets van Sonneveldt oudt omtrent xl jaeren dwelcke bij eed haer volcoment. geftaeft en affgenomen verclaerden ten verfoucke van Jorijs Claeszn.Focker als vader @ voocht van Anthonis Jorijs @ zijn zoon warachtich te wezen dat zij getuijgen geleden omtrent xiiij dagen onbehaelt bij juijsten dach omtrent de middach ten elff uyren geweeft zijn in den thuijn van Requirant alwair oock was Willem Szn. backer dewelcke met zijnden iije off iiije lup rollen. Enden dat de zelve Willem doch ter tijt een stoix hem in zijn hande heeft genomen daer mede zo melende int venfter van een huijcken aende voors. thuijn zes *conderen* ten eijnde de dochteren int zelve huijcken woon voorts zoude nemen opt ... zulx stracx daer aen de zelve dochteren boven quamen mitftelende voorn Wm voorf dochteren een kanne met biers wereijck met een stock en eens gedroncken hebben heeft Willem Jszn haerluid noch eens willen toedrincken daer op en van s dochteren feijde dat zij noch niet ontbeten hadde, twelck den voorn. Willem heus heeft haer en neufken met een stock opgereijt alfoe teneufken daer aff viel heeft den voors Anthonis de stock genomen menen foot fihen daer mede t neufken van het dack te haelen t welck de voors. Trijntgen de jongste van de dochteren ziende (zoo de voors. Jan Adriaensz alleen verclaerden) heeft zij de stock en eijnde zilfhs gebroocken @ hebben sulx met malcanderen gejoct @ geboetet gebuyren t welck de voors. Anthonis ten laeften de stock naer venfter opgeschoten hebben zo zij getuijgen tfamen verclaren es alfdoen des voors. Trijntgens sufter met haer hoofd int venfter gecomen mits t welck den stock in haer ooch off daer ... vlooch sulx dattet stracx begonft te blueden verclaeren zijn getuijgen tongeluck voors niet anders bij gekomen te wesen zoe zij getuijgen condon bemercken en af t fpeelen en anallen gelijk van des ende voijfters zomen mogen den @ Actum den xxxe junij @83.

[Deze tekst is vrij moeilijk leesbaar. Hieruit leid ik af dat Willem meer bier wilde hebben en de dochter liever wilde gaan ontbijten. Vervolgens wilde Willem een geintje uithalen met de stok, wat verkeerd afliep. Daarop gooide Anthonij de stok uit het raam. Toen onverwachts de zus van Trijntje daar verscheen, kreeg zij de stok in haar gezicht en raakte zij gewond.]

Comparitieboek 2, 323.

Woonsda den xix e Octob @o 1583.

Maria Geritsdr. wedue van Joris Claes Focker moeder van Anthonis oudt omtrent xviiij, Gerit xv,

Margriete ix, Katerijn vj ende Maria iij Jaren, gewonnen bij hare voorfz. zalige man, noimt tot voochden over hare kinderen / spe es haer gelaft staet ofte inventaris van de boedel te maecken en ter camere te leveren, daertoe verzochte zij den tijt van 6 weken. Dewelc haer is gegont. Ende nonnerde tot voochden Claes Pouwelsz. de grootvader @ Dirc Claesz. de oome woon tot Delff. Op ten 27 Ja 84. hebben de genome den eedt gedaen ...
[Linkermarge verwijzing naar Grote Bewijzen folio 128 en samenvatting van de daarin gestelde belangrijkste bepalingen.]

Getuignisboek A139.

Compareerde voor schepenen Dominicus Tyarx Procur voorde vierfchare defe stede out omtrent liij jare ende tuychde mit eerb ten gerechtel. vervolgen van Claes Pieters @ Ket woonen tot Coudekerk warachtich te wefen dat hij getuijge voor de vierfchare defe stede die voors. requirant gedient heeft in tpiones twelc den requirant jegens Jorijs Claes zn Focker in zijn leven woonen binnen der voors stede nopen zeeckere koebeefden bij de requirant aenden zelven Focker vercoft uytftaen hadde. Ende dat hij getuijge naer dat t voors prones aengegrepen was eenen Corn. Gerijts zn Bol schoenmak. binnen defe stede aengefproocken heeft gehad ten eijnde hij ten verfoucke van voors. requirant de waerheijt zoude willen getuijgen hoe en in wat manieren de coop van de voors. coebeefte gefchref aen in zijn werc gegaen was. Alzoo hij Bol bij de zelve coop pferent geweest hadde. Op t welck de voors. Bol de voorn. depofant ter antwoordt gegeven heeft dat hij ter tijt als de cope gefchiede zieer hooch gedronken was en zulx nergens van en wiffen ende tuijchde wijder.
Actum den xie novemb 1583.

Waarboeken 1582 – 1583 jCxxij vso, Joris Claes Focker 1583 (132v).

Wij Willem Jans zn van Eemfkerck en Pieter Pieter Joris zn. schepenen in Leijden oirconden dat voor ons gecomen zijn Joris Claes zn Focker fchoemaecker als eerfte ende principael schuldenaer ende Huijfbrecht Corneliszn van Duivenvoorde mede fchoemaecker als borge ende ooc als principael onder de rehunchiatie van de beneficien ordini et spruffianis daer van hij hem wel onderrecht was houdende. Ende bekenden uijt faecke van coope van een loijwerff met een afterhuijff genamt het Tonhuijff tot de Middelweg toe mit een *rinthuijfk* ende loodfe mitfaders vijf loijcu-ijpen ende een calcpur daer op staende, uijtgaende inde Hoochlantfche kercstege mitten poort ende gange aende voorf loijwerff behoren, wel ende deuchedichen fchuldich te wefen Jan Korff van der Marfch die fome van drie hondert ende vijff Ta^o guldens van veertich groon den gulden daer van zij comparanten beloofden te betalen meije daege anno xv C drie ende tachtich eerftcomende acht ende veertich der voorf guldens ende voorts alle jaers meije dage daer aen volgende zes ende dertich der voorf gelijcke guldens geduijterende ter volre betalinge toe. Verbindende toe verfeeckertheijt der voorf betalinge de voorf Jorijs Focker eerft fpecialicken de loijwerff met den aencleven als boven. Belegen hebbende de voorf werf ter stratewaerts de voorf Jan Korff fijn voorhuijs ende de gange met de loijwerff ftreckende voor vuyt de voorf stege tot achter inde graft. Belent de gange aen d'een zijde Jan Pieters ende Sijmons Pieterszn schoemaecker ende aen d'ander zijde de voorf Gijfbert van Duijvenvoorde ende voorts beijde zij comparanten generalicken alle hare goederen roerende ende onroerende jegenwoordich en toecomen stellende de felve ende de keure vandien tot bedwang van allen f heeren rechten ende rechteren, des fo beloofde de voorf Jorijs Claeszn Focker zijnen voorn. borge onder gelijck verbandt en bedwang te ontheffen en fchadeloos te houden. In oirconden defen mit onfen zegelen bevefticht op ten derden majj ano xv C lxxxij ende was onderth. J van Hout en bezegelt.

Waarboeken 1584 – 1586, folio L (50), Marijtje Gerrits.

[Zie ook 1582-1583, folio j C xxxij vso, 03-05-1583.]

Voor schepenen verschijnt: ... [de folio's Lvso en Lj ontbreken] voorf huijffinge competeren. Ende den voorn. Marije Gerijts dr [weduwe van Joris Claes zn Focker] daarvan te indemneren coftelooos ende schadeloos te houden te ewigen daege waerome hij compt willen den zelve Marije Gerijts dr verfeeckeren heeft het felve beloofte zulcx hij alfnoch beloofte te doen bij defen dae onder penden hij compaerant mitfgaders Beloff Janszn schoemaecker die als borge mede voor ons compareerde eerft specialicken dvorf huijffinge ende erve mette loijwerie staen alf boven. Belent aen d'een zijde Jan Pieters zn Cleij ende Sijmon Pieters zn schoemaecker met een berde heijning ende aen d'ander zijde Ghijfbrecht Corns. zn van Duvenvoorde ende voirts general. beijde haerl. com-

paranten goederen [etc.]” Mees Allerts belooft zijn borg schadeloos te stellen, geen verkoopprijs, akte “den lefte januarij anno xvCLxxxv, onder stont J van Hout en was bezeghelt.”
[Joris was kort hiervoor gestorven.]

Weeskamerarchief, Grote Bewijzen C128.

Marge: Op ten vije novembris 1589 heeft Anthonis Joorisz. Focker quytantie gepasseert.
Joris Claesz. Fockers weefkinderen.

Wij ... weefmeesteren der stad Leijden doen condit allen diet behoort dat voor ons ter weefcamer in parfonen gecomen ende gecompereert zijn Maria Geritsdr. wedue van Joris Claesz. Focker, moeder van Anthonis oudt omtrent xviii, Gerit xv, Margriete ix, Katerijn vj ende Maria iiii Jaren, gewonnen bij hare voorfz. zalige man, vergezelschap mit Willem Geritsz. haren broeder en gecozen voocht in dezen ter eenre, Claes Pouwels zoon grootvader ende Dirc Claeszoonne (woonen tot Delf) ende geordineerde voochden over de voorfz. weefkinderen ter andere.

[Zij gaan accoord] aengaende t bewijf van den voorfz. weefkinderen zalige fvaders naergelaten erfenisse In defer manieren dat de moeder voorn. zo zij bij defen beloofde haere voorfz. kinderen in voldoeninge ende aen gelde voor hun fvaders erffee zal opleggen tfamen de fomme van Tweehondert ende vijftich gule te xL grooten Vlaems t ftuc, ijder zijne portie tot hun mondige dagen ende volle ouderdom van xxv jaren. Ende mits de zelve kinderen middelre tijt aende tot daer toe te onder houden in eten drincken cleederen lijnen wollen schoolganck goet onderwijs ende alle andere nootwendigheden havenisse ende gemac zo wel in zaecken als gezontheden, zonder haer middelre tijt van tzelve onder hout bij egeene middelen al waert dat zij de voorf penijn eer ende realit op leijde, te moghen ontlasten.[Belooft goed voor de kinderen te zorgen.]

Ende tot verzeketheijt van alles dat voorfz staet; heeft de moeder voorn. specialicken verbonden ende ghehypothequeert mits defen haer huijffijngende ende erve genaemt t Gulen Lam. Belendt zijnde aen d'eene zijde ten ooften Cornelis Gerit Egbertsz. ende aen d'ander zijde ten westen t water van t Fteenschuyr [nu Gangetje] daer onder gaende ftreckende voor van de Hooge wourts ftrate noortwaerts tot aen des voorfz Cornelis Gerit Egbertsz. huijffijngende ende erve. Ende voort generalicken alle hare goederen jegenwoordige toecomende roerende ende onroerende, actien ende crediten egeene uijtgezondert tot bedwanck van allen tfheeren rechten ende rechteren ten keure vanden befchadichden. Ende mit defe bewijfe bekenden hen de voochden voornomt ten behouwe van de voorfs weefkn van hun fvaders erffenisse wel vernoucht ende verzekert te zijne. Tranfporterende daer omme bij defen ten behouwe van de moeder voornomt der voorf. weefk. gerechticheijt hen competerende totte goederen bij hoorluyder vader za: achter ghelaten. Actum den xxvij en januarij @o vijftienhondert vier ende tachtich.

Comparitieboek 3, 10.

Noch den dage &β. [13 jan. 1584]

1. Marige Geritsdr *ine halve lang* wedue van Joris Claesz. Focker heeft geexhibeert ftaet vande schulden. Es gelast te maecken *op trien* staet van de ghanfche goederen /die zij *Cijuren* daer naer, overleveren die haer weders gegeven @ is de zaecke in state gestelt tot woonsda naeftco @n haer gelaft alfdan mitte ij gecozen voochden weder te qijen ziet voort Int. &gan memoriael reg 323.1.

Weeskamer voogdijboek A30, 1584.

1. Claes Pouwelsz. biertapper grootvader alhier tot Leijden ende Dirck *Thijes* oome woon tot Delft over Anthonis out omtrent 18, Gerit 15, Margriete 9, Katrijn 6 ende Maria 4 Jaren naer gelaten weefk. van Joris Claesz. Focker z.g. gewonnen bij Maria Geritsdr. zijn over de zelve tot voochde geordineert, hebben den eedt gedaen ende hun elx voordeden anderen borge gefelt / Actum den 27 January @o 1584 / Bij ende voor Jan Jansz. van Baersdorp [etc.] weefmeesteren der stad Leijden.

Marge: Mits toverleijden van beijde de voochden hier beneffens genoemt zijn tot provisionele voochden tot de scheijdinge toe in *clans* genoemt Willem van Oijen @ Pieter Jans van Outshorn *bierdrager* over de drije onbejaerde dochters bij Joris Claes Focker hier beneffens gementioneert foe Thonisz. @ Gerijt beijde voljaert zijnde voor alsnog geen voochden wafen en mochten onvermits datter deelnamen & scheijdinge zal vallen in den boedel van fa Claes Poulf ... [actum] 22 January 1595.

Kohier 1584 Joris Claes Focker (weduwe) geen vermelding onder Hogewoerd.
Kohier 1585 en 1588 idem.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting.

Band 2 1584-1591, niet gepagineerd, deels nagetrokken.

(De inning van stedelijke en gewestelijke accijnzen gebeurde vaak tegelijkertijd.)

[Eerste blad] Verpachtinge van des ghemeen Lants Impoften binnen der stad Leijden ende t quartier van Rijnlandt gedaen voor den tijt van zes maenden. Den eerften october eerftcomende jnnegaen ende den lesten martij beide incluijs daer aen volgen weder uijtgaende bij Joncheer Abraham van Almonde, den heeren staeten gecommiteerde ten bij zijn van Heijndric Nachtegael stadhoud, van schout Cornelis Adriaens van Barre... ende Andries Jacobs zn schepenen, Jan Lucaszn van Wasfenaer ontfangen ende de gemeente met kerckengeslach geropen ende vergadert wezende.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1584—maart 1585.

[Tweede blad] Brandewijn impost vuer de stadt Leijden.

Opgesteecken een alenzon op Clxx bij Abraham Corn. getrocken.

Opgehangen boven t bod op Lxxv gl ende gemijnt bij Jorijs Thonisz Focker Cxc gl.

Borgen Jan Janszn van Weteringe ende Willem Gerijts zn van Weteringe.

[Verderop] Van t hoornbeesten en bezajde lande aldaer [Saffenheim ende Liffe].

Opgesteld ij alenfons op vijCLxxL getrocken bij Willem Dammaszn.

Opgehangen op ij C L £ boven t bodt afgeslagen tot L £ pachter Thonis Jorijszn Focker voor Viiij C xv £. Borgen Jan Janszn ende Willem Gerijtszn beide van Weteringe.

[Verderop] Van hoornbeesten ende bezajde lande aldaer [Benthuijzen]. ...

Opgehangen op C £ boven t bod ende afgeslagen tot xxij £ pachter Thonis focker voor ij C xxxij £.

Borgen Jan Janszn ende Willem Gerijtszn beide van Weteringe.

[Verderop] Van de hoornbeesten ende bezajde landen aldaer [Swadenburgerdam]. ...

Opgehangen op L £ boven t bod ende afgeslagen tot xxx £ pachter Thonis Focker voor ij C lxxv £.

Borgen Jan Janszn ende Willem Gerijtszn beide vande Weteringe.

[Verderop] T gemael en bestiael aldaer [Reijnfaterwoude Leijmuiden Calflagen ende Vriefecoop].

Pachter Jan Janszn van Weteringe voor vj C x £.

Borgen Willem Gerijtszn. ende Thonis Jorijs zn Focker.

[Verderop] Van hoornbeesten ende bezajde landen aldaer [Aelfmeer ende Cuijdelstaert]. ...

Opgehangen op C gl boven t bod ende afgeslagen tot xxxij £ pachter Thonis Jorijszn Focker voor vij C Lxxij £. Borgen Jan Janszn ende Willem Gerijtszn beide van Weteringen.

[Daaronder] Impost van t bestiael ende gemael aldaer Jan Jansn van Weteringe voor VC £.

Borgen Willem Gerijtszn ende Anthonis Jorijszn Focker.

[Verderop] T gemael ende bestiael aldaer [Aerlanderveen]. ...

Pachter Thonis Focker voor ij C Lij £. Borgen Jan Janszn. ende Wm. Gerijtszn beide van Wetering.

Vande hoornbeesten ende bezajde landen [te Aerlanderveen]. ...

Pachter Thonis Focker voor iij C xl £. Borgen Jan Janszn ende Willem Gerijtszn van Wetering.

T gemael ende bestiael aldaer [Aerlanderveen]. ...

Pachter Thonis Jorijs Focker voor C xcij £. Borgen idem.

[Verderop] Van de hoornbeesten ende bezajde landen aldaer [Nieuweveen]. ..

Pachter Thonis Jorijszn Focker voor Vc xvij £. Borgen idem.

[Verderop] T gemael ende bestiael aldaer [Coudekerck ende Hoochmade]. ...

Pachter Thonis Jorijszn Focker voor C xc £. Borgen idem.

[Totaal neemt Anthonis op circa 24-jarige leeftijd voor £ 3.861 pachten aan.]

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode april – september 1585.

Impost van hoornbeesten, bezajde landen, t gemael ende bestiael aldaer [Wasfenaer]. ...

Pachter Thonis Jorijszn Focker om xvj C xxxij £.

Borgen Marijtgen Gerijtsdr weduwe van Jorijs Claes zn. Focker mit Cornelis Gerijtszn Bol haer ge-cozen vocht in dezen, Willem Gerijtszn van de Weteringe ende de voorf. Corn. Gerijtsz. Bol. [Zie getuignisboek A139] Renunchieren de voorn. Maritgen *t benefutium fenatuf tonfultj vellenanij* der vrouwen naer rechte begeengert haer daer van wel onderrecht houdende.

[Verderop] De impost van hoornbeesten bezajde landen bestiael ende t gemael aldaer [Valckenburch]. Pachter Thonis Jorijsn Focker om xiiij C gl met dezelfde borgen.

[Verderop] Thonis probeert “de impost van wijnen, brandewijn, vreemde ende binnen L bier van Zoetermeer ende Zegwaert” te bemachtigen, maar dat lukt bij het bieden niet.

[Verderop] Van hoornbeesten bezajde landen bestiael ende gemael aldaer [Benthuizen].

Pachter Tonis Focker voor iiij C xciiij £, met dezelfde borgen.

[Verderop] Van hoornbeesten bezajde landen bestiael ende gemael aldaer [Haferswoude].

Pachter Tonis Focker voor xxj C x £, met dezelfde borgen.

De impost van wijnen en brandewijn uit binnen en buitenland van Alphen en Outfhoorn gaat aan zijn neus voorbij. Wel pacht Anthonis de impost van “wijnen brandewijn vreemde ende binne L bieren van Swaedenburgerdam voor Cxxij £” met dezelfde borgen. Idem dito “de impost van hoornbeesten bezajde landen bestiael ende gemael te Rijnsaterwoude, Leijmuiden Calflagen ende Vriefecoop voor xxiiij C x £”, met dezelfde borgen.

[Verderop] De impost van wijnen brandewijnen vreemde ende binnen L. bieren van Aelfmeer ende Cuijdelstaert. Innzet iijC £ bij Tonis Focker.

Opgesteld j h daelerop vC L £ getrocken bij Jan Keijzer.

Opgehangen op vijC L afgeslagen tot vj C L £ gemijnt bij Jan Janszn van Weteringe om vj C L £.

Borgen Cornelis Matheeus zn van Weteringe ende Jan Fijmon Oom tot Cuijdelstaert.

[Verderop] “De impost van hoornbeesten bezajde landen bestiael ende gemael te Zevenhoven ende Noorden ende Nieucoop” kan Thonis Focker voor zijn bod van xij C £ niet krijgen. Evenmin biedt hij met VC £ genoeg voor de impost van dranken in Langeraar en Korteraar. Dat gaat naar Jan Janszn. [van de Wetering]. “De impost op hoornbeesten ende bezajde landen bestiael ende gemael” van Aarlanderveen gaat naar Thonif Focker voor xCLx £, zelfde borgen. Dezelfde impost over “Nieuweveen” verkrijgt “Thonif Focker voor iij C lxxv £”, borgen idem.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1585 – maart 1586.

“Tonis Jorijszn Fock” zet tweehonderd gulden in op de impost binnen “Leijden en Rijnlandt confumptie van zepe opt vat ij gulden.” Hij verkrijgt de impost “Leijden bestiael” voor de som van iij M vj C x gl. Borgen zijn zijn moeder Marijtje Gerrits (als boven) Jan Janszn. van Weteringe en Willem Gerijtszn. “Thonis Jorijs zn Fock” zet honderd gulden in op impost te “Waffenaer wijnen brandewijn en bieren”, verkrijgt met de eedergenoemde borgen de impost op “hoornbeesten en bezajde landen te Waffenaer ... voor ij C Lxiiij gl”, “het gemael en bestiael te Saffenheim en Liffe ... voor iij C Lxx gulden”, borgen idem. Verder “de impost van iijj st te Haferwoude ... voor xl gl”, zelfde borgen; “t gemael en beftiael te Alphen ende Oudtfhoorn ... voor iij C Lx gl”, borgen idem; over “Rijnfaterwoude Leijmuiden, Calflaegen en Vriefecoop wijnen brandewijnen en bieren ... voor vij C x gl”, dezelfde borgen. Jan Janszn van Wetering verkrijgt over dezelfde plaatsen “de impost op t gemael en bestiael ... voor v C xxxj gl”, terwijl nu als borgen genoteerd staan “Willem Gerijtszn ende Thonis Focker Jorijszn”. Daarnaast heeft Anthonis “de impost te Aelfmeer ende Cuijdelstaert wijnen brandewijnen en bieren” genomen voor iijj C xc gl, zie eerstgenoemde borgen; plus “de hoornbeesten en bezajde landen aldaer ... voor vij C gl of vij C j gl”, borgen idem. Verder over “Aerlanderveen impost hoornbeesten en bezajde landen ... voor iij C xc gl.”, borgen idem.

Getuignisboek C12.

Compareerde voor Schepenen Judith Dirx dr. de huijfvrouwe van Jacob Jacobsz. Cramer out omtrent xlvj jairen en Marie Gerrits dr., Jorijs Clszn Fockers wedue out omtrent L jaren ende tuychden bij eede haer volcomentl. gestaeft en afgenomen ...

[Betreft verklaring over aankoop van “een half beest” waar een akte voor afgegeven had moeten worden.] Actum den xxv en novembries 1586.

ORA inv. nr 132, band 2. Periode april tot en met september 1586.

Anthonis pacht “hoornbeesten en befaijde landen aldaer [Catwijk binnen ende buijten] ... om ij C xxix gl. Borgen Marije Gerijts dr wedu van Jorijs Focker onder renunchatie van beneficien fonatuf confultj velleranj en Willem Gerijts zn ende Corn. Gerijtszn Bolletgen. Heeft eed gedaen mitfgaders de voorf Marie Gerijtsdr medestanster.”

Ook pacht hij “t gemael ende slachtgelt [idem] ... es pachter gebleven de voorf Focker om CLxx gl. Borgen Idem.”, “de vij [vijj?] st p. opt vat [Noortwijckerhout] ... om xv gl.” Borgen idem en zij

hebben samen eed gedaan; “t hoorngelt ende befaijde landen aldaer [Reijnsburg, Warmont ende Voorhout] ... om ij M ixlxij gl.” Borgen idem en samen eed gedaan.

Gemijnd bij Focker “Aelfmeer en Cudelstaert wijnen brande ende bieren ... om iij Cxx gl. Borgen de voorf. Marije Gerijtsdr onder renunchiatie/Wm Gerijts zn faer ende Corn. Gerijtszn Bolleken. Heeft eed gedaen mit Marije Gerijts dr zijne medestantfter.”

Gemijnd bij Focker “Hoornbeeften ende befaijde landen aldaer [Aerlanderveen] ... om vij C Lv gl.” Borgen idem en samen eed gedaan.

Over de periode 1 augustus 1586 – 31 juli 1587 verkrijgt Thonis Focker bij opbod, na vier maal eerder geboden te hebben de pacht over turf in de dorpen “Leijderdorp, Zueterwoude ende Ougftgeeft” voor ix Cxx gl.

(Deel 1 bevat de oudste gegevens, maar is erg kwetsbaar, daarom niet verder gekeken.)

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1586 – maart 1587.

Pachter Focker verkrijgt “t gemael ende bestiael aldaer [Waffenaer] ... om iij C L gl. [Borgen zijn] Dirc Pieterszn Pot ende Corn. Gerijtszn Bol.”, “t gemael ende bestiael aldaer [Reijnfurch, Warmont en Voorhout] ... om x Cxx gl. Borgen Dirc Pieterszn Pot ende Corn Gerijtszn Bol.”,

“t ghemael ende bestiael aldaer [Zoetermeer en Zegwaert] ... ix C gl.” Borgen idem.

Thonis Focker verkrijgt “t gemael ende bestiael [Coudekerck en Hoochmade] ... iij gl.” Borgen idem. Andere soorten imposten gaan aan zijn neus voorbij.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode april – september 1587 (sterk ingekort).

Pachter Focker krijgt de wijn, brandewijn en bierimpost van Katwijk voor xj C lix gulden.

Borgen zijn Barent Tijdincxzn en Jan Pieter Gijfen. Idem het hoorngeld en bezaaide landen van Benthuzen voor iij C lxxj gulden, borgen idem. Thonis Focker verkrijgt de impost op wijnen, etc. over Aalsmeer en Kudelstaert voor vj C xxxij gulden, borgen idem; en het hoorngeld en bezaaide landen van Aerlanderveen voor ix CLxxvj gulden, borgen idem, ook wijnen, etc. in Jacobswoude voor ij C vj gl, zelfde borgen en eveneens aldaar de viij st.p. op het vat voor xxij gulden, borgen idem, plus het hoorngeld en bezaaide landen in dezelfde gemeente voor xj C lxxv gulden, borgen idem en het gemaal en bestiaal aldaar voor vij gulden, borgen idem.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1587 – maart 1588.

Pachter Thonis Focker verkrijgt “D’viij st p. opt vat aldaer [Aelfmeer en Cudelstaert] ... voor Lxxxiiij gl. Borgen Corn. Gerijtszn Bol ende Caerl Liefrixn fchilder ende de voorf. Focker belooffde aen handen van schepenen binnen drie dagen andere fouffittante borgen te ftellen ten contentemente vande Ontfanger zoe voor deze ende de naevolgende zijne pacht.”

Thonis pacht ook het gemaal en bestiaal in dezelfde plaatsen voor vij C xxx gl met dezelfde borgen.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting.

Periode april – september 1588 geen Anthonis Joris Focker.

Periode oktober 1588 – maart 1589: Anthonis pacht de wijnen, etc. in Zevenhoven en Noorden voor vj C gulden. Borgen zijn Jan Janszn. van Wetering ende Harman Corn. zn van Woubrugge. Hij is zelf borg voor Jan Janszn van de Wetering.

Periode april – september 1589 geen Anthonis, evenmin in de periode oktober 1589 – maart 1590 en de periode april – september 1590.

1591-1600

Getuignisboek D219.

Compareerden voor Schepenen onderges. Gerijt Michiels zn. Schoenmaecker out omtrent xxxvj jaeren ende Gerijt Jorijs zn. Focker mede schoenmaecker out omtrent xxi jaeren. Ende tuychden beijde bij eede hem respective geftaeft ende affgenoomen gerechtelicken daer toe verdaecht zijn. en ten verzoecke van Jacob Meeus zn. mede schoenmaecker hoe dat waerachtich es dat zij getuygen op Sinte Maertens avont laestleden met meer andere schoenmaeckers vergadert zijn geweest ten huijfe van Marije Gerijtsdr. wedue van Jorijs Claes zn. Focker, al waer ten zelvden tijde ooc waren de voors. Jacob Mees zn ende Ghijsbert van Onnenvoorde [Duivenvoorde?]. Die alfdoen jegens malcanderen zeeckeren coopmanfchap in prefentie van hun getuijgen deden van

een huijginge mit den loywerff staende ende gelegen binnen dezer stede inde Hoge lantsche kersteech op conditie dat de voors. Jacob Mees zn. de zelve loywerff mitte huijginge dadelicken ende zwecx ter stont nae de coop gefchiet was zoude aenvaerden. Ende dat voor een fomme van drie hondert vijftentzeventich gulden van xl groten t stuc. Die in betaelen foude mit vijftich gulden in gereden gelde ende mit vijftich guldens jaerlicx achtervolgen welcke gedaen cope de voorn. Gerijt Michielszn de voors. Jacob Mees. ende Ghijsbert van Onnenvoorde elckx een cleijn houtgen inde handt gewende ten eijnde zij daer mede aen d'een zijde haer ende daer naer weder voort comen ende haer handen in prefentie van hun getugen openen soude, ende dat zo wie van hen het houtgen inde hant hieldte dat die den cope aenging. Al twelck zulcx geschiet zijnde hebben pertijen bejide heurlieden handen voortgebracht ende de voors. Jacob Meeszn zijne hant eerft openende hadt zijne houtgen in die hant en ging de coop aen waer naer de voors. Onnenvoorde zijne handt mede opdoende liet zijne houtgen dat hij indie handt hadde over zijne vingers quame rollen ende zeijde mit eenen: hola, daer valt het houtgen, zo dat den Gerijt Michiels tfelve weder op nam ende heurlieden vertoonden, ende zeijden zij getuygen alfdoen tis bejide aen, waer op Onnenvoordes huijfvrae zeijde het is niet aen. [plus stukje doorgehaalde tekst]
Actum den xvij e decembries 1590.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. ORA inv. nr 132, deel 3.
Periode oktober 1592 – maart 1593.

Anthonis Focker is pachter te Rijnsaterwoude, Leimuiden, Calflslagen en Vriesekoop [soort pacht niet vermeld] voor ixCLxx gl. "Borgen Marijtge Gerritsdr wede van Joris Claeszn Focker mit Willem Grts. haer gecozen voocht onder renunchiatie ... ende Willem Gerrits voorf in fijn prive naeme" van de "viii ste p opt vat aldaer voor j C xxxvj gulden", borgen idem. Ook de impost op hoorngeld en bezaaide landen gaat naar Anthonis voor ix C x gl en het gemaal en bestiaal aldaer voor xiiij C x gl, borgen idem. Jan Janszn van de Wetering is eveneens in de running.

Getuignisboek F104v.

Compareerden voor schepenen ondergefchreven Joris van Luvos procur voorde vierschare defer stede out omtrent 42 jaren. Ende tuijchde bij eedt bij hem in t stuck van sijn offitie gedaen voor naervolgen interrogatoiren t gunt beneffens elcke artle es gestelt voor warachtigch ten verfoucken van Marie Gerrits dr. Wede van Joris Claes zn. Focker.

Intterrogatorie overgelevert bij offe van wegen Marije Gerrits dr. Wedue van Jorijs Claesffz Focker omme daer op te horen bij eede defer ondergefch. persoon als daer toe wettelicken verdaecht zijn.

Te weten off het niet warachtich ende hem feer wel kennelicken es dat daer hij bij @ prefent es geweest dat Jacob de Bont jnde handen ofte aen requirante belooft heeft te betalen ende fijn eijgen fchult gemaect heeft voor ende uijt den name van wedue van Dirck Claeffens genaempt Annetgen --- eerft een fomme van acht en twintich gl veertiendalne tfmer die den voorn Dirck de requirante fchuldich was volgen de obligatie daer off fijn ende noch boven dien gelijcke fomme van zes in die de wede van den voorn. Dirck de requirante noch schuldich was, onder expreffie condities dat de requirante haer recht vorderinge foude laten vallen die fij dienaengaen jegens de weduwe begonnen hadde ende dat men hem een jaer dach foude geven off hij depofant oock niet dien volgende op de voorn. condities, op de voorn. obligatie op den ixen Maerte gefzn hadde een nieuwe obligatie van voorn. twee fommen ende verfochten dat hij Bont de peene wilde teijkenen off hij daer op niet en antwoorde, waeromme foude ick dat doen als mijn woort u lieden niet goet genouch, dat ick u belooft hebbe, dat belooft ick noch, wacht een jaer, ick zal u de voorn. twee fommen betalen off dien volgens het begonnen recht niet en es blijven ftaen ende off het jaer niet al lange omme es.

Acte den vje Martij @o 1595.

[Na de alinea eindigend met "verdaecht zijn" staat links:]

Den voorfz getuyge verclaert dat hij de reqten gredient heeft gehadt voorde vierfchaer defer stede als eijrn tegens de weedu van Dirck Claeszn Ket, gede ende dat jnde faecke zoe weder geprocedeert es geweest zolang de eijfch van xxvij gl volgens ftucken obligatie, dat de faecke ... getrocken ende de voorf. wedhe daer prefent fijnde voorfz de Bont jegens hem getuygen feijde, in effecte van woord geeft de wedh van Dirck Claes en het dach van een jaer, ick maeck w mijn eijfen fchult van gevende fulcx de reqt daerop een hant, miet twelck de reqte te vreden was ende hem getuijge alfdoen feijde, Joris maecker obligatie van, waer op de voors. Bont zeijde, mijn

woort es mijn woort, ghij behouft geen obligatie te maeken, mit welcke propoofden fij vande anderen gefceijden zijn, zonder dat bij hen getuygde de faecke verder vermaent es geweeft.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting.

Band 3, 1591 – 1597, niet gepagineerd.

Periode april – september 1595. Hierin komt Gerrit Joris Focker meerdere malen als bieder voor en Willem van Oij als pachter, verder:

“T gemael ende bestiael aldaer [Noortwijck] voor een geheel jaer. .. opgehangen op iij C gl. ende affgeslagen ter xxxvj gl pachter Gerrit Jorisz Focker om Xij C Lvj gl.

Borgen Willem Gerritf ende Marie Gerrits dr weduwe van Joris Claeszn Focker mit Willem Gerritf haer voocht renunchien tbenefitien ...”

Gerrit wordt tevens pachter van “de impost op Haerfwoude wijnen brandewijnen ende bieren voor x C lvj gl”. Dezelfde personen zijn borg, Willem Gerritszn is schipper van beroep. Ook Jan Jansz van de Wetering komt weer voor, maar zonder bekenden.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting.

Waar is Anthonis gebleven? Hem zien we terug als pachter van de impost op turf, waarvan een aparte gedrukte werkbeschrijving is tussengevoegd in 1595.

Hij neemt de taken waar in: “Reijnsburgh, Warmont, Voorhout, Saffem ende Liffe ... voor iij C L gls. Borge Gerijt Jorijs zn Focker en Meeus Willems zn tot Haerfwoude.”

Daarnaast zijn de twee broers Focker borg voor Mees Willemszn die voor Cx gl de turfimpost pacht over “Soetermeer, Zegwaert, Benthuijfen ende Haferswoude”. 1595.

Thonis Joris Focker pacht verder de turfimpost over Alphen en Oudshoorn voor iij C Lxxvij gl, borgen idem en over “Aelfmeer, Cuijdelstaert, Sevenhouen, Noorden en Nieucoop, Langer en Corter Aer, Reijnfaterwoude, Leijmuiden, Calflagen, Vriefecoop, Aerlanderveen, Nieuweveen, Jacobfwoude ende Swadenburgerdam ... voor ij C xij gl.” met nogmaals de vertrouwde borgen.

Comparitieboek 5a, 427.

Mits t overlijden van Claes Pouwels grootvader over Margareta oudt omtrent 21, Caterina 18 @ Maria xvj jaren, onmondigen weefk. van Jorijs Claes Focker za: gewonnen bij Maria Gerijtsdr. mitfgaders Dirck Claes tot Delff beide in haer leven voochden over de voors. weefkinderen @ dat Tonis @ Gerijt deffels Joris Fockers zonen beide voljaerden die nochtans geen voochden voor den tijt en mogen wefen *onermits* zij luijden voor alfnoch optie ... in de fcheijdinge der goederen bij Claes Pouls nagelaten, zijn bij provifie tot voochden geordt. over de voors. onm: weefk. W^m van Oy @ Pieter Jorisz. van Outsfor, den welcken compareren @de voochdie voors. aengenenomen ... hebben beloofd den eedt hen overgel. naer te comen als naer behoren. [Circa januari 1596.]

Comparitieboek 5A, 463, 15-03-1596.

Vrijdage xve Marty anno 1596.

Caerl Lieftrinck compareren & verfocht, dat weefmrn wilden ontbieden Willem van Oij @ Pieter Janf van Outfhor, voogden provisioneel van weefk: van Jorijs Claef Focker. Ende herluiden voorhouden de zaecken des boedels van Claes Pouls te vorderen, om alfoe eens tot der scheijdinge te mogen geraecken, ende sondelijc te letten op eenige goederen, die verbonden fijn @en Claes Pouls zn voorn. in gealineert en mogen werden, &foo zij felvde nogthans hereede gedaen foude fijn.

Comparitieboek 5a, 476.

iii majj 1596.

De mede erfgenamen van Claes Pouwelsf za: verfochten ernstelijc dat de bode mochte werden gelaft den voochden provifioneel over Joris Fockerf joncftweefkinderen, mitsgaders Joris @ Gerijt Focker te dagvaerden om te doen behooric weefk. bewijf @ treligna, ten eijnde om alfoe te comen tot lijcidatie @ eijntelicke fcheijdinge om daeraen grotelic gelegen @ het lang genoeg es geleden @ verlopen, hierop hen ontboden @ compareren Pieter Jorisz. van Outsfor mede provifionele voocht gaf ter antwoorde dat hij daechlijx de zaecke verdergen was @ noch doen wilde. Dat ooc fal om verder weurt alreede hadt geprepareert manier van scheijdinge. Zulx dat den bo-

de es gelaft Joris @ Gerijt Focker met W van om te dachvaerden @ henluiden te feggen de zaecke ten eijnde te brengen.

Notaris Van der Wuert, 1596, folio 18.

Op huijden den xxvj en Januarij anno xv C zes ende tnegentich compareerden voor mij notario pubijck ende voordien ondergeschreven getuijgen Marie Gerijtsdr wede wijlen Claes Pouwelszn mit Mees Janszn haer gecoozen voocht in defen, Gerijt Henricxzn als man ende voocht van Mariggen Haes ende Anthonis Joriszn Focker, ende Gerijt Joriszn Focker gebroeders, vervangende de voors. Anthonis ende Gerijt haer zufters erfgen. van voors. Claes Pouwelszn haer zalige vader ende beftevader repective. De welcken mitfdezen geconstitueert ende machtich gemaect hebben, Pieter Janszn van Outshooren bode mitte roede der stad Leijden omme vuijt haer constituanten namen ende van haren t wegen te mogen jnnen ende ontfangen al fulcke penningen ende fchulden alfdien haer confituanten fchuldich is en hem Pieter Janszn bij gefchrijfte geleverd zullen werden. Van zijn ontfang quijtantie te mogen geven ende quijt fcheldinge te doen. Ende jndient van node zij ter zaecke van rechts te mogen spreekken ende plegen voor allen heeren ende rechteren op ende jegens eenen ijegelicken zoe jn eijffchen als verweeren ich um potestatie fusstiuennnd, fo lang ad lites van te forma, ende de confituanten ende verfochten hier van te hebben acte. Aldus gedaen binnen der voors. stad Leijden ten huijfe van Marie Gerijtsdr. wede wijlen Joris Focker, ten dage ende jare alfboven. Ter prefentie van Arent dircxzn van Orntheuijfen ende Karel Lijfring poorteren der zelve stad Leijden als getuijgen hier toe verfocht. Getekend door o.a.: Carelliefrinck.

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode april – september 1597.

Gerrit Joris Focker doet een bod op de wijnimpost over Leiden, maar krijgt dit niet. Willem Simons zn van Oijen krijgt een pacht op paarden voor iij M ij C xl £, waarbij Gerrit ende Thonijs Jorijs zn Focker als borgen optreden. Gerrit krijgt ook het gemaal en bestiaal over Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude voor xix C xxx £, terwijl “Tonijs Joriffe Focker ende Maritge Gerritsdr.” borgen zijn. Idem wijnimpost in dezelfde dorpen voor iij M L £ met dezelfde borgen, en de acht stuivers op het vat aldaar voor iij C xcij £. Wegens de impost op wijn in Noordwijk binnen en buiten voor xv C xlix £ zijn “Gerrit Jorijs Focker als borge ende medeftander ende Anthonijs Jorijszn Focker” borgen voor pachter Arent Barents.

Gerrit wordt voor een heel jaar pachter van het gemaal en bestiaal in Noordwijk binnen en buiten voor xij C L £ met Anthonijs Jorijfn Focker en Maritgen Gerritsdr. als borgen. Ook krijgt hij de impost op drank in Zoetermeer en Zegwaart voor ij M ij C xx £ met eveneens Anthonis en Marijtje als borg. Jan Jans van de Wetering doet van zich horen als mededinger naar diverse imposten.

ORA inv. nr. 132, deel 4.

Periode oktober 1597 – maart 1598.

“Leiden en Rijnlant groote wagsel” wordt gepacht door Gerrit Jorijs zn Focker voor iij M vij C £.

Borgen Henrick Franszn. Moerendael ende Marijtgen Geritsdr onder renunchiatie ...”

Idem het derde part van boeten in Leiden en Rijnland voor xxj £, idem brandewijn, etc. over Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude voor xxvij C £. Idem in Rijsaterwoude, Leimuiden, Calflagen en Vriesekoop voor iij Cxcv £. Gerrit Joris Focker is zelf borg voor pachter Jan Bruneel.

Getuignisboek H1.

Compareerden voor Schepenen ondergeschreven Sijmon Pieters zoon schoenmaecker out omtrent xlix jaeren ende Jan Adriaenszn Paets trapier out omtrent xxxvij jaeren beide burgers defer stede. Ende verclaerden met eede hen repective geftaeft ende affgenomen reverentelicken daer toe verdaecht zijne ten verfoecke van Govert Gerijtszn. huydecoper wonende tot Leijderdorp werachtich te zijn dat zij getuygen omtrent een maent gelede, zonder jnden juijften tijt behaelt te willen zijn, geweeft hebben ten huijfe van Marije Gerijts dr. wedue van Jorijs Focker wonende aende Hogewuertshebrugge. Alwaer ten zelve tijde jn heurlieder gefelfchap mede zijnde de voorf Govert Gerijts zn ende Gerijt Jorijszn Focker. Hebben zij getuygen alfdoe gefien ende gehoort ende zulcx daerbij en overgeweeft dat de voors Govert ter eenre, ende Gerijt Jorijszn. Focker als pachter van t slacht over Leijderdorp voors. van den lopenden termijne ter andere zijde, t famen midden anderen verdragen ende overgecomen zijn dat den requirant voor ijder beeft, bij hem geduyrende voors pachte te slaen, om t vleijs vandien te zouten en in tonnen te leggen

aen voors. Focker als pachter betalen soude twee en dertich stuivers. So waerlicken moft hen getuygen Godt Almachtich helpen. Actum den xxix en September Ao xvc negen @ tnegentich.

Kohier van de gedwongen lening, 1600.

Dit is een relatief uitgebreid register. Zie hier eventueel ook de andere in akten genoemde personen. Toelichting uit index GAL:

Het kohier van de gedwongen lening van 1600 is afgeleid van dat van 1599. In de periode 19 oktober tot 18 december 1599 vielen in de Staten van Holland de besluiten dat er in 1600 weer een gedwongen lening zou zijn, van alle vermogens boven de 2000 gulden, van een 100ste penning. Het kohier van 20 april 1599 werd als voorbeeld genomen, dat wil zeggen dat het kohier van 1600 in feite de situatie van toen weergeeft, behalve ten aanzien van de toegevoegde groep van de vermogens van 2000-3000 gulden. Het kohier betreft behalve de stad ook de dorpen van het belastingsdistrict Rijnland. Hier [index] zijn echter alleen de Leidse namen opgenomen. Dat waren er 1220, waarvan 1109 werkelijk zijn aangeslagen.

(Goederen tot 2000 gulden is 30 gulden belasting (inclusief verhoging)?)

1601-1610

ORA inv. nr 132, akten van verpachting. Periode oktober 1600 – maart 1601.

“Impost op de ronde maete over Leijden ende Rhijnlant ... es gemijnt bij Henrick Florisfzn voor iij M ix C x £. Borgen Maritgen Gerritsdr met Antonis Focker haer gecofen voocht ten deezen / vertijen t' beneficien sorti welleani / ende Antonis Focker.”

Hendrik wordt ook pachter over de “helfte van t derdepaert vande boeten voor Lxv £”, borgen idem en eveneens over de drankconsumptie in Voorschoten, Stompwijk en Wilsveen voor xjCLxxx £, borgen idem, plus te Benthuizen voor ij C L £ met dezelfde borgen.

Notaris Van der Wuert, 29-06-1602, folio 128.

Op huijden den xxix en junij anno xvj C ende twee compareerden voor mij notario publiick ende voor den ondergeschreven getuijgen Anthonis Joriszn Focker voor hem zelve ende als recht ende actie vercregen hebben van zijn broeder ende zusters als mede erfgenamen van Claes Pouwelszn haer zalige beftevader ter eenre ende Karel Lijfring schilder als man ende voocht van Marijngen Hobben dr. als erfgen. van Burchgen Claesdr haer zalige moeder die mede erfgename was van de voorn. Claes Pouwels zn haer vader ter andere zijde. Ende bekenden mit malcander veraccordeert te zijn nopende de liquidatie ende scheijdinge van de gueden. Die zoe tuffchen haer comparanten alleen, als mede tuffchen haer comparanten ende de Meesteren van de huijffitten ende den heijligen geeft binnen der stede van Leijden als gejnstitueerde erfgen. van Marije Jacobs dr des voors. Claes Pouwelszn wedhe int gemeen gestaen hebben. Te weten dat de voors. Anthonis Focker aen hem gehouden zal de custingbrieve die hij t'anderen tijde ten behouwe van de voors. Wedhe ende erfgen. van Claes Pouwels vuyt zaecke der cope van de huijfinge ende erve, daer innen de voorn. Claes Pouwelszn overleden is staende binnen der voors. stede van Leijden inde Heerenstraet, verleden heeft. Daer jegens de voorn. Karel Lijfring weder hebben ende behouden zal eerft de penningen die zijn huijfvrouw moeder in haer leven ontfangen heeft vuytje custingbrieve spreekende op Joy Claeszn cleermaecker, ende noch de geene die hij Karel zelfs vuytje handen van de voors. meesteren bij liquidatie ende scheijdinge tusschen hen Karel in den name van zijn huijfvrouwe voor hem zelve ende als procuratie hebben van de voors. Anthonis Focker ter eenre, ende de voors. Mren ter andere, onlancx gedaen, ontfangen heeft.

Sal noch de voors. Lijfring hebben de lofrente brieve verleden bij Pieter Kerstants van Benthuijfen inhouden zes gulden siaers, verfchijnen jaerlicx kerfmiffe lofbaer mit hondert gulden mittet onbetaelde verloop van dien, noch de lofrentebrieve spreekende op Gerijt Bouwenszn kistemaecker inhoudende drie gulden ende derfave van de Kaers lofbaer mit vijftich gulden mit alle de verlopen renten vandien, ende daer toe alle de onbetaelde innenschulden die voor verlooren schult gehouden werden breder gespecificeert in zeeckere staet van liquidatie tusschen de voors. wedhe ende erfgen. van Claes Pouwelszn t'anderen tijde gemaecte van date den ...rten januarij ano xv C ende xcvij, daer innen de voors. mren inder qualite alsovooren competeert vier zesde paerten, boven welck de voorn. Anthonis Focker aende voors. Lijfring zal vuytkeeren een fome van dertich gulden van xl grooten t stuck, te betalen Valckenburger marct naestcomen. Beloven de voors. comparanten hen t'allen tijde mitte voors. liquidatie ende scheijdinge te vreedden te houden,

zonder malcander ter zaecke voorst. eenige andere liquidatie noch scheijdingen ofte yet anders te mogen eijsschen, noch doen eijffchen directelick noch indirectelick in rechte noch daer buijten in geenre manieren. Onder verbant elcx van alle haere gueden actien ende crediten egeen vuytgefondert, tot bedwang van allen t'sheeren rechten ende rechteren. Ende verfochten, de voors. comparanten aen mij notario voorn. elcx hier van te hebben actie. Aldus gedaen binnen der voors. stede van Leiden ten huijfe mijns notaris ten dage ende jare alsboven. Ter prefentie van Jop Arentszn kistemaecker, ende van Gerijtszn van Harmelen schrijver als getuijge hier toe verfocht zijnde.

Getekend: Anthonis Focker 1602 en Carel Lieftrinck.

Notaris J. van Tethrode, 1602 – 1603 Marijtje Gerritsdr voor AJF, folio 193.

Op huijden den xvij en Meij xvj C ende drije, compareerde voor mij Jacob van Tethrode nots publ. ende de onderges. getuijgen Maritgen Geritsdr wedue van Joris Claes zn Focker poortereffe der stede van Leijden, geholpen bij mij nots publ. als haer gecoren voocht in defen. Ende affitueerde haer felven mitfdefen borge voor Anthonis Joriszn Focker, steenbacker tot Coudekerck heure foon, voor de fome van zes hondert Carolus guldens t xl groon tftuck ... die zeluen haren zoon de atter van vier ten behouue van de wedue ende erffgenamen van za Mees Philips zn ap fulebrugge bij de Hove van Hollant op ten elfften Aprilis voorleden es gecondempneert. Verbindende daer onder haer perfoon ende alle haere zoe jegenwoordige als thoecomende roerende ende onroerende goederen geen vuyt gefondert. Ter executie van voorf Houe. [Anthonis Joris beaamt het bovenstaande.] Ende verfochten hier van openbare acte. Aldus gedaen binnen der stede van Leijden ten huijfe van Willem Corn. de Milde waert int Hoff van Hollant, ten daege ende jaere alfbouen

Marijtge Gerrits ondertekent met een kruis.

ORA inv. nr 132, deel 5.

Periode augustus 1603 – maart 1604.

Gerrit Focker verkrijgt de pacht over het bestiaal in Leiderdorp, Zoeterwoude en Oegstgeest voor xix C iiiij £. Marijtje Gerrits en Willem Gerrits zijn borgen. Verder niets.

1611-1620

Waarboeken 1613 – 1614, Marijtge Gerrits we. van Joris Claeszn Focker fo Cxlv vfo (145v).

Wij ... Schepenen in Leijden oirconden dat voor ons gecomen es Maritgen Geritsdr wedue van Joris Claeszn Focker in defen geholpen zijnde bij IJsaack Swaenenburch mede secretaris als haer gecoren voocht. Verclaerende zij compte voor haer ende haeren erven vercoft te hebben ende vercofte midtfdezen Barent Janszn backer haer zwager een huijs ende erve staende en gelegen binnen dezer stede aende noortzijde van de Hogewoert aen de houck van de Hoochwoertsbrugge. Belent ende belegen hebben aen d'een zijde ten oosten de wedue ende erfgenamen van Cornelis Gerrit Egberts. Ende aen d'ander zijde ten westen t'water van t'Steenschuij daer onder gaende. Streckende voor van de Hogewoert voorf tot achter aen fcheijtmuij ende oppergevel van de wede en erffgenamen voornt. Dit ende zulk t voorf huijf jegenwoordich getimmert en gemaect staet, mitfgaders gebruijckt en bewoont wert mitte belastinge. Eerft van eene stuijver tsjrs pachte mitten huude. Ende noch mit een lofrente van tweentwintich gls tsjrs ter lx ste elcke zes gls met hondert gls eens aencomende d'erffgenamen van Gijfbert Dirxz Veel. Item noch mit een rente van thien guls elff stuijvers en vier pen tsjrs losbaer den xen festien met vijftich guls, teffens volgende de rentebrieff daer van zijnde aen comende jegenwoordelicken t weefkint van Jan Mees zn tinnegieter gewonnen bij Verberch Dirxz dr inmede gejnstitueerde erffgenaam van Maritge Dirxz en van Heemskerck. Wezende voorts vrij fonder lasten meer en fal de cop. moeten gedogen dat t voorf huijf en erve special fal blijven verbonden voor een rente van zevenendertich gls en thien stuijvers tsjrs aencomende Frans Adriaenszn van Leeuwen, brouwer, die zij compte t hare laste behout op twee andere huijfkens ende haeren erve staen binnen defer stede inde Stincksteech daer van zij compte aen cop beloofde te bevrijden. Vorder met uijtdruckel. voorwaerden dat zij compte haer leven langh geduijrende mitte voorn. coper haer swager in t voorf huijf metterwoon fal blijven. Ende wijders met fodanige conditien voorwaerden en waringe als begrepen staen inde drie oude waerbrieven op de welcke de jegenwoordige es deursteeckende ende zij compte aenden coper midtfdezen tranfporteerden en overgaff mit alle t recht en aenseggen van

dien. Belovende zij compten ooc daer benefens ende fulx met en onder de voorf lasten en voorwaerden t voorfs huijfe ende erve te vrijen en waren van allen vorder commer ende opstal die daer op t zedert date van de jongste der voorf vergegevene waerbrieven zouden mogen zijn gebracht. Onder verbant general van alle hare goeden roerende, onroerende jegenwoordighe ende toecomende egeen uijtgefondert. Voorts zoo bekende zij compte haer ter faecke vande voorf vercopinghe alwel ende te vollen vernoucht voldoen ende betaelt te zijn de leften pen mitten eerften. Ende dat met een custingbrief jnnehoudende boven de voorf lasten een fomme van vijff duijfent negenhondert vierentfestich guls van xl groon t stuck fes stuijvers en twaelf penninghen en te betaelen staen vrijes gelth mit twee hondert en vierentfestich guls fes stuijvers twaelf penningen gereet die op meijedage voorleden des jaers xvj C en twaelf benefens d'aenvaerdinghe van t voorf huijfe en erve al verschenen zijn ende voorts met vijffhondert guldens tjrs meijedage eerstcomende defes jaers xvj C en dertien t'eerfte. Ende dit alles ter goeder trouwe en zonder argelist. In oirconden defes met onfe fegelen bevesticht op ten sevende Augustj des jaers xvj C en dertien. Onder stont J Swanenburch befegelt etc.

Getuignisboek L367.

Betreft de zaak van Daniel de Burchstrate zijdelakenkoper en Pieter Sanguijn deurwaarder. Op "xxij en Aprilis ano xvjc ende veerthiene, zijn naer voorgaen dachvaerdinge door een bode mitte roede defer stede gedaen, voor de ondergefr. schepenen gecompereert, Henrick van Heemskerc notaris publijc, ... ende Gerijt Joris zn Focker out omtrent xlvj jaren beijde burghers defer stede, dewelcke ter requifitie ende jnftantie van de voors. Daniel Burchgrave gehoort" worden. Dit gaat over een vordering. Gerrit legt de volgende verklaring af [als bijlage op pagina 368v].

De voorn. naerder geexamineert en gehoort zijnde op ten jnnehoude van adteftatie hiervolgende.

Op huijden den xxiiij en Martij xvjc derthien, is voor mij Henrick van Heemfkerck Notaris publijc bij den Hove van Hollandt (op te nominatie der stadt Leijden) geadmitteert, mitzgaders voor den ondergeschreven getuijgen gecompereert, den eefamen Gerijt Joriffs Focker burger defer stede, mij Notario wel bekend, out omtrent xlv jaren. De welcke ten verfoucke van Sr Daniel de Burchgrave fijdelaeckenkoper, bij fijne manne waerheijt, concientie ende ziele falicheijt in plaetfe van eed getuijcht ende verclaert heeft waerachtich te wesen, dat hij getuijge inden jare xvj C drie als borge ende mede principael schuldenaer voor Maria Gerijtsdr. fijn moeder, mitzgaders ooc de felve zijn moeder als pricipale van wegen den voors. Burchgrave requirant gedachvaert zijnde voor den Hove van Hollant [in Den Haag]. Om betalinge te hebben van de fomme van hondert derthien gulden derthien stusvs afflaende dat alff ach behoorde te ftrecken, hij getuijge mitfgaders fijn voors. moeder inde felve jare bij den voors. Hove gecondemneert es de voors. fomme onder t gemelt van tweemaal drie maenden alterminatie te betalen. Waer na te weten naer verloop vande zelve alterminatie, hij getuge uijt crachte van de voors. condempnatie, deurden deurwaerder Pieter Sanfuijn voor elcken fermijn gefommeert gerenoveert, es met vorder executie gecommeneert wefende, hij getuge elcen termijn met ende benefens alle de cofte van den executie aen de voorn. Pieter Sanguijn voldoen ende betaelt heeft, hebbende hij Sanguijn op de betalinge van de laetften termijn aen hem getuge gereftitueert d'obligatie die hij ende fijn moeder ten behoeve van den reqt hadden gepaffeert. Wijders niet tuijgende. Prefenteren t gene voors. es tot allen tijden des noot ende verfocht fijnde met eede te beveftigen, van t welck den reqt verfocht acten.

Aldus gedaen binnen der stadt Leijden ten huijfe mijns notaris ter prefentie van Daniel Floriff van der Poth cuijper, ende Abraham Bien Aime als getuijgen ten defen verfocht. Onder ftaet. Twelck ic getuge, en es ondergetuijckent H. van Heemfkerck nots. publ.

Heeft de voors. Focker verclaert den innehouden van d'voors. adteftatie int geheel waerachtich te wesen ende daer bij te pfiteren, behalven alleen dat hij mits de lancheijt van tijt nijet feecker foude connen verclaeren of hij uijt faecke van voors. coufe bij den voorn. Sanguijn geexecuteert werde ende hen d'oncoften van executie mede betaelt foude hebben dan wel.

Noch opte eerfte lit van reque van impt hier volgende.

Hoe dat hij fupplte te werc gefelt heeft gehadt Pieter Sanguijn deurwr van defen Hove om bij executie te vorderen hondert dertien car. gl xiiij st. t Welcke Gerrit Joriszn Focker thinerupplts behoeve bij defen hove gecondemneert was te betalen binnen tweemaal drie maenden. Ende heeft dienvolgende d'voorn deurwaerder becomeen d'eene helft, en d'felve hem fupplte ooc overgefelt, heeft oock daerna (mede bij executie) hij deurwr ontfangen de wederhelft mette coften.

Marge: Die en de volgende arlen hier aengetrocken zijn hr voren bij d'adteftatie beantwoort. Item op te volgen arn.

Eerft van des Impts replijcque.

Replicerende feijt daer jegens de voors. Boot in den name alsboven volcomentlijc te fullen probe-re, dat den gede als deurwaerder is geemploijeert geweeft bij d'Impt omme tfijnen behoude de hondert derthien carolus guldens xij sts breder int voors. menuencourt gementioneert bij execu-tie van Gerrit Jorisz. Focker als gecondemnerde inne te vorderen.

Daer nochtans ter contrarie waerachtich is, dat d'voors. Focker bij defen Hove inde voors. hon-dert dertien ponden xij staves op tweemaal drie maenden gecondemneert, ende naer de respectieve expiratie vandien daer vooren gefommeert, gerenoveert ende met vorder executie ge-commineert wefende, elcken termijn met ende benefens alle de coften van der executie aende helfe als deurwaerder voldaan ende betaelt heeft.

Ende tot een teijcken van dien soo heeft d'voorn ge^{de} ooc felfs op de betalinge van de laeften der voors. termijnen aen voors. Focker gereftitueert d'obligatie die hij Focker en fijn moeder ten be-houde van den Impetrant hadden gepaffeert, en daer op d'voorf condemnatie was gegaen.

Noch van des Imp ts triplijcque

Maer dit gelooft d'Impt feer wel, en tes waerachtich dat de zelfe felffs den voors. termijn, mette coften daeromme gedaen eerft uijt handen van voorn. Focker heeft ontfangen.

Want dat de ge^{de} als deurwaerder den voorn. Focker heeft begonft te execteren, en wertuijet al-leen gejnftitueert rech.

Maer ooc daer mede, dat dperfoon die fich cautionaris ofte borge voor de voldoeninge van voors. condemnatie hadde gefelt felfs van wegen de voors. Focker bij den gede als deurwr heeft gein-tercedeert.

Verclaerde hij comparant mits de lancheijt des tijts ... nijet onthouden te hebben.

Verfouckende dat hij gede mette voors. behoufte executie tegen Focker eenigen tijdt foude wil-len fuperfederen.

Ende dat de gede opt felve verfouc voor eenige dagen daer inne heeft bewillicht.

Zo waerlick most hem Focker God Almachtich helpen.

Aldus gedaen op ten negenden junij anno xvj C veertien.

Notaris F.G. van Sijp, 1615, nr 155, Joris Cornelisz. Focker 243.

In de akte staat "Joris ~~Clasz~~ Cornsz Focker wonende tot Reijnfaterwoude". Betreft verkoop van koeien. *Niet van toepassing*.

Notaris J.J. Verweij 1615, Marijtge Gerrits, testament, akte Cxlix, 149.

[In het jaar 1615, op 22 juli verschijnt om 4 uur s'middags:] d'eerbaere Marritgen Gerritsdr we-duwe van wijlen Joris Claesz Focker in fijn leven schoenmaecker, woonende binnen d'voorf stede mij notaris well bekent, clouck ende gefont van lichame, gaende en staende, mitfgaders haere redenen, memorie en verstandt well machtich ... [Zij verklaart haar testament te willen vastleg-gen.] Ende daer mede ter dispoftie comende verclaerde dat fij voor eerft legateerde haer compa-rantes broeder Willem Gerritsz fijn leven lanck geduijrende, de jaerlicxe huijren van haere twee huijkens staende binnen defer stede bijfijden de anderen inde Stinck steech. Vorder dat fij prele-gateerde, voor uijt maeckte en befprack mitdfen haere foon Anthonis Joris zn Focker een goude fuffe van drien gecomen van haer overleden foone Gerrit Joris Focker en daerenboven een rou-mantell. Item Grietgen en Maritgen Joris haere twee dochteren tfamen all haeren huijfraet, inboedell, clederen beijde van linnen en wollen, en bovendien de cruijdenierwinckel, mette wae-ren daerinne t'haere comparantes overlijden in wefen fijnde, mitfgaders noch voorn. Grietge Joris het filver fchaeltgen, en Marritgen Joris de fes filvere lepelen, alles onvemindert en fonder preju-ditie van hondert vijftich guldens die Grietge Joris van haer comparante impeteren fijn over haer Keftelanders [bestemoeder?] effeniffe, en gelijcke hondert vijftich guldens mede over Keftevaders [bestevader?] erffeniffe en vijftich gulden over 'f vaders bewijf d'voorf Marritge Joris uijt haer comparantes boedel noch ontbreckende, d'welcke fij comparante begeert dat d'voorn haere dochters respectivelijc voor alle fcheidjinge en deelinghe mede voor uijt nemen fullen. Item noch Jan Heijnrickszn en Grietge Heijnricksdr naegelaten kinderen van haer comparantes overleden dochter Trijntge Joris elcx een eerlick roucleet, waer onder mede begrepen wefen fall voor Jan Heijnricksz een roumantel en voor Grietgen Heijnricks een rouheuijck. Ende dat fij comparante wijders in alle haere vordere leven d'voorf legaet en prelegaten overfchietende goederen, actien

ende crediten tot haer erffgenamen institueerde, innestelde ende nomineerde mits defen d'voorn Anthonis Jorisz, mitfgaders Grietge ende Marritgen Joris dochter en haere kinderen elcx een gerecht vierdepaert vandien, en d'voorn haere overleden dochters kinderen t'famen in t'refterende vierdepaert, mits dat d'felve kinderen van haere zal. dochter fonder wettige defcendenten comen te fterven, daer van op de anderen erven fullen tot t laetfte toe en t laetfte mede fonder al fulcken defcendenten comen t overlijden dat in foodanigen gevalle d'voorff goederen van haer comparante gecomen devolveren en voortferven fullen op de naefte van haer comparantes bloede alfdan in leven fijnde en niemant anders.

Verclaerde voorts fij comparante haere wille en begeerte te fijn, dat bij voorffterven van haere voorn. kinderen voor haer comparante ofte eenige vandien de wettige kinderen van d'felve in t'geene voorff es erven en fuccederen fullen in haere anders plaetfe bij repreferentatie en in ftammen ende dat t geene haere dochter Grietgen Joris voorff ten overlijden van haer comparante bevonden werden fall uijt coop van huijginge en erve staende ende gelegen binnen d'voorff stede op de Hoochwoert aende Hoochwoerts brugge noch schuldich te blijven, bij d'felve haere dochter en haer man off ontbraeckende d'felve bij haere kinderen fall betaelt werden, foo veel de portie van Anthonis Jorisz haer foone fall bedragen, met hondert vijffentwintich gulden f'jaers, en voor foo veel de gedeelte van haer voorn overleden dochters kinderen fullen belopen elcx jaerlicx met tweeentwintich gulden tien stuivers, t'eerfte innegaende van haer comparantes sterffdach aff. Ten laetften verclaerde fij comparante [dat zij het recht behoud om dit alles te veranderen, etc.] Aldus gedaen ende bij de comparante verleden en gepaffeert binnen d'voorff stadt Leijden, t'haere woonplaetfe wefende ten huijfe van haer dochter Grietge Jooris voornompt ftaende aldaer aen Hoochwoertsbrugge. Ten bijwefen en overstaen van Arnoudt van Com blaeuwewer en Jan Willems backer ... Marijtge Gerrits zet een kruis.

Notaris A.C. Paedts, nr 177, 1615, AJF, Marijtge Gerrits en Barent Jans van Sonnevelt, nr 89.

Op huijden den xxij en meije anno xvj C ende vijftien compareerden voor mij notaris publ. ... Anthonis Joris Focker als principael debiteur, Maritgen Gerritsdr wedu van Joris Claeszn Focker in defen geadfisteert bij mij notario als haer gecoozen voocht, Baernt Janszn backer ende Henrick van Heemskerck mede nots publ. als borgen voor den voorn. Anthonis Focker alle wonende binnen defer stede ende hebben zij compten in dier qualite mitfdefen geconstitueert ende volmachtich gemaect Franchoijs de Wit procur. fhooffs van Hollt adlites in omnibus cum potes tato febstituendj jn comunij forma voor den hove van Hollant ende specialicken ome te confenteren inde conclufie bijde Corns Jacobszn van Swieten op ende jegens hen constituenten doen nemen. Belovende zijn constituenten voor goet vast ende van waerden te houden ende doen houden ad litez bijde voorff heure geconstitueerde ende deffelffs gefubstitueerde ad litez int gunt voorff staet ende daer van depondeert ...sticht ende verricht zal werden. Ende tgewijfde te voldag est noot. Onder verbant nae rechten daer toe staen. Ende verfochten de qstituanten bij mij notario hier van behoerlick acte in forma gereprodieert te werden. Aldus gedaen verleden ende gepafft ten dage, maent ende jaere alfboven, ten huijfen van voorff Marijtgen Gerritsdr ter pntie van Willem Baerntszn backersknecht ende Cornelis Janszn stoeldraeijer beijde jnnewoonders defer stede als getugen ...

Vonnisboek U pagina j verso.

Willem van Oij eijr [Dingboek] LL fo: ij C lix vso, contra Anthonis Jorisz. Focker cum focijs gedens. Op ten dach ... Jan van Kuijc gemt. van Willem van Oij. De welcke doen verdagen hadde Anthonis Jorisz Focker, mitfgaders Ewout Schilperoort en Jan Dircxz van Noortfant, als executeurs van den testamente van Gerrit Jorisz Focker. Ten eijnde fij gedens gecondemneert fouden werden den eijr t'indemneren, costeloos en fchadeloos te houden van fodanigen eijsch en cond. als Mr Tobias Exalto op hem eijr doen en nemen was ...

Compareerde ter Griffie Ewout Schilpt. als procur. van Anthonis Jorisz Focker en constitueerde hem appellant van t'voorgaen vonnisfe aen Hove van Hollant. Actum den lesten mej xvj C feventien.

Notaris J.J. Verweij, 1616, Marijtge Gerrits, clxij, 163.

Op 30 juni 1616 compareert "Marritgen Gerritsdr wedue van wijlen Joris Claes zn Focker in fijn leven fchoenmaecker woonende binnen d'voorff stede" Zij prelegateert hetzelfde als hierboven.

Notaris Paets, nr 179, 1617, akte 85, AJF en Marijtje Gerrits, i.v.m. Gerrit J. Focker.

Op huijden den xxv en november anno xvj C zeventhien compareerden voor mij notario publicq mitfgaders voor den getuijgen naergenompt Willem van Oijen, Anthonis Joriszn Focker ende Marijtgen Gerritsdr wedue van Joris Focker als erffgenaem van Gerrit Joriszn Focker haer zoon. Verclaerende dat tusschen henluijden respectivelic verfcheijden questien, geschillen en oock rechtsvorderingen gerefen ende uijtstaende waeren. Volgende de staeten daarvan bij henluijden elcx inden zijnen doen maecken ende de naergenompde arbiters alrede ter handen gestelt ende geleverd off noch ter handen te stellen ende leveren binnen de tijt van acht dagen ten langsten. Ende naedien geschaepen was, dat ter faecke vandien tusschen henluijden noch meerder twist, oneenfheijt ende rechtvordering foude mogen comen te ontftaen ende rijfen. Ende zij comparanten mitfdien, defelve heur questien liever inder minnen ende bij uijtpraecke van arbiters als uijterlicke proceffen zaegen ende hadden beslecht omme daer mede te voorkomen ende verhoeden alle vorder oneenfheijden, rechtsvorderingen, costen, moeijten ende vaxatien. Soo ist dat zij drie comparanten te weeten de voorf Van Oijen en Focker voor hem felven ende d'voorf Marijtgen Gerritsdr in qualite alsboven mede voor heur zelven ten defen geadsisteert bij Euwout van Schilperoort procur. haer bijstaende voocht goetwillich alle d'voorf heure questien ende geschillen die d'een op d'ander es pretenderende volgende d'voorf heure respectie overgeleverde ende noch over te leveren staeten mitten aencleven ende gevolge vandien ende fulcx niet uijtgefondert *clax aling* ende all hebben gecompromitteert gefubmitteert ende verbleven ... [Ze wijzen de in de volgende akte genoemde arbiters aan en als zij zich niet aan hun afspraak houden verbeuren zij zeshonderd guldens] ... daarvan d'een helfte vandien fal comen tot prouffijte vande geene die d'uijtpraecke zal acquietceren, ende d'ander helfte tot behouff van t'weefhuijf ende t'huijffittenhuijf binnen Leijden ...”

Notaris J.J. Verweij 1617, akte 310 Marijtje Gerritsdr.

Op huijden den iij en Decembris anno xvj C feventien compareerde voor mij Jacob Jans Verweij openbaer ... notaris ... d'eerbaere Marritgen Gerritsdr weduwe van wijlen Joris Claeszn Focker, als geinstitueerde erffgename van Gerrit Joris zn Focker haere foone zal. ged. vermogens deffelffs testamente in date den drieentwintichsten junij anno xvj C veertien, voor mij notario en feeckere getuijgen gepaffeert ende verleden. Zijnde geaffitteert met Barent Janszn van Sonnevelt haer fchoonfoone als haere gecozen voocht in defen ter eenre. Ende Jooft Jacobszn van Dorp als man ende voocht van Marritge Coenen die huijfvrouwe es geweest van d'voorn. Gerrit Joriszn Focker ter andere fijden. Ende verclaerden alfoo d'voorn Marritgen Coenen uijt de boedel van d'voorf Gerrit Joris was competerende een fomme van twee duijfent Carolus guldens t stuck te xl groon over een legaet haer bij den felven haeren overleden man bij den voorf testamente gemaect ende besproocken. Ende dat fij daer van voor alfnoch niet en was voldaan. Dat daeromme fij comparanten met de anderen int vruntlijck waeren over den gecomen, verdragen ende geaccordeert. Dat de voldoeninge van dien fal geschieden in defer vougen. Te weten eerft met een custingbrieff innehoudende uijt coope van een huijs en erve staende ende gelegen binnen d'voorf stede inde Middelraemstege tot laste van Rogier van der Haerbrugge als felff schuldige, mitfgaders Carel Coufijn saeijsrapier ende Adriaen van der Haerbrugge timmerman als borgen onder behoorlijcke renuntiatie, noch als reste van twee duijfent een hondert guldens, een fomme van dertien hondert guldens te betalen met twee hondert guldens fjaers uijtgescheijden t laetste jaer hondert gulden meijedage xvj C achttien t'eerfte vermogens d'felve custingbrieff verleden voor Andries Jaspers van Vefanevelt en Jacob Paets Corneliszn schepenen in Leijden en gedateert den vierentwintichsten junij xvj C vijftien. Welcke voorf custingbrieff bij reductie gedaen jegens den penning festien waerdich bevonden es in gereeden gelden tien hondert eenenveertich gulden, vier stuijvers een peninck. Ende voorts met een fomme van negen hondert achtenvijftich guldens vijftien stuijvers vijftien penn. gereede gelde, uitbrengende alfo tfamen dvoorf twee duijfent gulden. Verclaerende voorts eerft d'voorn. Joost Jacobszn in qualite voorn. dat hij d'voorf custingbrieff uijt handen van Marritgen Gerrits overgenomen ende de voorf negen hondert achtenvijftich gulden vijftien stuijvers, vijftien penn. daerinne gerekent t geene Marritgen Coenen voor date van haer huwelijck in minderniffe hadde genoten in gelde ontfangen hadde, quiterende mitfdien bij defen de voorf Marritgen Gerritsdr haeren erven ende nacomingen en allen anderen defen behoevende van voorf tweeduijftent gulden als van allen anderen actien ende pretentien, die d'voorf Marritgen Coenen uijt crachte van huwelijckse voorwaerden tufchen haer en d'voorf Gerrit Joriszn Focker haer overleden man gemaect en eenichfints anders tot las-

te van voorn. Marritgen Gerrits foudde mogen moveren. Vorder verclaerde d'felve Marritgen Gerrits dat fij van d'voorf custingbrieff ten behoeve van d'voorn Joost Jacobs volcomelijcken affstandt dede en hem d'felve voor foo veel des noot fij tranfporteerde, cedeerde en opdroech mits defen, fonder haer felven daer aen eenich vorder recht actie ende aenfeffen te referveren, inder vougen dat hij daer mede fall mogen doen en laeten winnen en verliefen in allen fchijn als off fij comparante het felffs waere. Verbinden beijde comparanten tot verfeeckeringe ende voldoeninge van tgeene voorf es haere refpectieve pfoonen ende goederen ... etc. [standaard] Marijtge Gerrits zet een kruis.

Notaris Ewout H. Craen 1617, (nr 130) AJF voor Marijtje Gerrits, nr 46.

Den eerften notaris public hier op verfocht zal hem beneffens twee getugen in den naem der perfonen ofte ter woonsteden van Anthonis Focker ende Ewout Schilperoort van wegen Maritgen Gerijtsdr haer zeggende te wefen erfgename van Gerijt Jorisz Focker haer zoon. Ende d'felve uijt den naem van mij Willem van Oij infinueren ende verwittigen dat alfo ick voor den voorn Anthonis Focker uijt zaecke van borchtchte hebbe moeten betalen aen de wedue en boedelhoutster van Pieter Janszn van der Doel brouwer de foe van zes hondert tweeneveertich guldens mit den interefte van dien jegens feven ten hondert federt den eerften octobris xvj C elff, volgen d'obligatie ende vordere bescheijden daer van zijnde. Dat oock mij van d'erfgenamen van Gerijt Joris zn Focker competeert eerst de fomme van tweehondert vijftich guldens over mijne portie in t'achterwefen daer mede de voorn. Gerijt Focker hem op den boedel van Bartholomees Ferreris bekent gemaect ende aldaer ontfangen heeft, mitfgaders noch zevenendertich guldens en tien stuvers over de helfte van vijftentzeventich guldens die Gerrit Focker voor hem zelven mitfgaders voor Anthonis Jorisz Focker, mij ende Kaerl Jooftenszn vleijfhouwer t'famen medestanders over treggelt van een pacht van t'bestiael ontfangen en heeft Harmen Everts zn vleijfhouwer, die gelijcke vijftentzeventich gulden maeckende tfamen hondert vijftich guldens ter faecke van t'felve treggelt ontfangen hadde, t'welck mits het gelijk mijnen gehalffdeelt werde volgens t'register van de voorn. Harmen Evertszn. Ende dit ten respectie ic de voorf Kaerl Jooftenszn van fijn vierdept. in d'voorf Lxxv gl voldaan hebbe, in d'voorf obligatie van de weduwe van Pieter Jansz van der Does geinterponeert, mij ooc voor haere helfte te vergoeden, alle t'gene ick aen d'felve wede van Pieter Jans van der Does betaelt hebbe, indien ic t'felve van Anthonis Jorisz Focker felf fchuldige nijet en zoude connen become. Ende het nochtans fulcx es dat d'voorn Anthonis Focker ende Ewout Schilperoort zo hij procederen mij doen executeren. Te weten t'voorf om drie hondert guldens ende seftien stuvers ende de voorn. Focker alleen noch om hondert ende tachtich guldens die ic henluijden voor mij aenpaert per de refte van de pacht van t'bestiael ende verlies van kaerffen refpecte zoude fchuldig zijn. Nijet jegestaende t gene mij van haerluijden elx ende heuren fuijvers alrede zelfs competeert ongelijc meerder bedraegt. Dat ic derhalven te vreden en overbodich ben gelijc ic altijts geweest zij ende alnoch prefentere bij defe mit henluijden te liquideren ende vereffenen, mits dat tgene d'een of d'ander bevonden zoude mogen werden te competeren bij degene die t'felve fchuldich blijven, dadelic zal voldaan werden. Ende bij refuij, weijgeringe of vertrec van d'voorf deuchdelicke prefentatie te accepteren, zal den voorf notaris jegens d'voorn Anthonis Focker ende Ewout Schilperoort ende elcx van hen protesteren van om mitte coften, fchaden ende intereftten bij mij door d'voorf hare ongefundeerde executie alrede gehad, gedaen ende gelegen ende noch te hebben doen ende lijden, mit verclaringe dat ic genootfaect zal zijn om mij daer jegens te oppoferen. Verfouckende hier op antwoordt ende reactie. Actum defen xix en augustj xvj C feventien.

Ondertekend in vrij oud schrift: Willem van Oij.

Welcken volgende hebbe ick Ewout Henricx zn Craen notaris public bij den hove van Hollant geadmitteert, mij mitten naergenomde getugen getranfporteert ter woonplaetfe van Anthonis Jorisz Focker, en hebbe mits zijne abfentie, d'infinuatie ende proteftatie in conformite van d'acte hier voren gaende gedaen aen deffelfs huijfvrouwe, die daer op feijde dat haer man uijt stadt was, dat zij heur de faecke nijet en verstont, maer dat zij heur man thuijfcomen bij mij fenden foudde. Gelijc ic ooc d'voorf infinuatie ende proteftatie gedaen hebbe aen Ewout Schilpoort zo hij procedeert die daerop feijde, levert mij copie (die hij verclaerde te begeren tot coften van d'voorn van Oij) ick fal daer nae antwoorden. Aldus gedaen binnen Leijden op ten voorf xix en auguftj anno xvj C feventien, in prefentie van...

Notaris Paets, nr 180, 1618, akte 115, AJF en Marijtje Gerrits, i.v.m. Gerrit J.Focker.

Den eersten notaris publicq hier op verfocht zal mit ende benefens twee getuijgen hem van wegen d' E Gerrit Lenaerts trehorier extraordinaris defer stadt Leijden, Jan de Bont Jacobszn ende Jacob Willemszn Verboom als achtervolgende zeeckere notariale acte van compromis in date den xxj en November @no 1617 bij Willem van Oijen, Anthonis Joris zn Focker ende Marijtgen Gerritsdr wedue van Joris Focker als erffgenaem van Gerrit Joris zn Focker haer zoon geadfisteert bij Euwout Schilperoort procur als haer bijstaende voocht geoligeert ende vercoren tot arbitrateurs ende om uijt spraecke te doen van de questie inden felven compromiffe vervatet, tranfporteren ende vinden aende perfoonen off ten woonhuijfe van de zelve Willem van Oijen, Anthonis Focker, Marijtgen Gerritsdr ende Euwout Schilperoort. Ende d'felve respectiuelick infinueren, eerst dat d'voor arbiters ende insinuanten in defen op dijnfdage eerftcomende den xxij en januarij 1618 des f' morgens tuffchen acht ende negen uijren fullen verschenen ende compareren inde herberge van Gerrit Janszn van Kessel waerd in de Zwan omme volgens t voorf compromis aldaer de voorf questie aff te doen, ende ten eijnde te brengen in fulcker vougen als defelue arbiters bevinden zullen te behooren. Ende int vorder dat defelve geinfinueerdens ten voorf dage hen aldaer mede fullen laten vinden ende overleveren alle zoodanige registeren off andere bewijfen als elck inden zijnen tot justificatie van fijn prefentien zal goet vinden ende hebbende es. Mit bijvouging d'voor infinuanten ende arbiters bij naelaticheijt off weijgering vandien alfdan evenwel fullen voort vaeren t'fij omme uijt spraecke te doen off anderffins de zaecke van de felve gejsinueerdens ten eijndigen zoo zij bevinden fullen te behooren. Protesterende niettemin van alle costen, fchaeden ende intereften daeromme te doen hebben off lijden. Ende zal den felven notaris van zijn wedervaeren maecken behoorlicke acte. Actum ende defen geteijckent op ten xvij en januarij ano xvj C en achthien. Ende was onderteijckent Gerrit Lenertszn, JdeBont, Jacob Willemzoon Verboom.

[De notaris gaat naar de woningen van de genoemde personen en krijgt onder andere te horen van] ... de huijfvrou van Anthonis Focker mits haer man zoo zij feijde van huijf was, dat zij t hem foude aenfeggen, item Marijtgen Gerritsdr dat zij haer mede daer zoude laten vinden. [18 en 20 januari 1618.] / *witregel*

Den 27 januarij 1618 hebbe ick notaris publicq voornt van wegen d' arbiters inde voorgaende acte genompt weder mij gevonden aen Marijtgen Gerritsdr ende Schilperoort ende defelve respectiuelick aengefeijt, den dach geleijt te zijn ter plaetfe voorf op dijnfdage toecomende den 30 ditto. Ende dat zij mitsdien hen alfdan daer fouden laten vinden. Ende deur mijn clerq ten felven dagen doen vragen off Focker bij huijf was de welcke daer op ter antwoort becomende dat Neen mit bijvouging dat hij van huijf was, hebbende vorder mijn clerq twee dagen daernaer ten huijfe van de voorf Focker weder gevonden, ende doen feggen dat hij daechs daer aen hem ter geleijder plaetfe zoude laten vinden, daerop hij tot antwoort bequam dat hij t hem foude feggen.

witregel

Achtervolgende t voorgaende compromis ende verblijff hebben wij ondergeschreven arbiters tselve gelijff aennemende ende fien hebbende de pretentien ende bewijfen tot justificatie vandien, bij partijen ten wederzijden ouergeleuert. Ende daer benefens defelve perthijen hinck inde op verfcheijden bijeencompsten nopende heure respectieve pretenfien ende geallegerde ende van gelijcken andere perfoonen, omme eenige onderrechtingen ende naerder licht beroerende heure pretenfien te becomen. Mondeling lang ende breet gehooft, voor onfe uijtfpraecke verclaert gelijck wij verclaeren bij defen. Dat Anthonis Focker ende Marijtgen Gerritsdr fijn moeder als erffgenaem van Gerrit Joris zn Focker aen Willem van Oijen fullen moeten betalen ende voldoen de fomme van elffhondert zessenveertich guldens ende negenthien stuyvers ende dat in defer vougen te weeten op vier halff jaeren een gerecht vierdepaert, t'eerfte over een halff jaer nae datum defer ende zoo voorts vervolgens aen ten voller betaling vandien toe, ende dat telcken metten interefte vandien jegens den penning zestien nae advenant de fomme ende tijt ende procijfelick op te respectieve verschijndagen vandien. Welcke voorf betalinge de voorn. Focker ende fijne moeder aende voorf van Oijen fullen moeten doen fuyjvers ende fulcx boven alle de pretenfien bij henluijden ten laste van de zelve van Oijen geeijfcht belopende t'faemen zes hondert negenenvijftich guldens zestien stuyvers die bij defen jegens t vorder geeijfchte ende gepretenteerde van de zelve van Oijen werdt voor gecompenseert ende voldaan gehouden. Ende dat uijt faecke als volcht. Te weeten over de hooft fomme van Pieter Jans van der Does zes hondert guldens ende voor vijff jaeren interest van de zelve hooftfomme als zijnde t zeste jaer bij Focker zelffs betaelt de fomme van tweehondert zeventhien guldens. Item noch over de hooft-

fomme van Mr Tobias Exalto gelijcke zes hondert guldens en voor vier jaeren naemelick xvj C veerthien, vijfthien, zestien ende zeventhien. Mitfgaders vijff maenden ende zes dagen intereft vandien t'faemen zeffentzestich guldens ende vijff stuers. Item noch hondert vijffentwintich guldens die wij verstaen dat hij van Oijen fal genieten ende trecken voor de pretentien van de Lombaert ter fomme van twee hondert vijftich guldens deurdien de vordere fomme van dien fal blijven gefmolten ende gecompeneert tegen de pretenfien van twee hondert vierentwintich guldens bij de voorf Marijtgen Gerritsdr ten lasten van de voorn. van Oijen geeijfcht. Item noch van wijfch d'voorff za: Gerrit Focker geleverd achtentwintich gulden. Item noch over de portie van't treckgelt zevenendertich guldens ende thien stuers. Item noch eenentwintich guldens over de helfte van tweeveertich guldens bij Hans Lievens aen Focker betaelt als blijvende de felve Focker gehouden de wederhelfte van dien aen Reijnout van Oijen te betalen die tot d'felve gerechtigd es. Ende eijtelick noch twaelff guldens in plaetfe van de vijffentwintich guldens derthien stuers over de portie van de uijcoop van de quaede restanten van t bestiael. Belopende alle de voorff parthijen gefaementlicken d'voorff elffhondert zesfenveertich guldens negenthien stuers boven d'voorff pretenfien van Focker en fijn moeder ter fomme van zes hondert negenvijftich guldens zestien stuers als vooren. Vorder wat belangt de interefften van intereft ende van gelijcken d'intereft van de hoofffommen van drie hondert drieentnegentich gulden zestien stuers bij Focker alleen ende parthijen ten wederzijden geeijfch. D felve werden om redenen voor gecompeneert ende tegen malcanderen gefmolten gehouden. Gelijck oock mede voor gecompeneert werden gehouden alle de costen over de proceffen defen aengaende gevallen. Mitfgaders de andere rechtelicke costen ende mede alle degeene die op de refpective vergaderingen defes zijn verteert. Ende zullen hier mede alle de pretenfien van pertijen hinck inde tot noch toe tuffchen defelve uijtstaende geweest zoedanich die mogen fijn ende zulcx niet uijtgefondert aff doot ende te niet zijn ende parthijen voortfaen goede vrunden blijven. Aldus gedaen geschiet ende uijtgesproocken op ten eerften februarij ano xvj C ende Achthien. Ende ten oirconden vandien bij de arbiters geteijckent ten huijfe ende herberge van Gerrit Jans zn van Kessel waerdts inde Swan bijde Roode Steen binnen der stadt Leijden. Ende was ondergeteijckent Gerrit Lenertszn, JdeBont, Jacob Willemzoon Verboom.

witregel

Welcke voorff uijtpraecke wij ondergeschreven compromittenten ende verblijvers mitdfeden verclaeren in alles te approberen en voor goet op te nemen ende oock beloven stant te doen ende naer te comen conform t'compromis bij ons voor den nots Adriaen Paets end zeeckere getuijgen gepasseert. Onder verbant nae rechten daertoe staende. Al fonder fraude ende argelist des ten oirconden defen geteijckent opten daech, maent ende jaere voorff. Ende was ondergeteijckent Willem van Oij, Anthonis Focker, E Schilpoort, Maertgen Gerts merck X.

Vonnisboek U pagina Clxiiij verso, 164v.

Willem van Oij contra AJF en Marijtje Gerrits, wedue Joris Focker. (Betreft Gerrit.)

Ingevoegde tekst van 21-11-1617 notaris Paets inzake overeenkomst, akte 02-03-1618.

Notaris P. Clz van Rijn 1619, nr 205, AJF en nalatenschap Gerrit, nr 110. Marijtje Gerrits.

Compareerde voor mij Pieter Claes zn van Rijn notaris publijcq ... d'eerfame Anthonis Joriszn Focker, steenplaetfer woonende in de vergrotinge der voorff stede. Te kennen gevende dat naer t ouerlijden van Gerrit Joriszn Focker fijn broeder za. Ewout van Schilperoort procureur ende Jan Dirxcz van Noortfant bode mette roede der voorff stede van Leijden bij den felven Gerrit Fockers gestelt waeren executeurs van fijn testamente, fulcx dat d'voorff Noortfandts des voorff Gerrit Fockers goederen hebbende geregiert ende ontfangen. Van fijn handelingende adminiftratie reeckenige ende reliqua gedaen heeft aen hem comparant van wegen fijn moeder Marijtgen Gerritsdr ende bij t doen van de felve zijne reekeninge ten behouwe van deffelffs zijn comparants moeder overgelevert heeft seeckere immunimenten omme voorts ten behouwe ende prouffijte van de zelve gelijntert ende bij recht ende executie gevordert te werden. Ende onder anderen dat den voorff Noortfandts mede overgelevert heeft seecker vonnisse bij hem geimpetreert ten prouffijte als vooren van fijn comparants voorff moeder voor den Gerechte van Soetermeer tot laste van eenen Henrick Jan Wouterszn woonende aldaer. Welck vonnisse bij hem comparant geleverd zijnde in handen van eenen deurwaerder van den voorff Hove van Hollandt omme tfelve ter executie te stellen. Soe was den feluen Henrick Jan Wouters zn inden jnnhouden vant felue vonnisse gecondempneert ende voorts zijn goederen vuijt crachte van den felve condempnatie gebracht

fijnde in decreet heeft hem onderstaen hangende de felven decretie te fuftineren dat hij hem comparant van den jnnhouden vant voorf vonniffe hadde voldae ende betaelt. Waeromme hij comparant genootfaeck wert specialijcken te conftitueren zulcx hij is conftituerende mits defen Johan van Soutelande procureur voor den voorf Houe. Omme in fijn comparants siele te verclaeren dat hij van de jnnhouden van t voorf vonniffe nijet en is voldae nochte betaelt maer tfelve fijn voorf moeder Maria Gerritsdr noch deuchdelijcken is refterende ende competerende afflaende dat afflach behoort te strecken. Belovende hij comparant voor goet bundich ende so waerden te houden ende bij een ijder te doen houden alle tgunst bij de es geconstitueerde vuijt crachte defer gedaen ende vuijtgerecht fal werden. Ende verbant als nae rechte. Aldus gedaen op den xiiij de septembris anno 1619 ter prefentie van IJfaack van den Berch schout van Voorhout ende Adriaen Ewouts woonende tot Coudekerck als getuijgen hier toe verfocht.

Notaris Craen, 1620, testament Marijtje Gerrits, akte 184.

Marge: Op ten 20 Novemb 1636 copie geschr. voor Grietge Henricxdr.

In den name Gods Amen. Bij den jnnhouden van de jegenwoordigen openbaren jnstrumente zij elc eenen kennelicken dat op huijden den xiiij en decembris anno xvj C ende twintich des avonts de clocke omtrent seven uijren, voor mij Ewout Henricx Craen notaris publicj bij den Hove van Hollant op de nominatie der stadt Leijden geadmitteert ende den naergenomden getugen, gecompereert es d'Eerbare Maritge Gerijtsdr wedue wijlen Joris Claesf Focker wonen binnen der stadt Leijden, mij notario bekend, naer gelegentheijt haers ouderdoms gefont van lichame gaende ende ftaende, mitfgaders haer verftant redenen ende memorie wel machtich ende ten vollen gebruijkende naer allen uijtwendigen schijn, de welcke verclaerde dat zij aenmerckende d'algemeijne broofheijt van tleven der menfchen op defer aerde, de feeckerheijt des doots, ende d'onfeeckerheijt des tijts ende uyre vandien, goet gevonden hadde van hare tijtlijcke goederen te difponeren ter wijle fij des door Gods genade machtich was, ende dat zij zulcs dede uijt haer eigen vrije gemoet ende wille zonder ijemant opmaeckinge of mifleijdinge, des fij levelende alvorens hare onfterffelicke fiele inde barmharticheijt Gods Almachtig haren schepper ende zaligmacker ende haer dode lichaem de kerckelijcke begravinge, verclaerde eerft dat fij wederriep doot ende te nijete dede alle teftamenten coducillen ende uijterfte willen die fij bevonden zoude mogen werden voor date defes eenichfins gemaect of verleden te hebben, dat fij voorts tot haer algeheele erfgenamen in alle hare naer te laten goederen egeene uijtgefondert mitfdefen naer te nomde ende jnftitueerde Anthonis Jorisff Focker, haer foon, mitfgaders Grietgen ende Maritgen Joris drn Focker hare dochters, elcx voor een vierde paert ende Grietgen Henricxdr, mit Jan Henricxzn beide nagelaten kinderen van za Trijntgen Joris dr haer overleden dochter; elcx voor een achtepaert ende bij voorsterven van eenige der voors. hare kinderen of kintfkinderen de wettige kinderen of defcendenten vandien in ftammen ende bij rerefentatie van hare voorgestorven ouders.

Mitsdat d'voors. Jan Henricxz voren uijt als een prelegaet zal genieten de fomme van vier hondert ende vijftwintich guldens haer comparante jegenwoordich van Baernt Jansf backer getrouwt hebbend Grietge Jorisdr Focker haer dochter als reft competeren, mitsdat d'felve vier hondert ende vijftwintich guldens aen d'voorn Jan Henricxz uijtgekeert zullen werden op drie jaren naer dat d'felve Jan Henricxf tot fijn volcomen ouderdom van vijftwintich jaren gecomen sal zijn, bij gelijkje parten als telcken jare een gerecht derde paert, zonder eerder.

Willende ende ordonneren zij compante voorts dat bij overlijden van d'voorn. Jan Henricxz fonder wettige defcendenten naer te laten, de goederen bij d'zelve Jan Henricxzn van haer comparante geerft of tgene daer van bij vercopinge zoude mogen gecomen zijn ende zulcx mede d'voors. vierhondert vijftwintich guldens, gaen comen ende devolveren sullen op d'voorn. Grietgen Henricx fijn fufter of der felven defcendenten, ende bij gebreeke van dien op haer comparantes andere erfgenamen, alles in tgeheel ende fonder enige aftrec van legittime trebellianique of andere portien in rechten bekend. Sonder dat nochtans d'voorn Jan Henricxzn gehouden fal fijn dair vooren eenige cautie te stellen. Maer indien de grootmoeder van d'voorn Jan Henricxzn van svaders zijde, genaemt Stijntge Jansdr in tijde t wijlen bevonden zoude mogen werden bij teftamente of andere maeckinge zodanige difpofitie gedaen te hebben dat d'voorn Baernt Jansz uijt de goederen van de voorn Stijntgen Jansdr. nae t overlijden geen betalinge en zoude connen becomen van t gene hem van gelevert broot van Abraham Henricxzn eertijts faeijwercker getrouwt hebbende Ceeltgen Ferrijsdr dochter van d'voors. Stijntgen Jans dr zoude mogen competeren, dat in fulcken gevalle van de goederen bij d'voorn Jan Henricxzn uijt crachte van defen geerft, bij

voors. Jan Henricxz nijet meer genoten en sal mogen werden dan de jaericxe vruchten ende lijf-
tochte fijn leven lang geduyren blijen den eigendom van dien op fijne wettige naertelaten
kinderen of defcentenen ende bij gebreeke vandien op d'voors. Grietge Henricxdr zijn fuffter of
hare defcententen. Ende gebraeckende mede op haer compantes andre erfgenamen, willende
ende ordonneren zij comparante noch dat geene collatie of inbrenginge omde off tuffchen hare
erfgenamen fal gedachwerden, van tgene d'een of d'ander of defe voors ouders van heur com-
pante tot noch toe foude mogen genoten hebben. Ende dat voorts alle haer comparantes
erfgenamen naerdefen goetwillichen fullen moeten gedragen fonder daer jegens of buijten ijte
dach of attenteren directel of indirectel. in rechten of daer buijten. Op pene dat bij gebreecke
vandien d'onwillige of tegendoende mitfijne of haer fimpele legittime portie in de erfeniffe van
haer comparante zal moeten afftaen, d'felve in fulcken gevalle in d'voors. legittime portie alleen
ende fimplic jnftitueren ende haer comparantes goedwillige erfgenamen in alle t voors. Stellen
ende authorifiren voorts fij comparante tot voochden over de perfoon van d'voor Jan Henricxzn
ende de felver goederen van haer compante te erven geduijrende deffelfs minderjarigheijt, An-
thonis Jorisff Focker haer zoon Baernt Jansf backer haer fwager ende Adriaen Maertens van der
Schilde haer zoons dochters man. Mit macht ende van wegen d'voors Jan Henricxzn fodaenige ver-
copingingen van erven ende onroerende goederen te doen als d'felve voochden of de langftlevende
van dien goetvinden zullen ende voorts des voors weefkints pfoon ende goederen van haer com-
pante gecomen te regieren ende adminiftreren, zulcx zij ten meeften dienfte van d'felve bevin-
den fullen te behooren. Ende dit alles fonder eenige kenniffe moeijniffe of ... van eenige andre
vrunden weefmrn of magistraten, als de welcke zij compante van de remiffe haeres broeders en-
de d'opfichte van de goederen van t voors. weefkint van haer comparant gecomen, geexcuferet
out ende buijten fluijt bij defen.

T gene voors es verclaerde d'voorn compante (onder wettige ftipulatie ten dienen ende aen han-
den mijns notaris als den public pfoon gedaen) alfo te wefen haer teftament ende uijterfte wille,
t welck fij begeerde dat deur voren gehouden werden ende volcomen effect forteren zal, tffij als
teftament codicille gifte uijt faecke des doots, of fo het felve anders bevonden zal werden beft te
mogen fubfifteren ende beftaen. Nijet jegenftaende eenige defer ten gebraeckelicheijden
omiffien of verfuijmeniffen, ende vefochte foorts d'voor comparante hier van bij mij notario ge-
maect ende geexpedieert te werden geen of meer jnftumenten in gewoonlicker forme. Aldus
gedaen en bij d'voors comparante verleden ende gepafeert binnen der stadt Leijden t'haren
woonplaetfe staende aldaer op te Hogewoert, in prefentie van Boudewijn Hertoge coopman en-
de Jacob Hertoge Laeckencoper beijde wonende binnen der voors. stede als geloofwaardige
getuijgen daer toe benefens mij notario bij d'voors. compante verfocht ende geroepen.

1621-1630

Notaris Paets, nr 181, 1621, akte 181, B.J. van Sonneveldt en Maritgen Gerrits.

Op huijden den vijffden junij ano xvj C ende eenentwintich compareerden voor mij Adriaen Paets
notaris public mitfgaders voor den getuijgen naergenompt Baernt Jansf van Sonneveldt backer
burger defer stede Leijden, mij notario wel bekendt. Ende constitueerde ende stelde hem zelve
bij deven cautionaris ende borge als principael tot dien eijnde renunchieren t beneficio ordinis
excussionis van cracht van dien ten vollen onderrecht zijnde zoe hij bij defen ooc verclaert voor
Maritgen Gerritsdr wedue van za Joris Claeszn Focker ten behouve van E heere Joachim van
Mierop. Ome aen zelve te voldoen ende betaalen de fomme van vierhondert guldens te xl grooten t
stuck reste daer omtrent die d'voorn. Marijtggen Gerrits aen t gemeene lant fchuldich es ende dat
op vierthelue jaeren, dezelve Maritgen Gerrits op haer gedaen verfouck bij den heeren Gecomit-
teerde Raiden vergunt ende geaccordeert volgens de marginael apostille ...

Veel doorhalingen, eerst stond er Anthonis Focker i.p.v. Marijtje Gerrits.

Getekend: Baerent Jans backer van Sonneveldt.

Notaris F.G. van Sijp, 1620-1621, nr 159, Marijtje Gerrits nr 278. Akte met gaten.

Op huijden den xxvij en decembris ano xvj C en eenentwintich compeerde voor mij nots publ. ...
Marijtggen Gerritdr wedue van Joris Claeszn Focker geaffisteert mit Barent Janszn backer heur
fwager ... heur bijftaende voochte in defen. Ende heeft .. felven specialicken ende onwederroupe-
licken geconftitueert ende volmachtich gemaect Anthonis Joriszn Focker heur zoon omme voor
schout end schepenen van Coudekerck ten lasten van haer comparante ende ten behouve ende

proffijte van Lambert Thomaszn van Swieten te conftitueren een ...rente van zevenendertich gulden ende thien stuivers te xl groon den gulden jaers. Belofte te doen van d'zelve rente te betalen alle jairs op ten xxix en decembris ende dat vrij gelts van beden, fubvientien, contributien ende fchatting van xe, xxe, le, ce, meer off minder penningen, verpondingen ende generalick van allen anderen impofitien fae die genomt ende bij wien d'zelve alrede geconfenteert ende ommegeflagen zijn, ofte alnoch zouden mogen werden geoorloft. Niet jegenstaende eenige placcaten ordonnantien of refolutien ter contrarie difponerende daer off ende van de crachten van dien ende elcken der zelve gehelicken te renunchieren ende affstant te doen. Waer van dienvolgende t'eerfte jaer rente ten lafte van heur comparante verschenen wefen zal op ten xxix en decembris anno zeftienhondert ende tweentwintich toecomende [en volgende, aflossing:] indien de loffingen gefchiet binnen de vier eerfte jaeren naerde constitutie van defen mit zeshondert ende vijf...[gat] ten prijfe voorf in hooftelde... Maer doende de loffinge naede voorf vier eerfte jaren dat d'zelve, alfdan gedaen zal mogen worden mit zeshondert guldens hooftel des bij de zelve loffinge gevoucht zal moeten werden de intrefte die alfdan verschenen ende onbetaelt zal zijn. Ende dat hij geconstitueerde tot verzeckertheit van de voorf jaerlicxe rente ende de hooftfomme van dien fpecialicken verbinden zal heur comparantens twee kalkovens mitten uijterdijck daer d'zelve kalck ovens op staen met woonhuijff, lefhuijff, turffschuijff ende alle de vordere gereetfchappe vandien, staende ende gelegen inden Hogenwaert tot Coudekerck zo groot ende cleijn den zelve uijterdijck tuffchen de naervolgende belenden gelegen es. Belent zijnde ten oofsten Garbrant Gerrits zoon glafemaecker tot Amsterdam, inde plaets van Reijnout van Oij, ten weften het Vrouwen Gafthuijff binnen Leijden, streckende van den Heerwech tot inden Rhijn ende voorts generalijck alle heur constituenten andere goederen, roerende, onroerende, jegenwoordige ende toecomende egheen vandien uijtgefondert. [Ze bekennen de 600 guldens ontvangen te hebben en aan de schout en schepenen van Koudekerck deze overeenkomst bekend te maken. De kalkovens zijn met niets anders dan alleen een weesrente van 31 gl ... st belast ten behoeve van "Baertgen Claesdr onmondige dochter van Claes Corneliszn in zijn leven soldaet gewonnen bij Neeltgen Jansdr. ende voorts vrij te zijn als buijrtgoet."]

Vonnisboek X, folio iij C vij verfo, 307v, Marijtje Gerrits.

Willem van Oij eijr [Dingboek] OO fol. Clxxx verso, contra Anthonis Joriszn Focker ende Maritgen Gerritsdr q.q. gedens.

Op den dach van huijden compareerde voor de vierfchaere van schout ende schepenen der stad Leijden Jan van Kuijck gemachticht van Willem van Oij eijr. De welcke doen verdagen hadde Anthonis Joriszn Focker ende Maritgen Gerritsdr wedue van Joris Focker alf erffgename van Gerrit Joris zn Focker haer overleden foon, om nieuwe letteren van executie te fien decernerem op een verjaerde acte van condemnatie van schepenen defer stede gedecermeert op feeckere compromis ende uijtpraecke van goede mannen daer op gevolcht fijnde van date den ij en martij xvj C ende achtien. Concluderende tot condemnatie van dien mitte coften. [Zij komen niet opdagen] 7 april 1622.

Notaris P. Clz van Rijn, 1622, nr 208, AJF en B.J. v. Sonnevelt, nr ij Cxij, 212.

Op huijden den ij en dach der maent novembris anno 1622 compareerden voor mij Pieter Claes van Rijn notaris publijck en de getuijgen onder genomineert d'eerfaeme Anthonis Joriszn Focker in fijn privé, Barent Janszn backer als getrouwt hebbende Grietge Jorisdr fijne huijfvrouwe, beijde woonende binnen Leiden, Bartholomeus Aelbertszn als getrouwt hebbende Marijtgen Jorisdr fijne huijfvrouwe, woonende tot Valckenburch en Engel Louris als getrouwt hebbende Grietgen Henricxdr wefende een dochter van Trijntgen Jorisdr. Ende verclaerde de voorf comparanten inde qualite als kinderen ende erffgenaemen van Marijtgen Gerritsdr in haer leven weduwe wijlen Joris Claeszn Focker voldae ende betaelt te fijn t bewijs waer vooren specialijcken bij de voornoemde Marijtgen Gerritsdr haer moeder ende schoonmoeder respectie den xvij en januari anno 1584 verbonden en geaffecteert is zeecker huijff en erve staende aende noortzijde van de Hogewourt onder t bon genaempt Hogewourt. Te vreden zijnde mitfdien dat t felve op t prothocol vant balastingbouck defer stede Leijden als gecaffeert ende voldae zal werden geroyjeert. Verfoucken hier aff acte. Aldus gedaen binnen Leijden ter herberge van de Comans Calff ten daege ende jaere als vooren, ter prefentie van Henrick Govert ende Claes Zijmontszn van Immerfeel mijn clercken als getuijgen hier toe verfocht.

Notaris P. Clz van Rijn, 1622, nr 208, AJF en B.J. van Sonnevelt, nr ij Cxlix, 249.

Op huijden den xxiiij decembris anno 1622 compareerden voor mij Pieter Claeszn van Rijn notaris publicq ende de getuijgen onder genomineert Anthonis Joriszn Focker en Barent Janszn van Sonnevelt backer fijn swaeger, beijde woonende binnen defer stede Leijden. Ende bekende fij luiden comparanten elcx een voor al als principel onder renunchiatie der beneficien ordinis dinifionus et excuffionis van den jnnehouden vandien onderrecht zijnde voor hen, heuren erven en naecomers wel ende deuchdelijcken fchuldich te wefen Willem van Oij, mede woonende binnen der voorf stede Leijden off thoonder defes de fomme van Acht hondert vierenvijftig carolus guldens te xl grooten t stuck en xix st spruijtende ter caufe van gelijcke fomme ende bereeckende penningen de voornoemde van Oij van hen comparanten deuchdelijcken competeren volgens de refpective condempnatie van fchepenen der stadt Leijden tot lasten van hen comparanten gedecerneert daer aff zijnde. D'welcke met alle de begonfte proceduren van executie blijven in fijne volle cracht ende vigeur. Sonder int minften mits defen te verstaen daermede te maecken eenige nonatie van schult. Belovende voorts fij comparanten bij eer en vromicheijt de voorf somme op te leggen ende te betalen in defer vougen. Te weeten hondert acht guldens over de verlopen intereftten binnnen een maent naer date defer, ende de referende seven hondert feffenveertich guldens xix st t met vijftich guldens ter maent t'eerfte jnne te gaen t'eijnden de voorgaende maent ende dat telckens metten behoorlijcken intereffe jegens de penninck zestien naer advendant de capitale fomme gedurende fulcx van maent te maent ter volre ende effectuele betaeling toe, ijder termijn precijs fonder eenich dilaj off vuyjtstel te verfouken. Op peijne dat hij van Oij met rade begonste proceduren van executie fal mogen voorts vaeren. Dit alles onder verbandt van haerluijder comparanten refpective perfoonen ende goederen ...

Notaris E. Schilperoort 1622-1637, nr 305, akte 19.

"Op huijden den seften novembris xvj C twe en twintich compareerden voor mijn Ewout Schilperoort openbaere notaris ... Baerent Janszn van Sonnevelt backer en Adriaen Maertens van der Schilde ... en houtcoper." Zij stellen zich borg voor Anthonis Joriszn Focker haer luijder zwager ende schoon vader ... ten behouwe van Gerrit Maertenszn houtcoper tot Amsterdam ... van hondert tweenvijftich guldens ende mede om ... hondert guldens bij vonnisse van fchepenen van Leijden op den xxviii en octobries voorleden gehouden ..."

Hof van Holland: Decreten - Verwijzing akte 3327/1624/066.

Datum decreet 1624-11-14.

Decreet Willig.

Namen impetranten [eisers] Barent Jansz, bakker te Leiden (of Barent Jansz Backer, te Leiden), als man en voogd van Grietje Jansdr., voor zichzelf en met 't recht van zijn vrouw haar broer Anthonis Jansz Focker en verder voor alle andere broers, zusters, kinderen e.d. en erfgenamen van Maritje Gerritsdr., de weduwe van Joris Claesz Focker.

Namen eigenaren Barent Jansz, bakker te Leiden (of Barent Jansz Backer, te Leiden), als man en voogd van Grietje Jansdr., voor zichzelf en met 't recht van zijn vrouw haar broer Anthonis Jansz Focker en verder voor alle andere broers, zusters, kinderen e.d. en erfgenamen van Maritje Gerritsdr., de weduwe van Joris Claesz Focker.

Namen kopers Thonis Quirijnsz en Jan Bouwensz Bril, kalkkopers te Leiden.

Onroerend- en roerend goed Koudekerk, in de Hogewoerd, twee kalkovens of potten met huis, schuur, loshuis en boomgaard, strekkend vanaf de heerweg tot de Rijn, met buitendijk groot ca. 1 morgen.

Getuignisboek Q95.

Compareerden voorde ondergeschreven fchepenen der stadt Leijden Bartholomees Aelberts backer ende Maritgen Jorisdr. Focker fijnen huijfvrouwe wonende binnen defer stede echtel. door een bode mitte roede defer stede verdaecht fijnde omme ten verfoucke van Jan Heijndricxzn lakenbereijder tot Delff gehoord ende geexamineert te werden op de jnterrogatoirien ende vraech pomcen hier naer volgende ende hebben dien volgende bij folemnelen eede haer wettelijk gestaeft ende afgenomen, getuycht ende verclaert warachtich te wefen t gunt benefens bije den articule aengeteijckent staet.

Off fij depofanten beijde te famen niet mede en fijne geweft op den derthienden Decembris des jaers xvj C ende twintich des avonts ten huijfe van Barent Jansz backer staende binnen defer ste-

de op de Hogewoert aende Hogewoertsbrugge, ten tijde dat Marie Gerrits wedue was van Joris Claesfz Focker za: hare uysterste wille heeft verleden vior den notaris Eeuwout Craen za: ende fekere getugen.

Marge: Verclaeren dat jae fonder den precifen dach onthouden te hebben.

Off de viornoemde Marie Gerritsdr. van dien felven avont niet aen ende ten behouue van hare kinderen ende vordre erffgenamen ver en gaff, alle trecht toe ende aenfeggen t welck fij op ten voors. Barent Jansz te dien tijt noch fprekende hadde uijt cope der huijfinge eerve hier vooren geroert mits dat den felven Barent Jansz aen fijne voorf mede erffgenamen van de voorf Marie Gerritsdr. foude betalen ende voldoen elcx haer aenpaert inde cuftingb. der voorfz coope henluijden uijt crachte vande voorgemelde overgifte in plaetfe van de voorf Marie Gerritsdr competente.

Marge: Verclaeren dit jae.

Off dien volgende fij depofanten mitfgaders Engel Louris zn als man ende voocht van Maritgen Heijndricxdr des requirants fufter van dien felven avont bij den viornomden Barent Jansff, elcx met een obligatie die viorden viorn. Ewout Craen gepaffeert werde, ende Anthonis Jorisf Focker eenige dagen daernaer met comptante penninghen niet voldoen ende betaelt fijn geworden, elcx van hen aenpaert t welck hen luijden inde viorf custingbrieff was competereenden.

Marge: Verclaeren dat jae.

Off wijders het prelegaet van vierhondert vijftwintich gulden, t welck de voorf. Marie Gerritsdr. bij hare viorgemelde uysterfte wille den requirant in defen heeft toegevoucht omme t felve bij den viorf Barent Janf aen hem requirant betaelt te werden op drie jaren telckens met een gerecht derde paert nae dat de felven requirant tot fijnen mondigen dagen foude gecomen fijn bij de viorf Marie Gerrits dr niet eijgentlicken en is gefchickt in plaetfe en voldoeninge van het aenpaert t welck den requirant als mede erffge ende van de viorf Marie Gerrits dr in de viorf cuftingbrieff was competereende.

Marge: Verclaeren dat jae.

Off alle t geene hier vioren is verhaelt niet en is gefchiet ten huijfe, in tegenwiordicheijt met toestaen ende goet genougen van de viorf. Barent Jans.

Marge: Verclaeren dat jae.

Ende wat hem depofanten t geene hiuvioren is verhaelt eenichfints aengaende al wijders bekend foude mogen fijn.

Marge: Verclaerden niet verder van de faecke te weten soo werlick most hem comparanten Godt Almachtich helpen.

Actum den xvij en januarij xvj C @ negenentwintich.

ORA Schuldschatting, inv. 50, deel H, pag. xlvij verso.

Anthonis Joriszn Fockers Schulteijffcheren

[Doorgehaalde tekst] De voochden van t weefkint van Geraerd Leurens comt een weefrente van twaelf gul @ tien ftuffers lofbaer met tweehondert gulds verschijnende jaere den vijffden Aprilis xvj C drieentwintich volgens de weefrentebrieff in dato den vje Aprilis @o xvj C @ achtien.

marge: Deweet te doen aen Sr Dircxz van Leeuwen.

Is voldoen uijt de cooppen. van de ptyen die in de hage bij deceet fijn geleverd.

[Doorgehaald] Jacob Corn. de Haes comt een fomme van twee duijfent guldens met het verloop en jntresten van dien federt de confitutie tot de effectuele betaelingf toe volgens de fchultbrief daervan zijnde in dato de eefte octobrijs 1618.

marge: Den rentebrieff is overgelevert @ heeft de Haes verclaringe met erve nopende t verloop gedaen.

Es mede voldoen uijt de cooppen. van de partijen in Den Hage bij decreet geleverd.

Mr Henrick van Willige Dr in de Rechten comt een fomme van sevenhondert gis te bet ftaen met hondert vijffteventich guls t jrs de eefte Decembris 1621 tjr volgens de caf metten intereffe vandien federt de reflectieve verfchijndage volgens de custingbrief in dato den xxixe Octobris 1622. Ende versouct met de voorschreve penningen geprefereert te ... opte hypotheecque zoo is voorschreve brief begrepen als op de penning geprocedeert van zeeckere fchuijrt bij Huych Zegerszn van Campen gecoft.

Burgermnrn ende voorfs defter stede comt een fomme van feventien hondert ende tien guls ter faecke van verfchenen cuftinge, verfchenen Alreheijlich 1620, 21, 22, 23 @ 24, volgens de cuftingbrief daer van fijnde in dato den vijffden januarij xvj C negentien.

marge: Den cuftingbrief overgeleverd.

De felve Burgermrs defer stede comt een rente van twaelf guls tien stuf versch. over cope van partijen 27, 28, 29 @ 30, verschijnen jaere alreheijligedage lofbare met twee hondert guls @ ijder mittet verloop federt Alreheijlige xvjC negentien, volgens de renteb. dato de vijfde januarij xvj C negentien. [Zie waarbrief 1618, folio 100?]

marge: De rentebrieff denf overgeleverd.

Jacob Jansz van der Berch comt een loffrente van vijffentwintich gls verfchijne jaere den xxx en octobris lofbaer met Drie hondert gulls met het verloop federt den xxx en April xvj C twee entwintich volgens de rentebrief in dato den ij Novemb. xvj C twintich aff flaende hondert @ vijftich foo op de jntereffe als hoeft fomme door de curateur ontfangen.

marge: De rentebrieff is overgelevert @ heeft van den Bergh verclaringe met eerb @ t verloop gedaen.

Den felve comt een fomme van fes gul vijff ftuvs acht pen te verl. aen procureur vijff gul achtien stuijvs ende acht pen ... de oncosten gevallen uit ... van feecker vonnisse ten laste van Anthonis Focker ende behoefve executie.

De voochden van Willem Albertsz van Duercant comt een lofrente van twaelf gul en tien stuijvs verschijnen jaere den xxxe Octobris lofbaer met twee hondert guls en dat mittet verloop federt de xxxe Octobris xvj C twintich, aff staende vijffentwintich gls over de jaren xvj C eenentwintich en tweeentwintich betaelt volgens de rentebrieff in dato de ije Novemb 1620.

[marge: brief overgeleverd.

Idem van Maertgen Corns de Clerck een weesrente van f 50,00 en verschenen rente in 1626, volgens brief uit 1619.

Idem de weeskinderen van Pieter Maerten laeckenbereijder losbaar met f 320,00 en verloop vanaf 1627 volgens brief uit 1624.

Idem kinderen van Dirck Bartholomeuszn van Weefp betaalbaar met 730 gulden en verloop vanaf 1623, volgens brief 1620.]

Barent Jansz Backer comt een fomme van feven hondert vijffentwintich guls en dat metten jntereffe van dien zedert [blank] beschadigde borge van Anthonis Focker betaalt alfnoch te betalen staen.

Barent Jansz voornt en Arij Maertsz comt een fomme van negen hondert gulls bij haer vals bechadichde borge voor de voorn. Focker alfnoch te betalen ftaen [marge: debet bewijs] ende Bartholomeus Aelbertz.

Arij Maertsz voornt. comt een fomme van negentien hondert @ achtentaghtich guls bij hem als borge voor de voorn. Focker alfnoch te betalen ftaen aen de stadt Leijden.

De E Mr Johan van Banchem als griffier defer stede comt een fomme van twee duijfent seshondert vierentfeventich guls festich stuijvers over verschenen custingen wegens de custingbrief in date den xxv en novemb. xvj C feventien.

Schepenen defft tegens non comparanten tot fodanigen prouffijte als nae rechten, falve purge te xiiij dagen act. 23.8.1628.

[doorgestreept en verderop herhaald stuk.]

Frans Duijft van der Werf als voocht over t weefkind van Bartholomees Willemsz van Affendelft comt een fomme van feffenvijftich gls feftich st acht pen: ter faecke van geleverd hout volgens t register.

De E Jan Ripperts van Groenendijck als rentmr. van het huijffittenarmen binnen defer stede comt een fomme van twee hondert tweeentachtich gls feven ftuijvers en acht pen over drie jaeren cufting xciiij gl ij st viij pen., [mei 1622, custingbrief juli 1617].

Die van Groenendijck [komt in verband met nog een lofrente, verloop vanaf 1621, brief juli 1617 en nog vier leningen ter waarde van totaal ruim f 800,00 en verlopen rente.]

Adriaenz Pietersz van Polanen als ontfanger van defes stede verpondingen comt een fomme van drie guls en tien stuyvers over een jaer verpondinge in de jaere xvj C vijffentwintich omgeslagen op de huyfinge staende aen de Beestemarct op de houck van de Nelleboochfraet volgens t register. Marge: heeft verclaringe gedaen bij den eed bij hem als veertich gepresteert, dat hij fulx niet op heeft ontfangen. Actum voor Paets @ Schaeck op den 29.6.1629.

Fiet t vervolch Fol. Lij.

Fol. Lij. Vervoligt Fol. xlix vso Anthonis Joris zn Focker.

[Adriaen Pieterszn van Polanen komt nog wegens f 22,00 plus f 23,00 plus f 32,00 plus

f 31,00 plus f 25,00 plus f 24,00 verponding op huizen in de Nelleboochstraet, acht huizen in de St. Aegtenstraet, het erf aan de Oude Chingel, het huis in de Jan Vossensteech door Huybrecht Willems Dedel gekocht, idem een huis gekocht door Pieter Braem en op het huis in de Jan Vossensteech dat door Mahieu Matheus gekocht is volgens het register, over de jaren 1617 tot en met 1625.]

Fiet 't vervolch achter fol. Lxxij verfo.

Jan van Ruijchoven houtcoper comt een lofrente van negen guls dertich stuijvers twaelf penn tfjrs verfchijnende jaerlijks den xx sb. lofbaer met hondert vijffenvijftich guls mit t verloop federt constitution volgens de renteb. den iij en novemb 1621.

Pieter Dircx van Leeuwen van wegen de kinderen van Jr Abraham Schurmans comt noch als rest een hooftfomme van drie duijfent drie hondert fesendertich gulden festien stuijvers fes pen. met het verloop van [invoeg] twee duijfent drie hondert tweentfeventich guldens ... federt den j april 1627 wegens de weefrentebr. van dato den j febr 1620.

Jacob Corns de Haes als actie ende tranfport hebbende van de erffgen. van Willem Cornelis Keth comt de fomme van festienhondert vijftich guls mitten jnterefe van dien federt Vroulichtmisse 1623 wegens de custinge in date den viij aprillis 1610 ende het transport in date den ix en januarij 1614.

De wedue van Corn. Cornelis Clock comt een fomme van drieendertich guls ende negen stuijvers ter faecke ende als reste van maecken ende repareren van glaefen, affslaende twee hondert ende vijffentwintich pannen daer op gehadt volgens de reeckeninge daer van fijnde.

Siet het vervolch Lxxvj.

Maritgen @ Aeltgen Sebastiaensdren comt een hooftfomme van een jaerlicxe lofrente van vijftich guldens sjaers mit het verloop sedert Jacobi xvj C vierentwintich tot Jacobi 1626 volgende de rentebrief daer van fijnde van dato den vij en Augusti xvj C en achtien specialicken verfeeckert op de steenplaets mette twee mergen twee hondt vijftich roeden lants gelegen in Coudekerck.

Jan Sebastiaens zn van den Berch als actie en tranfport hebbende van Ewout Schilperoort secretaris van't Heemraetfchap van Rijnlandt comt als refte een hooftfomme van twee duijfent guldens met het verloop als voren volgens de rentebrief daer van fijnde van dato en specialicken verfeeckert als voren en het tranfport van dato de xxix en Aprilis xvj C drienentwintich.

Ewout Schilperoort voornt comt een fomme van vier hondert tien guldens bij hem als poffesfeur van t hypotheeq namentlijk de pannen @ eftrikwercken aen Heijmansbrugge betaelt aen de erffgenamen van Griete Fransdr tot Medemblick in affloffinge haerder beftegeltheit in dato den xxvij e januarij xvj C @ feventien specialicken op de voors. wercken bevefticht @ t accord dien aengaende gemaect.

[Dezelfde persoon komt nog wegens een rentebrief uit 1619 en verlopen bedragen vanaf 1625.]

Den voorn. Schilperoort comt een hooftfomme van drie duijfent @ twee hondert guldens metten interefe vandien tegens de penning feftich int jaer Sert meijedage xvj C @ drieentwintich volgende de rentebrief daervan fijnde houdende generael verbandt van goederen @ fijnde van dato den vierden maij xvj C negentien.

Affgefproocken bij alle de schepenen Baerfdorp op den xxij en Julij xvj C @ Dertich.

Begraafboeken 1600-1664 op alle mogelijke namen nagekeken.

- 15 januari 1603 Tonis Jorisz., Marendorp, VK. = n.v.t.
- 1 augustus 1614 Gerrit Jorisz. Focker, Oosterlingplaats, PK.
- Op Catharina Jorisdr. diverse mogelijkheden, Marijtje Jorisdr. tot 1630 gekeken.
- 1 Febr. 1629 Anthonis Focker, huisvr. v. Nwe Stadt, PK.
- 25 oct. 1635 vrouw van Barent Jansz., Hoogwoerd, PK.
- 5-1-1655 Bartelmee Aelbertsz. v. Dusseldorp, Levendaal, PK.

Catharina niet op man's patroniem, niemand bij buitenbegraven of gasthuizen.

Er is geen grafsteen van A.J.F. in de Pieterskerk volgens het boekje daarover.

Diversen

<https://www.geni.com/projects/Watergeuzen-1566-1573/13277>.

Misschien is er een verband met het ontzet van Leiden, zie vermeldingen watergeuzen Joris Claessen en zie Pouwels Claesz (sjouwer uit Amsterdam).

Naamsvermeldingen en literatuurreferenties, nog na te gaan of er een verband is met de familie uit de hieronder genoemde stamreeks:

- Stamreeks: Claes Willem Janszoon (Kamerik ca. 1495-1557) ; vader van Willem Claesz Focker (Kamerik ca. 1535-1620); vader van Jan Willemsz Fokkert (Kamerik ca. 1575-?); voorouder van Jan Barte Fokkert (Kockengen-Spengen 1721-1792); grootvader van Jacob Fokker (Breukelen 1802-1881), enz.; familie van veeboeren [A.A. Manten, 'Jan Barte Fokkert (1721-1792) uit Spengen schreef zijn eigen levensverhaal', in: Tijdschrift van de Historische Kring Breukelen 9 (1994), nr 1, p 44-50; A.A. Manten, 'Jan Barte Fokkert: boer in Spengen in de 18de eeuw, ibid. nr 3, p 133-142. Gegevens ontleend aan D.J. Fokker, 1440-1990, het spoor van 550 jaar Fokker's (1990)].
- Dirk Jacobse Fokker(t), huw. Waarder 1731 [C. Hamoen, 'Kwartierstaat van Aaltje Burggraaf', in: Heemtjidinghen. Orgaan van de Stichts-Hollandse Historische Vereniging 23 (1987), p 86].
- Anthonis Joriss Focker, huw. 1583 te Leiden ['Vragenrubriek', in: GN 20 (1965), p 375]. (http://www.meertens.knaw.nl/nfb/detail_naam.php?gba_naam=&nfd_naam=Fokker&info=documentatie&operator=eq&taal=eng)

Notarieel op patroniem.

Joris Claes, Oude Wetering, 02-01-1577, 46, 2. Oudevliet, geen duidelijk verband. Betreft verklaring over verlaten en afgebroken huis wegens Leiden's beleg in de Oude Wetering.

Joris Claes, pachter van wijn, 14-03-1577, 46, 64. Oudevliet, geen duidelijk verband.

Joris Claes, steenplaatser te Oegstgeest is n.v.t. qua leeftijd.

Geen kinderen van Marijtgen en Bartholomeus gezien, wat logisch is indien zij remonstranten zijn waarvan de boeken pas later beginnen. Zij is overigens al ongeveer veertig jaar oud tijdens het huwelijk. Weeskamerindex meldingen op Jorisdr, Focker en Maria Gerrits zijn n.v.t., Gerrit Joris -.

Boekje: De Leidse Leenbank. Drie eeuwen spanning tussen winst en weldadigheid door drs. B.N. Leverland en drs. R.C.J. van Maanen, uitgave Gemeentelijke Archiefdienst Leiden juli 1975.

Pagina 8: In 1598 bepaalt het Gerecht het rentepercentage waarmee de bank van Lening (toen in handen van Italiaanse octrooihouders) werkt, op twaalf penningen per week op het pond Vlaams (1 pond Vlaams = f 6,00) neerkomende op 32 ½ %. De intrest bedraagt in 1632 maximaal acht penningen per week op het pond Vlaams.

Gegevens over enkele notarissen uit het GAL.

Notaris Salomon Lenaertsz. van der Wuert, 1571-1614 werkzaam. Was ook secretaris van de abdijen van Rijnsburg en Leeuwenhorst t.b.v. de Ridderschap van Holland.

Notaris Willem Claesz. van Oudevliet, 1577-1602 woonde op de Breestraat.

Notaris Ewout Hendricxz. Craen, 1611-1627, afkomstig uit Hazerswoude, poorter in 1623, woonde onder het bon Wolhuis.

Notaris Adriaen Claesz. Paedts, 1613-1644, woonde in de Maarsmansteeg, was een leider van de Remonstranten, zie ook E.A. Engelbrecht, De vroedschap van Rotterdam, 207.

SA II na nummer 2323: Schoenmakers en huidenkopers. Volgens een rekest uit 1665 komt het voor dat schoenmakers tevens looier zijn en looiers kunnen huden bij schoenmakers kopen.

1590-1600

Aflezingenboek F97. 5 mei 1595, schutter.
T Quartier van Jacob Corn.zn de Haes
Rotmr. Willem Gouertsfn van der Aer
Gerrit Thoniffz Focker. [Zoon van Anthonis of van Joris?]

Notaris Van der Wuert, 29-07-1595, folio 159.
Op huijden den xxix en julij anno xvc vijf en tnegentich compareerde voor mij notario publijck ende voor den ondergeschreven getuijgen Gerijt Jorisz Focker wonen binnen der stede van Leijden. De welcke hem zelven geconstitueert ende gestelt heeft apperlandt of reformant voor de gecommiteerde Rade van State, van Hollant van alfulcke taxatie van coften als op ten xijen defer maent julij bij de commiffarifen binnen der voors. stede van Leijden tot voordelen van Jan Janszn van Alphijn Henrick Sijmonszn ende Cornelis Gerijtszn ende tot achter dere van hem comparant als pachter van voors. verscheijden dorpen gedach is. Protesteren daerome t zelve te verheffen ende zijn grijven breder te declareren in tijde ende wijle zoe hij te rade vinden zal. Ende de comparant versochte hier van te hebben actie. Aldus gedaen binnen der voors. stede van Leijden ten huijfe mijns notaris. Ten dage ende jare alsboven ter prefentie van Adam van den Oaech ende Jan van Burchorst schrijvers als getuijgen hier toe verfocht zijnde.

Aflezingenboek F149v. 13 aug. 1597.
Vrijwel identieke tekst als in het aflezingenboek F169, zie hierna, "op verfoucke van Gerrijt Jorijzn Focker jegenwoordich pachter van voors. impost."

Notaris Tethrode, 15-05-1598, folio 114.
Alfo Gerrit Jorisz Focker als pachter van de turff acchijns binnen der stede van Leijden hen verordert bij openbare boomslijtinge genouchfaem te doen arresteren ende mit def felfs schip inne te houden van Roeloff Corn. zn Romeijn wonen tot Burgerueen forteren onder t ambacht van Lemuijden. Ten fijnen ome van felve te hebben betaling van doubell acchijns over de deurfteecken turff die hij feijt ende veren Roeloff onder den graeuwen turff alhier binnen defer stede beloft te weren ... [Betreft dus persoon die de belasting probeert te ontduiken. Zie ook folio 114v.]

Notaris Tethrode, 28-02-1599, folio 156.
Betreft testament van een echtpaar met veel doorhalingen, naam Gerrit J.F. niet gezien.

Aflezingenboek F191. 1 april 1599.
Capiteijn Dirck Adriaens zn. van Nierop
[o.a.] Adelborften Mufquettiers
Gerrijt Jorijs zn. Focker.

Aflezingenboek F192. Als adelborst benoemd, 1 april 1599.
T Quartier van Pieter Jansz. van der Does
Cornelis Pouls van Swanenburch rondachier [lid van de stoottroep, enkele sterke mannen]
Gerrijt Jorijzn Focker Adelborft Mufquettier [hij staat nu bij de leiding bovenaan].

Getuignisboek G296v.
Compareerde voor schepen der stadt Leijden onderges. Gerrit Jorijzn Focker, burger der stadt Leijden, out omtrent xxvj jaeren gerechtelijc verdaecht zijnde getuijchniffe des waerheijts te geven ten verzoucke van Salomon Willemszn bode tot Aerlanderveen ende verclaerde mit eede hem geftaeft waerachtich te weefen dat hij als pachter van boeten ende overtredingen die bij den pachters ende ingefetenen van t quartier van Rijnlant ende t gunt onder de stadt Leijden verpacht wert over den verlopen termijne ingegaen de eerften aprillis xv C acht ende tnegentich leftleden vervallen ende verbeurt zouden werden inden voorn. termijne met voorgaende behoor-

licke autorifatie van Burgermr van voors. stede van Leijden heeft doen daechvaerden. Ede voor den Ed heeren commiffarijfen ter schifie van queftien ende ondeuicheijden, die tuffchen den pachters van Gemeene lants middelen ende den geene die hemluiden daer innen foucken te vercoren ontftaen, in rechte betrocken gehadt Claes Corneliszn Burfteecker pachter inde Hollantfchen Tuijn tot Alphen aende lagerzijde van den Rijn pachter van grooten impost opte bijer en des felffs termijns over de prochie van Alphen ende Outfhoorn. Tr aerfaecke dat hij contrarie d'ordonnan. der heeren staten van Hollt ofte hare gecommiteerde raden als oock mede contrarie t placcaet optn xix feve van Gemeene lants middelen over Hollant ende Weftvrieflant gemaect niet deele of verfcheijden pfonen hem anderfaen ende vervordert hadde bij de hoop te accorderen ende over fulcx met hemluiden de compoferen. Sulcx dat d voorn. Claes Corneliszn verdachvaert zijnde bij den depofant en t gunt hem te lafte geleijt hadde ... gecomen van boete daer hij om dies wille jnne vervallen was, gecontenteert ende finale geaccordeert heeft gehadt. Wijders niet tuijgen. Actum den xvij en Januarij ano xv C xcix [1599].
Getuignisboek G297. Verklaring Willem Gerritsn [van Vredenburg?] deurwaarder over dezelfde kwestie.

1601-1610

Notaris Oudevliet, 04-07-1601, folio 126v.

Frijply zijn xxvij e Jare zijnre keijfferrijcke ontfen E heere voor mij openbair notario en voor den nabefchreven getuijgen gecomen ende verfchenen zijn Gerrijt Joorijs zoon Focker, ende Gooltgen Allertsdr geechte man ende wijff poorteren der stede van Leijden, d voorf Gerijt Joorijs zn clouck ende gefont van lichame ende Gooltgen Allerts dochter fieckelicken op hair camer aen water staen doch beijde heure redenen memorie ende verftant ten vollen hebbende, ende nae allen vuijtwendichen schijn gebuijckende. Verclaren dat zij luiden aenmerckende des menschen leven broofheijt op der aerden, de fekerheijt des doots en d'onfekerheijt des tijts ende uijre van dijen, gerefolmeert waren vuijt hen eijgen vrije gemoet, ende onbedwonge wille en lange van te vooren dair toe beraden zijnde van heure tijtelicke goederen, ter wijlen zij luiden des deur Goodes genaden ende barmharticheijt goods almachtich heuren schepper ende salichmaecker en hare dode lichaemen de kerckelicke begravinge.

Renoceren wederoupen en te nijet doen bij expres mits defen heure huwelixe voorwaerden die zij voor banden van huwelicke voor Cornelis Pouwels zn van Zwanenburg notaris publijc ende zekere ... getuijgen gemaect aengegaen ende verleden hebben. [notaris in Zoeterwoude?, in elk geval niet in Leiden.]

Ende dat zij luiden zulx disponerende bij defen over ende wederover den langstlevende van hen beijden maecken ende jnstitueren univerfeel erffgenaem, van d'eerft overlijdende van hem luiden omme bij den zelve langftlevende, alle des overledens goederen roerende en onroerende linden tinne wolle hout cooper ijfer gelt gout filver gemunt ende ongemunt acken ende credijten waren ende coopmanfchappen nijet wuitgefondert vrij eijgentlicke behouden te werden. T fij d zelve haer huwelic dan nijet behoudelicken ende mits conditien, dat indien d voors Gerijt Jorijfszn voor Gooltgen Allertsdr zijn huijfvrouwe zonder kindt ofte kindren bij hair gewonnen te hebben naelaetende geraect t'overlijden dezelve Gooltgen gehouden zal wefen Marije Geritsdr zijn moeder foo zij in t leven es ende naer haar doot zijn broeder fufteren ende heure nacomene bij heure afflim... te geven ende laten volgen alle zijnen teftateurs wolle ende linde clederen, en nae Gooltgens doot wil hij dat den erfgen van ... en bij haere overlijden zijn broeder ende fufters haer kinderen in haere plaetfe bij heur overleden ... volgen en geven zullen [tekst valt half weg] dair toe eens die foe van seffe hondert carolus guldens te xl groten tstuc aen gelde off goede gewilde ware dair vooren dair jnne hij teftateur zijn voorf moeder foe zij in leven ware jn hair legittime portie ende tot zijne mede erffgename jnftituert bij defen. Ende foe Gooltgen Allerts dr teftatrix voor de voorf Gerit Joorijszn hair man zonder kindt ofte kinderen bij hem gewonnen te hebben na latende geraect afflinich te werde, dat hij gehouden zij Elijfabeth Allerts dochter haer fufteren off hare erffgenamen in cas van voorfterven voor haer teftatrice te laten vollen alle hare teftatrices wolle ende linde clederen t haren lijve ruggen en gerijve behoort hebben. Mitsgaders de lofbare rentebrieven van achtijen carolus guls sfjrs op Cornelis Stoffelszn tot Woubrugge, noch een lofbare rentebrieve van fes carolus guldens sfjrs op Sijmon Thonis zoon tot Woubrugge, noch een lofbare rentebrieve van ses guld sfaers op Dirck Cornelis Franszn tot Woubrugge noch een rente van vijff guld tfaers op Cornelis Gool wonende op te Hoygraftt al lofbaer volgens de brieven

die zij teftatrijx dezelve bij defe haer voors. sufteren ende hare ... erffgenamen maect ende bespreect behoudende voorts volcomen machte of [een deel van de tekst is weggevallen, standaardafsluiting.]

Aldus gedaen en verleden binnen der stede van Leijden ten woonhuijffe van de teftanten staende op te Oofterlingplaetfe nu gefeijt de Garenmarckt, ten dage uijre hare maent jndicke ende keijfferrijcke voorf . [Getekend:] Gerrijt Jorijszn Focker en Goelgen Allerers dr.

Waarboeken 1601 – 1604, Gerijt Joris Focker zn folio 47 vso.

Wij ... schepenen in Leijden oirconden dat voor ons gecomen zijn Gerijt Joris zn Focker als man ende voocht van Gooltgen Allerts dr ende Aelbert de Man Gerijtszn als man ende voocht van Lijsbet Allerts dr ende bekenden voor haer ende haeren erven vercoft te hebben ende vercoften mitfdefen Cornelis van de Bouchorst laeckenbereijder twee derdepaerten van vier huijfkens ende haeren erve staende ende gelegen binnen dezer stede bezijden den anderen in zeeckere poorte uijtcomende op Levendeel daer van de voorf van de Bouchorst als getrouwt gehat hebbende Marijngen Allerts dr t'resterende derdepaert zelfs compaeteert. Belopen hebbende int geheel aen d'een zijde Jan Meijnerstzn warmoesman ende an d'ander zijde Jan Ewoutszn bouman. Streckende voor mitte poorte van de strate van Levendeel tot achter aen Toechim Jäszn baggerman ende d'erffgenamen van Thuis Corneliszn stads timmerman. Al ende zulcx de voorf huijffinge jegenwoordich getimmert ende gemaect staet mitte belastinge jnt geheel van vijff stuuers tjrns pacht mit off zonder houde aencomende de kerck tot Leijderdorp. [standaardtekst; betaling] ... mit een fomme van drie hondert ende tfeftich guldens van xl groten t stuck in gereden gelde ende dit al ter goeder trouwen ende zonder arch ofte list. In oirconden dezen mit onfen zegelen bevesticht up ten twintichsten aprilis zestienhondert & een.

Bonboek 236v, Hogewoert noortfijde. Dit is het pand *Roma*.

- * Is vercoft bij Floris Houfs aan Anthonis Joris Focker ij M v C gl.
- * Is bij Gerrit Joris vercoft aen Cornelis Dircs van Raemsvelt (voor 1603).

Hof van Holland: Decreten - Verwijzing akte 3297/1603/019.

Datum decreet 1603-03-12.

Decreet Willig.

Namen impetranten [eisers] Notaris Pieter Geens en Pieter Jansz van Outshoorn, bode met de roede te Leiden met autorisatie van Cornelis van Mierop, ontvanger-generaal van Holland en West-Friesland, en met toestemming van Anthonis Jorisz Focker.

Namen eigenaren Notaris Pieter Geens en Pieter Jansz van Outshoorn, bode met de roede te Leiden met autorisatie van Cornelis van Mierop, ontvanger-generaal van Holland en West-Friesland, en met toestemming van Anthonis Jorisz Focker.

Namen kopers Gerrit Jorisz Focker (1); Reynoult van Oyen (2); Sweer Jansz, drapier (3).

Onroerend- en roerend goed Leiden, 1) Hogewoerd, huis en erf waar *Roma* uithing, strekkend voor van de Hogewoerd tot achter aan de Rijn, 2) buiten de Zijlpoort, nieuw gebouwd huis naast de herberg van de stad (W. Waar(d)straat ?), 3) huis en erf ernaast.

Bonboek Ooftnijeuwelandt fol. 469, Oofterlinghplaets westzijde.

- * Kopregel: Gerrit Joriszn Focker, Oud belastingboek A322 vso.
- * 2-2-1616 Is bij de executeurs van de testamente van za: Gerrit Joriszn Focker vercoft aen Dirckje Christiaens van der Aer wedue wijlen Mr Garbrant Adriaens Warmont belast mit een pacht off rente van iij gls ij st viij penn mit off fonder houde aencomende de univertifteijt alhier.
- * Is met het volgende aen eenverheelt.
- * Marge. De nevenstaende van 3:2:8 sjaers is aende rentmr van de universiteijt de heer J: van der Maes afgeloft volgens alhier verthoont van dato den 17:4:1694.

[Verder geen eigenaarswisselingen bijgeschreven.]

Bonboek fol. 354 Levendael in een poortgen (1646 Verwerspoort).

- * Is bij Gerrit Joriszn Focker ende Aelbert de man Gerrits als man ende voochden van haerluijder huijfvrouwe 2/3 van dit ende de volgende vercoft aen Cornelis van der Bouchorft die als te

wijve gehadt hebbende Marijtghe Aelbertsdr. T'refterende 1/3 felffs competeert belast int geheel mit v st t'frs pacht bovendien om ... 18:03:1607.

Bonboek fol. 504 Oostnieuwland, kopregel Pouwels Adriaens, Middelste Raemsteech noort zijde, Oud belastingboek ... 25 vso.

- * Is bij Cornelis Jacobs broer getrouwt hebbende de wedue van Pouwels Adriaens vercoft aen Pieter Janszn van Outfhoorn ende Gerrit Joriszn Focker belast mit v fs t'jrs pacht mitten houde bovendien om een fomme van xj C L gl te betalen mit ij C gl gereet ende Cxxx gl sjrs meije 1607 tje. 1-6r1606.
- * Is bij fcheijdinge tufchen Gerrit Joriszn Fockers erffgenamen ende de voornomde Pieter Janszn jegens feecker huijf staende op te Hogewoert aenbedeelt de voorf erfgenamen belast mit v st jrs p. 16-1-1611.
- * Is bij de executeurs van de testamente van Gerrit Jooriszn Focker voornomt vercoft aen Rogier van der Haerbrugge belast mitte voorf pacht om ... 20-5-1615.

Waarboeken 1603 – 1604, GJF, folio 65.

Wij ... schepenen in Leijden oirconden dat voor ons gecomen es Gerijt Joris zn Focker. Ende bekende vercoft te hebben ende vercofte mitfdefen Cornelis Dirck zn van Raemsvelt een huijs ende erve staende ende gelegen binnen deefer stede opte Hogewoert daer uijthangt Roma. Belegen hebbende aen d'een zijde de huijginge ende olijslagerije toecomende d'erfgenamen van za: Pieter Pieter Joris van Cortevelt ende aen d'ander zijde de wedue van Cornelis Frans zn bierdrager met een poortgen off sloppen deurgaende tot jnden Rijn. Streckende voor van Hogewoert voorf tot achter inden Rijn voorn. Al ende zulcx t voorf huijs jegenwoordich getimmert ende gemaect staet mitte belastinge van negendalve stuurer tfjrs pacht mitten houde daer van wel in zeeckere jaeren niet meer dan omtrent drie stuurers tfjrs es gemaent ende noch met een fomme van vijftien hondert guldens van xl grooten t stuck eens die Floris Henricx zn smith daerop spreekende heeft ende aen hem betaelt moeten werden vrije gelts met vijff hondert der voorf guldens gereet ende voorts met hondert ende vijftich guldens tfjrs, uijt bescheijden tleste jaer hondert guldens Alreheijlige dagie anno xvj C ende drie toecomen t'eerfte. Voorder met voorwaerden dat de copper deur t voorf poortge off sloppen zijn deurgang fal hebben naer t'achterhuijs, deefer huijginge mits daer voor betaelen een recognitie van xxij st viij penn jaerlicx. Ende dat tot kennelick weder seggen toe van d'eijgenaers der voorf huijginge van Cornelis Frans bierdrager. Waer naer den uijtgang vant achterhuijs comende in t felve poortgen zal moeten werden gestopt in vougen dat de recognitie voorf aldan mede cefferen fal. Item met fodanige ferviteuijten als begreepen staen in zeeckere papieren contract in date den xij en Augustij xv C xcviij mede brengen dat den eigenaer deefer huijginge de zaner keucken getimmert aende zijdelmijr van voorf Cortevelts huijginge en hertimmeringe ofte weder zegginge van den eigenaer van zelve huijginge moet werden geruijmt ende dat t wat er der felver huijginge deur de voorf keucken tot inden Rhijn moet werden geloofd ende voorts mitte waeringe van oude waerbrieuen ende decreet brief daer van zijnde. [standaardtekst, betaling:] met zeeckeren custingbrief jnenhoudende boven d'indemnatie de voorf lasten een fomme van thien hondert guldens munte voorf ende te betalen staende vrijs gelts Alreheijligen dagen ende annu xvj C drie, vier, vijf, zes, zeven, acht telcken hondert guldens. Item Alreheijligen xvj C negen CL gl ende Alreheijligen dage ano xvj C ende thien de resterende ij C gl. In oirconden den deefen met onfen zegelen bevesticht op ten xxvij en Martij xvj C ende drie.

Getuignisboek I61v.

Compareere voor de ondergefchreven schepenen Pieter Meezn. van t Rietvelt fchout t Zoeterwoude, out omtrent vijftich jaeren, en Hendrick Adriaenszn van Subburch deurwaerder van comptoiren in Rijnlt out omtrent vijftich jaeren, rechtelicken door een bode mette roede, verdaecht zijnde, omme ten verfouke van Gerijt Joris zoon Focker, als pachter van bier acchijns over Zoeterwoude, Leijderdorp ende Oeftgeeft, van het lopende termijn, bij eede te werde herhoort en gerecoleert op te atteftatie hierna geimfereert.

Op huijden den xxvij Januarij ano xvj C en zes, compareerden voor mij Dirc van Egmond notarijs publijc bij den Hove van Hollandt ... geadmitteert enden ondergefchreven getuijgen, Pieter Meeszn van t Rietvelt schout t Zoeterwoude out omtrent vijftich jaeren ende Hendric Adriaenszn van Subburch deurwaerder van comptoren in Rijnlandt out omtrent vijftich jaeren, ende tugden zij heurluijder eden die zij in tftuck van hen offitien gedaen hebben ter infantie van Gerijt Joriszn

Focker als pachter van bier acchijns over Soeterwoude, Leijderdorp ende Oeffgheeft van den lopende termijn. Eerft de voorf Hendric Adriaens zn Subburch, hoe dat warachtich es dat op donredage voorleden, zijnde den xxvj en Januarij, fmergens omtrent tuffchen negen en thien uyren, hij depofant ten verfoucke van den requirant mitten zelve en de voorn schout gegaen es ten huijfe van Cornelis Pieter Jooften voors. Off hij requirant off zij sdaechs te vooren abuijs hadden gehadt van de ceel hij heur van requirant gehaelt, vragende hij requirant wat bier zij veracchijf hadde, daer op zijn antwoorde, een vierendeel biers weracchijff te hebben en den requirant vragende waer thalff vat biers bij heur beneffens vierendeel uijtgeborst gebleven was, antwoorde zij van geen halff vat te weten, noch geen ander bier dan het veracchijfde vierendeel in huijfe te hebben. Ende de requirant pogende inde kelder te gaen, heeft de voors huijfvrouwe van Corns Pieter Jooften gevraecht off hem t felve geoorl off was, mits t welck de voorf Subburch geroupen heeft den voorf schout depofant, die in tachterhuijs was als ten verfoucke vande voorf requirant deur de voorf Subburch als deurwaerder ende zulcx gerechtelijk verfocht en aldaer geroupen zijnde. Dae nae verclaerden zij depofanten tfamen dat zij mitten requirant t zijn begeren gegaen zijn inde kelder van Corns Pieter Jooften voorf al waer bevonden is te leggen een bier vierendeel aen s linckerzijde van de deur van kelder, gelijk de requirant in heur depofanten preferentie in de voorf kelder mede bevonden heeft een halff vats zwaer bier, leggende aen recher zijde achter de kelder deur gemeerct mitte Roos, van welck bier zij depofante gedroncken hebben. t Welck zij depofante mitfdien bevonden te wefen geheel vers. Voorts verclaerden de voorf schout depofant alleen dat den requirant ende Subburch voor heenen gaen, ende hij depofant behoort geeft dat de zoon van Corns Pieter Jooften zejide in off acte defe woorden: had ic geweeten dattet zoo gegaen zoude hebben, zij en zouden inde kelder niet gecomen hebben. Ende tugden vorder niet. ... Actum den xvij Martij ano xvj C zes.

ORA inv. nr. 132, akten van verpachting, deel 6.

Augustus 1607, Reijnfburch, Warmondte ende Voorhout mitfgaders Caeege ende daer bestiael. ... Opgehangen op ij C gl boven t bodt ende is gemeijnt bij Gerrit Jorisz Focker voor ij M Ic gl. Borgen ende medestanders Willem van Oijen ende Izaak Franszn van der Berch.

Akten van verpachting deel 6.

“Wijnimpost over Leijden ende Rijnlant voor een geheel jaer”, vanaf oktober 1607, pachter Izaak Franszn van den Berch voor xxix M iij C gl. Borgen en medestanders zijn Huijch Claeszn, Willem van Oijen en Gerrit Jorisz Focker.

Dezelfde periode pacht over wolle lakens, pachter Jan Hendrix zn Engelenburch van der Oude voor vij M ij C x gl, onder andere borg Gerrit Jorisz Focker.

Getuignisboek 1287.

Compareerde voorde ondergefr schepenen Gerrit Jorizn Focker de welcke verthoont heeft zeeckere obligatie spreekende tot lafte van Bartholomeus Ferreris ende zijnen prouffijte innehoudende een foe van twee duijzfent gulden, zijnde de zelve van dato den xv en junij ano xvj C vijf. Verclaerde voors bij folempnelen eede dat hem de foe inde zelve obligatie begrepen deuchdelick was competerende, zonder yet in betalinge van dien genoten te hebben. Soo waerlick most hem God almachtich helpen. Actum den xxi e april anno xvj acht.

Notaris C. van der Laan, nr 88, 1608, akte 97, Gerrit Joris Focker.

Op 19 september 1608 verschijnen voor de notaris “Gerrit Jorijs zn Focker, out omtrent xlvj jaeren, Eeuwout van Schilperoort procureur voor de vierschare defer stadt Leijden ende Rhijnlandt out omtrent xxxix jaeren ende Pouwels Verhage waert *inde Drie Goude Wijnprouers* procureur voor de vierfchaere van Rhijnlant ende ten platte lande, out omtrent xxxvij jaeren alle wonende binnen defer stadt Leijden ...”

Zij verklaren ten verzoeke van Cornelis Jacobszn Cluijs, bode tot Aalsmeer en medestander van de bierimpost van de tegenwoordige termijn over Aalsmeer dat iemand uit Kennemerland enkele jaeren geleden belastende informatie over pachters heeft verstrekt.

Akten van verpachting deel 6. Akten van verpachting, periode April-September 1610.

Leijden ende Rijnlant zoutimpoft voor een geheel jaer.

... Opgehangen op ij M gl boven tbot ende is gemijnt bij Anthonis Joriszn Focker voor xxij M xxx gl. Borgen ende medestanders Yfaac van den Berch Willem van Oijen ende Gerrit Focker. In dezelfde periode pacht hij ook de impost "van de helft vant derde paert der boeten voor xcviij gl" met borgen Yfaac van den Berg en Pouwels Verhage. Ysaak van den Berg pacht het hoorngeld in Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude voor vj M v C xc gl met als borgen en medestanders Anthonis en Gerrit Joriszn Focker. Tegelijk zijn Gerrit en Anthonis pachters en borgen voor elkaar, voor de andere bovenstaande personen. Ook nemen zij termijnen aan met Barent Jans als borg.

Getuignisboek K147v.

Compareerde voor den ondergefchreven schepenen Boudewijn Pieterszn Vergeijl herbergier inde Blauwe Clock binnen defer stede oudt omtrent xxxiiij jaren, rechtelicken verdaecht zijnde omme ten verfoucke van Aert Jacobszn wonende tot Calflagen, bij ede te werden gehoord ende geexamineert op te interrogatoirien hierna geinfereert ende heeft zulcx verclaert tgunt benefens elc artickel geteijckent staet.

Inden wasten hem depofant te vraegen of niet waerachtich es dat op eenen saturage wefende den xv en mej lestleden tzijnen huijfe ende herberge ingecomen is Willem Gerritszn van Vredenburg deurwaerder die den requirant in gijfeling brochte van wegen Gerrijt Joriszn Focker uijt crachte van zeeckere vonnis bij de heeren commisfarisfen gewefen ten voordele van voorn. Focker.

Verclaerde den inhouden van defen warachtich te wefen uijtgefeijt dat hij niet en foude den prefixen dach connen feggen.

Ende off corts daer nae bij den requirant inde camer alwaer hij gegijfelt was niet ingecomen is Anthonis Joriszn Focker broeder van Gerijt Jorijszn Focker, Henrijck van Heemfkerc fijn procureur, den deurwaerder Sonburch ende maer andere mit hem.

Verclaerden den inhouden van defen int geheel warachtich te wefen.

Ende off hij requirant daedelijk den voors Anthonis Focker niet en betaelde tgunt hij was eijffchende over de boete en dubbelen impost.

Verclaerde wel gefien te hebben dat den requirant den voorn Focker gelt entelde dan alfo hij off en liep niet te weten hoe veel ofte wat gelt bij hem aen Focker gegeven was.

Wijders off mede niet warachtich es dat den voorn. Willem Gerritszn Vredenburg deurwaerder den reqt was eijffchende ende feggende dat het hem was competerende twee car. guldens over t brengen al de inde gijfeling twelck hem bij den reqt betaelt werde.

Verclaerde wel gehoord te hebben dat den voorn. Vredenburg den requirant twee guldens eijffchte fonder te weten waer van ofte dat den requirant ijet betaelt heeft dan niet.

Ende off hij requirant meer als omtrent den halff uyr in zijn depofants herberge was blijven ende zijn gelach met den deurwaarders gelaechths niet en betaelde dat hij nochtans ...

Verclaerde dat den requirant omtrent een halff uijr tot fijnen huijfe geweeft was ende dat hij in alles ontrent twee ofte drie bieren betaelde waeronder wel mochte geweeft hebben tgene de deurwaarders gedroncken hadde, fonder dat hij nochtans tfelve foude connen affmeren.

Ende wat hij depofant wijders van zaeke weet te fpreeken.

Seijde niet meer te weten.

Alle tgene voorf es verclaerde hij comparant alf waerachtich te wefen. So waerlic most hem comparant Godt Almachtich helpen Act. den xxiiij en junij des jaers xvj C ende thien.

1611-1620

1600 – 1705 Dingboek Zoetermeer, Excelbestand met alleen een index, o.a.:

Gerrit, Focker, Overleden, Ztm07, 177v. 2490,

Gerrit, Focker 2558,

Gerrit Jorisz, Focker, Ztm06, 163. 2559.

Getuignisboek K247v.

Compareerden voor den ondergef. schepenen Willem van Oijen out omtrent L jaren ende Gerrit Jorizn Focker out omtrent xLiiij jaren beijde geboren borges defer stede. Ende hebben ter requifitie enden infantie van Jan de Bont in de name van Cornelis Bor Bailliu tot Vlaedingen bij folemnelen eede hun wettelicken getaeft en affgenomen getuijcht ende verclaert warachtich te

wefen, dat zijluiden in of omtrent de maent van junio des jaers xvj C ende negen aen Jan Sijmonszn Cuijper dier tijden haeren collecteur van den impoft opte paerden tot Vlaerdingen laft gegeven hebben omme aen de arme meefters aldaer te betalen een fomme van zeffentfeftich karolus guldens over der zelve gedeelte van vier hondert gelijcke guldens gecomen bij compofitie van boeten in de paerdemarct van de jare xvj C acht tot Vlaerdinge gevallen. Welcke betalinge den voors. collecteur naderhant bij quijtantiën betoont heeft gedaen te hebben, en hun getuijgen mitfdien t felve van de pen. van fijnen collectatie afgecort heeft gehad. Gelijck de voors. Focker vorder mede verclaert dat hij mit voorweten en believen van zijne compagnons of mededelers in de voors. pacht aen handen van de voorn. Bailliu uijt de voorn. iiij C gls mede betaelt heeft eens de fomme van een hondert der voors. guldens die hij vrij gehouden heeft gehad voor zijne moeijten. Verclaeren zij beijde comparanten wijders dat den voors. Bailliu van de felve aen hem betaelde hondert guldens nijets medallen aen hun comparanten tot voordeel van den armen en tot ontlaftinge van voors. zefentfeftich Karolus guldens weder uijt gekeert, noch t felve te doen belooft heeft, te min nadien zij comparanten zulcx noijt aen den voors. Bailliu en hebben verfocht gehad. Maer dat fij comparanten de voors. Lxvj gl uijt de overige driehondert guldens in vougen voorfeijt hebben doen betalen. Wijders niet tuijgen. Zo waerlick most hun comparanten God Almachtich helpen.
Actum defen xxxen Martij des jaer xvj C elff.

Vonnisboek Q pagina Cxii verso, 113 verso. Gerrit.
Pieter van Caijfeel timmerman eir [Dingboek] HH fol ij C lix, contra Gerrit Joriszn Focker gede.
Op ten dach van huijden compareerde voor de vierschare van schout ende schepenen der stad Leijden Jan Gerritszn de Goede gemachticht van Pieter van Caijfeel timmerman eijr. De welcke doen verdagen hadde Gerrit Joriszn Focker, om betalinge van vijff ende twintich guldens als reste van meerder fomme van feecker accord metten anderen gemaect. Concluderende tot condemnatie vandien mette costen. Waer tegens Henrick van Heemskerc gemachticht van de voorf gedaechde gehoort fijnde verclaerde dat hij te vreden was metten eijffcher te reeckenende ende liquiderende ende t'gene bevonden werde den eijffcher te competeren, t'zelve promptelic te voldoen met compenfatie van costen ende verfochten de voorn. de Goede dienvolgende condemnatie mette coften. [Accoord] Aldus gedaen ende gepronuntieert op ten xxvij en Januarij des jaers xvj C ende twaelff.

Notaris F.G. van Sijp, 1614, nr 155, akte 99, Gerrit Joris Focker.
Alfo wij Machtelt ende Annetge Pietersdochters onderges. wonen op te Lagemorsch in Oeftgheest van mejninge fijnde te doen slachten zeecker vercken ende dat wij mit Gerrit Joriszn Focker pachter van't bestiael over Oeftgheest connen accorderen t zelve vercken deur zijn bevel bij twe gebuijren hebben gedaen prijferen die bevonden hebben tzelve waerdich te wefen een fomme van thien gulden thien stuvers te xl groon de gulden. [Doorgehaald stuk over een inschattingfout, zodat het varken ongeveer acht gulden waard is en Gerrit daar geen rekening mee wil houden.] So zal den eerften notaris hier op verfocht hem met twe getuijgen van onfen twegen vinden aen den perfoon van Gerrit Joris zn Focker voorf ende den zelven infinuieren dat wij van mejninge zijn t voorf vercken alfnoch te slachten ende hem daer beneffen preferteren te betalen dertich stuvers aen gelde voor zijn recht van den zevenden penn. volgende de prijfatie bij de gebuijren gedaen. Ofte anders dat hij t zelve vercken indien hij t begeert volgende d'ordonantie zelffs mach comen prijferen. Ende bij weijgeringe ende gebreecke van alle tgene voorf es dat wij evenwel mit 't slachten van 't voorf vercken zullen voortfvaren. Protesteren in zulcken gevalle jegens hem Focker van coften, schaden ende jntereften hier deur vorder te veroorzaecken. Begeren antwoordt ende relaes. Verfoucken tguent voorf staet den voorn. Focker geinfinueert ende daer van acte gemaect te werden om ons te dienen ende ftrecken daer ende zoo't behoren zal.

Actum den xxix en januarij ano xvj C ende veerthien.
Ten voorf dage ende jaere heb ic notaris publ. mij miten ondergeschreven getuijgen gevonden aen pfoon ende ter woonstede van Gerrit Joriszn Focker wiens ic tgene voorf staet hebbe voorgelefen ende de xxx st aen gelt aengeboden. Die mij voor antwoordt gaff dat hij hoorde en zach zonder het gelt te hebben willen ontfangen mits twelck ic jegens hem hebbe geprotesteert. Aldus gedaen ...

Vonnisboek S, folio 42 verso, AJF en Gerrit Focker.

Mr Tobias Exalto Licentiaet inde Rechten eijr, [Dingboek] KK fol. xj verso, contra Willem van Oij, Anthonis ende Gerrit Joris zn Focker gedens.

Op te rechtvorderinghe begonft voor de vierfchaere van schout ende schepenen der stadt Leijden bij Jan van Kuijck gemachticht van Mr Tobias Exalto licentiaet inde Rechten eijr. De welcke doen verdagen hadde Willem van Oij, Anthonis ende Gerrit Joris zn Focker elck een voor al ende int geheel onder de renuntiatie daer toe dienende. Om betalinge van twee jaeren renten elck tot fevenendertich guldens ende tien stuuers vrij gelt verschenen den xxv en junij annis xvj C twaelff ende dertien ende voorts om voor de hooftfomme vandien tot ses hondert guldens ende jaerlicxe renten behoorlicke befegeltheit, met fouffifante fpeciaal hypotheecque tfijnen eijffchers genougen ende t'heuren gedaechdens coften te pafferen ende leveren off bij gebreecke vandien de voorf hooftfomme mette onbetaelde renten naer beloop des tijts dadelic op te leggen. Al volgens den gedaechdens obligatie in date den xxv en junij xvj C ende elff ... 21 februari 1614.

Notaris Jacob Jans. Verweij 1614, Gerrit J.F. testament, akte Cxlj, 141.

[Een deel van deze akte is vervaagd of bij de binding onleesbaar. Deze notaris is luthers.]

Bij den innehouden van defen jegenwoordige instrumente fij elk eenen kennelick ende openbaer dat inden jaere naer de geboorte ons heeren en eenige salich maeckers Jefu Christi feftienhondert en veertien op den drieentwintichsten dach van de maent junius f'avonts de clocke omtrent elff uijren [zeer laat tijdstip, wegens ziekte plotsklaps urgent?] jimpererende d'alder doorluchtichste en lictenenfte uure en heere, heere danth .. Godes, d'eerfte dier name gecomen Roomfche Keijfer int tweede jaer (foomen meent) ... voor mij Jacob Jans Verweij openbaer ende bij de hove van Hollandt geadmiteert notario tot Leijden refiderende ende getuijgen onder genomineert, gecompereert ende verscheenen es d'E Gerrit Jorisf Focker burger binnen d'voorf stede mij notaris well bekent, leggende sieck te bedde, doch fijn redenen, memorie en verftandt wel machtich ... De welcke verclaerde dat hij [in verband met de broosheid van het leven, etc. zijn testament wil opmaken; het paar is op huwelijks voorwaarden getrouwd.] Ende daer mede ter difpofitie comen, verclaerde dat hij legateerde, maeckte en besprack mitfdefen fijn huijfvrouwe Marritgen Coenendr een fomme van twee duijfent Cars guldens t stuck te xl groon uijt fijne geerfte goederen en fijne naer te noemen executeurs van defe fijne ... wille ... [vervaagd, iets over weggave van kleding] ... haere leve en gije en gerijve behoorende en daer ben... fijn befte bedde met fijn toebehoorten en mede haere lijftochte uijt fijnen boedel, mitfgaders de bewooninge van fijn huij alle tijt van drie maenden naer fijn overlijden gedaen. Item noch Baertgen Claes dr die hij comparant uijt weefhuij gehaelt en met hem es woonen vijff hondert gulden t stuck van prijfte als voorn met fulcken verftande dat d'felve naer fijn overlijden gebracht fullen werden op de weefcamer der voorn stede omme met advijs van weefmeesteren ende voochden bij d'felve te stellen fouffifantelijcken, ... en de jaerlicxe renten vandien ten proufijte van de voorf Baertgen Claes beheert en uijtgereijckt werden, haer leven lanck geduijrende en dat in... foo t'wanneer d'felve Baertgen fal comen te fterven d'voorf vijff hondert gulden weder keeren ende devolveren fullen de naefte van fijn comparants bloede en ende niemand anders. Item noch vorder d'voorn fijn huijfvrouwe ende Baertgen Claesdr elck een eerlick... d'welcke uijt fijnen boedel gecofte mede ... fullen moeten werden en t famen t'webbe [geweven stof] lange feventich elle, dat jegenwoordig op het getouw es staende. Wijders noch Gooltgen Barents fijn fufters dochter [w.s. doopgift aan kind van Grietje Joris Focker, dat circa 1614 geboren is] die hij Comparant heeft gegeven den filvere vergulden ... die gecomen es van fijn eerfte ende overleden huijfvrouwe en ten laetften Cornelis Schoppen wonende tot Leijderdorp vijffentwintich guldens ... bij de executeurs geleverd fullen werden in van fijn comparants voorn. jegenwoordige huijfvrouwe omme bij d'felve aen d'voorn Cornelis Schoppen ... uijtgereijckt aen alfulcke gede... fij voor hem goet en oirbaer vinden fullen. [marge: noch Jan de Ridder meter inde Loijhall fijn comparants daegelijckfche clederen en daegelijckfche mantel.] Ende dat hij comparant in alle fijne vordere ... d'voorf legaten overschietende goederen ... algeheele erffgename infitueerde ... mitfdefen fijn moeder Marritgen Gerrits dr. Ordonnerende ftellende tot testamentoirs off executeurs van defe fijne uijterfte wille Jan Onclisz van Noortfant bode met de roede en Ewout van Schilperoort procureur binnen d'voorf stede d'felve en elcken van hem luijden authoriferen ende gevende volcomen macht laste en bevel omme naer fijn afflijvicheijt in fijn boedel te treden, fijne goederen te inventariferen, fijne doot en andere fchulden te betalen, oock d'voorgemelde legaten uijt te reijcken ende voldoen en wijders alles te exeijneren fulcx goede en getrouwe executeurs fchuldich fijn en behooren te doen.

Riddes en ernstlick op d'voorff executeurs verfouckende dat d'felve gelieven will de last defes willichlijcken t'aenvaerden en haer voor haere moeijten elcx toevougende een filveren bierbeecker van vijffentwintich gulden. Eijntelicken verclaerde hij comparant aen hem te behouden en refereren de macht en facultejt van dit, fijn teftament te veranderen, verminderen ofte vermeerderen, daer bij off aff te doen, mitfgaders eenige legaten te maecken t'fij voor notaris en getuijgen off fimpelen onder fijn eijgen hant, off bij fijn verclaeringe te doen voor twee geloofwaardige getuijgen, all foo hij goet vinden fal. Begeeren dat alle t'geene hij bevonden werden fall alfoo gemaect te h... gehouden werden fall van alfulcken cracht en waerde, als off het hierna mede van wuerde te woorde vervatet ende .. waere. [Dit verklaart Gerrit als zijn testament voor de notaris te zijn.] Aldus gedaen binnen Leijden ten huijfe en voor t'fiekbedde van comparant staende aldaer op de Gijfeling plaetfche. Ten bijwefen ende overstaen van E. Lambrecht Thomasz van Swieten* en deffelffs zoone Thomas Lambrechts z van Swieten beijde schoemaeckers binnen d'voorff stede als getuijgen geloofwaardich met mij nrs hier toe geropen ende fonderlinge gebeden. Inden jaere, maent, dach, uijre den Keijferlicke regieringe alfboven. Getekend: Gerrijt Jorijfz Focker. * Vriend voor het leven!

Lambrecht Thomas van Swieten, zie huwelijken Gerrit, niet via RI/KO-huwelijken gezien.

Getuignisboek H69v, 1616.

Voor de schepenen compareren Jan van Cortenbosch, notaris en Isaack Fransz van den Berg, door de bode met de roede gedagvaard ten verzoeke van Ghijsbert Corn. Schaeck inzake pacht. [Hierin wordt Gerrit Focker zijdelings genoemd] akte xxx Augusti @no xvj C.

RI-register B61, 28-03-1617 is het huwelijk van Joost Jacobsz. van Dorp met Marijtgen Coenen van IJderftijn, wedue van Gerrijt Jorijsz. Focker. In elk geval geen NH/RK-dopen gezien. RI-register en KO-huwelijken dochters: niets van toepassing.

Notaris P. Clz. van Rijn 1618, nr 204, AJF en wijlen Gerrit J.F. nr 93. Zie ORA 129a.

Compareerde voor mij notaris ende getuijgen onder genomineert, Anthonis Joriszn Focker. De welke verclaerde bij fijne concientie [etc.] ter instantie ende verfoucke van IJfaac van den Berch waerachtich ende hem depofant kennelijck te fijn dat de requirant gepacht heeft de sout impost over de stadt Leijden ende Rijnlandt over den jaere geeijndicht den eerften aprillis 1610 voor de fomme van drije ende twintich duijfent negen hondert ende vijftich gul. ende dat hij depofant neffens Gerrit Joriszn Focker fijn broeder za. ende Willem van Oijen henluijden daer vooren als borgen ende mede standers van de voorff pacht voor de heeren gecomitteerden van die felve verpachtinge hadde bekent gemaect. Ende na de expirae van den felve pacht op de xij en junij 1612 ten huijfe van Cornelis Jacobs Nijencoop waert inden Vergulden Hoorn binnen der voorff stede gereeckent hadden. Is bevonden naer voorges. liquidatie aen felve pachtte cort te comen de fomme van elff hondert guls. Waer van het vierdepaert van hem depofant ende fijn voorff broeders over lange is betaelt geweeft. Welcke reeckeninge ten voorff dage oock is gefchiet ten overstaen ende bijwefen van voorff van Oijen, die oock int cort off verlies van voorff somme heeft geconfenteert ende belooft te betaelen. Wijders nijet tuijgende. Akte 12 februari 1618.

